

העולם הזה

האם הם

יחקרו את עצמם?

תזדעזע לא רק מפני שנאום זה חשף, בצורה מרומזת, ליקויים שעמדו כעבור 80 יום לגרום לאסון כה מחריד. תזדעזע גם מן השחצנות הריקנית של משה דיין, מחוסר-האחריות האינפנטילית של חברי-הכנסת, שהפכו את עצמם ללהקת-ברכות בידי דיין. צרף את כל אלה יחד — ויחשף לעיניך הרקע למה שקרה ב־6 באוקטובר 1973.

לא במיקרה היה אורי אבנרי זה"כ היחידי שהעז להעלות בעיות אלה בעוד מועד, ולא במיקרה נשאר בודד לגמרי בוויכוח זה, מבלי שאף חברי-כנסת אחד מימין ומשמאל נתן לו יד במילוי תפקיד זה. לא במיקרה היה העולם הזה העיתון הראשון שהעז להציג את השאלות הגורליות הנובעות מן המלחמה, ולתת עליהן תשובות שקולות, אובייקטיביות — אך גלו-יותר-לב (עד כמה שהדבר ניתן) במיגבלות התמורות המורטלות עלינו על-ידי הצנזורה.

במשך תקופה ממושכת היה העולם הזה העיתון היחיד שהזהיר כי המשכת המצב שהיה קיים באיזור עלול לדרוך למלחמה חדשה, בתחילת חודש מאי השנה, בעצם הימים בהם נטל אורי חלק בוועידת בולוניה, הזהיר העולם הזה כי סכנת המלחמה היא מוחשית ביותר, הקדשנו לכך את שער העיתון (העולם הזה 1861), שנשא את הכותרת לקראת סיבוב רביעי? מי שמצוי בידי אותו גיליון, כדאי שיעיין מחדש בכ"ה "סאדאט מחכה לדוד — אי! אי! אי!", שפורסמה באותו גיליון, אני מצטט רק מיספר קטעים לדוגמא:

שער "העולם הזה" 1.5.73
אזהרה

... אלא שבעוד שלפני שש שנים ניתן היה למצוא רבים שיהמרו כי לא תפרוץ מלחמה, היה מיספרם מוטע השנה, שום איש רציני לא יכול היה להסתכן בניחוש כי הדברים לא יתגלגלו בצורה כזאת שבבוקר אחד ימצאו הצדדים את עצמם במצב בו לא תישאר להם ברירה אחרת, אלא לפתוח במלחמה... לא צריך להיות מומחה לענייני-מצרים כדי להבין כי נשיא מצרים, אנואר אסאדאט, הולך ונדחף אל פינת הזירה.

מה ההישג או הרווח שיכול סאדאט להשיג כתוצאה ממהלך שיגרם לפריצת הסיבוב הרביעי בין ישראל ומצרים? שאלנו בלורית גיליון וניתחנו את התשובה: ההישג הוא בעצם גרימת המלחמה, העובדה שהוא יצית את האיזור הרגיש של רקע אוזירה של התפייסות כללית בין המעצמות ויחזור ויבעיר את אש המלחמה מחדש, מבלי להתחשב במחיר שהיה עליו לשלם — יכולה להיראות בעיניו כהישג, הוא יכול להאמין כי בדרך זו יוכל לאלץ את שתי מעצמות-העל להפעיל לחץ על ישראל ולסחוט ממנה ויתורים.

לא היה בדינו שום מידע סודי שלא היה בידי גופים אחרים אחרים. פשוט יכולנו להעריך אחרת את העובדות והנתונים. פרט מאלף, באותה רשימה ניסינו לחזות גם את מהלכיו האפשריים של הסיבוב הרביעי. אחת התחזיות היתה כדלהלן: "צה"ל יצלה את התעלה, יתפוס מאחז נחבא בגדה המערבית שלה על מנת לנסות לפתוח את התעלה לתנועה בינלאומית בחסות צה"ל". היום נדאים דברים רבים שכתבנו במרוצת השנים האחרונות באור חדש.

הצבאי הצר — ואדם בעל השקפות פוליטיות שליליות, ואף מסוכנות, לדעתנו. לא העלמנו צד אחד בגלל השני. לא קיבלנו את הדיעה שיש להעלים את הסכנות הפור-ליטיות, הטמונות באישיותו של אריק שרון, מפני שהוא חייל גדול, ולא קיבלנו את הדיעה שיש להכחיש את כישוריו הצבאיים של אריק, בגלל השקפותיו הפוליטיות. כיום נראה שזה ייחודו של העולם הזה, בחיפושיו השקדני אחרי אובייקטיביות מירבית.

כי כל אותה בעייה התעוררה מחדש בעיקבות מלחמת יום-הכיפורים, ובחריפות קיצונית. כבר באמצע המלחמה התארגנה חזית רחבה של איגוד טרסים פוליטיים, מהלכית-פנימה ופוליטרקיים, ששמו לעצמם מטרה אחת: לזייף את תולדות המלחמה, בעזרה בעיצומה, כדי להעלים את תרומתו המכריעה של אריק שרון למלחמה זו. הדברים הגיעו למעשים ולהתבטאויות שיש בהם כדי לעורר בחילה, פשוטו כמשמעו. לא הצטרפנו לחבורה זו. תיאורנו את חלקו של האלוף שרון במלחמה זו על-פי העובדות האמיתיות — לאפתע תם של רבים מחסידי אריק.

אולם גם בהעריכנו את תרומתו במלחמה בכמה וכמה מישורים — לא ניתן יד להפרכת הישגים אלה לנכס מישלתי של הליכוד הימני, או של אריק עצמו. די לנו בגיבורים על סוסים אסונים (או סאנקים חומים), שהי כאינומה שלהם ממיטה אסונות על המדינה, אחד הספיק לנו.

מצבאי צבאי מחונן אינו, בהכרח, מנהיג לאומי רצוי. לעיתים קרובות מאוד נכון הדיכף. לפני כמה חודשים בלבד פירסמנו סידרת-מאמרים בשם "הדגנרלים", שבאה להוכיח אמיתה זו.

אנחנו מאמינים בכורשר האינטלקטואלי של קורא העו"ס הזה. אנו בטוחים שהציבור הישראלי יודע להבחין בין מצבאי לבין מדינאי, בין זכות צבאית גדולה לבין השקפות פוליטיות. פגשנו את חייליו של אריק בשדה הקרב, שמענו מפהם דברי הערצה על אריק כמפקד וכחבר-לנושק, יחד עם ביטויי כמיהה עמוקה לשלום ואי-רצון גמור להסתבך במלחמות חדשות בגלל חלומות של "ארץ-ישראל שלמה", שאריק עצמו דוגל בהם. החיים אינם פשוטים. אי-אפשר לצייר אותם רק בש"חורלבן. לאדם אחד יש צדדים רבים. אנחנו רוצים לשקף את החיים כמו שהם, להפיק רוח של אהבת-אמת, ולהעלות על נס את הצורך במחשבה צלולה. יחסנו לאריק שרון, כך אנו מקווים, יכול לשמש דוגמה לכך.

ועוד דבר הקשור, כימעט במיקרה, באריק שרון. העולם הזה ועורכיו היו תמיד צמודים לצה"ל ולבעד יותיו, הרבר קשור להשקפתנו על צה"ל כצבא עממי, שהוא נחלת העם כולו — וגם לתפיסתנו הפוליטית, המבוססת על ההנחה שגם ישראל שוחרת-שלום והומאניסטית תודק למגן צבאי יעיל. בצד הספתנו המתמדת למאבק על השלום, לא כפרנו בחובתה של ישראל להגן על ביטחונה. התיוה המרכזית שלנו היתה תמיד שביטחון ישראל אינו מבוסס על שטחים או מיכשולים-טבע, אלא על עוצמתו ויכולתו של צה"ל.

אבל מזה זמן רב כירסמו בליבנו חששות כבדים ביותר לגבי תופעות מסוימות שהתפשטו בדרגות העליונות של מערכת הביטחון. גם כאשר צה"ל עוד היה פרה קדושה, וכל מילה של ביקורת עליו היתה בבחינת כפירה בעיקר, ביטאנו חששות אלה. כך, למשל, דרשנו את התפטרותם של משה דיין ודודי אלעזר אחרי פרשת המטוס הלובי, מפני שהדבר הוכיח לנו שיש ליקוי יסודי בכורשר-השיי פוט ובכורשר-ההחלטה של הצמרת הביטחונית הקיימת.

אחרי פרשת לילהמר הנורבנית, בה ניצח בטעות אדם חף מפשע אחרי שזוהה בטעות כאחד ממנהיגי "ספטמבר השחור", היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהעז לכפור בגלוי ביכולתם של האנשים שהיו מסוגלים להיכשל בצורה שלומיאלית כל-כך (העולם הזה, 1874). הוטחה אז נגדנו ביקורת חריפה תוך טענה שאסור לדון אנשים כמו אלה שביצעו את המעשה, ושהעיתונות הבינלאומית מית טענה כי היו אנשי שירותי-הביטחון הישראליים, עד שלא נמצאים במקומם. התנגדנו בתוקף לטענה זו, לא משום שאנו רואים את עצמנו חכמים ופקחים יותר. חובתה של עיתונות חופשית, כך אנו מאמינים, להתריע על כל ליקוי ומחדל הנראה לה, גם אם הוא נעשה בתחומים רגישים כמו ביטחון. ייתכן ואילו ניתן היה לעיתונות הישראלית לבקר בצורה חופשית גילויים שלי-ליים שפשו בשנים האחרונות במערכת-הביטחון, היו נמ' נעים המחדלים והליקויים הריאסון שהתגלו ערב פרוץ המלחמה ובימיה הראשונים.

הנסיבות של סילוק האלוף אריק שרון מצה"ל הגבירו את דאגותינו, בלי כל קשר לאישיותו של אריק עצמו. החלטנו להזהיר את הציבור בפני הנעשה, עשינו זאת לא רק מעל עמודי העיתון. החלטנו לנצל את האפשרות המיוחדת שיש לנו, הודות לחברותו של אורי אבנרי בכנסת, כדי לבטא אזהרה חמורה ביותר, בצירוף המלצות שקולות ואחריות, מעל במת בית-הנבחרים. זה קרה לפני שלושה חודשים — לפני שלושה חודשים בלבד! בעמוד שממול אנו מפרסמים היום מחדש את הדברים כפי שנאמרו אז על-ידי אבנרי בכנסת ביום 18 ביולי, במלואם מעל עמודי העולם הזה (1873), ביום 25 ביולי 1973.

לא הוספנו מילה, ולא חסרנו מילה. אנו מעתיקים את הדברים בדיוק כמו שפורסמו אז. אני מציע לך לקרוא אותם שוב, ובעיני. יתכן שהפעם, בקראך את הדברים, תזדעזע.

המוסמך העיתונאי המבוקש כיום ביותר בישראל בימים אלה הוא גיליון של העולם הזה שראה כיום כגיליון היסטורי, ואפילו נבואי — למרות שפורסם לפני חודש וחצי בלבד.

היה זה גיליון ראש-השנה, שעל שערו התנוסס פוטר מונטאז' של איש-השנה תשל"ג: האזרח אריק שרון, רכוב על תובת טנק כשתותח תקוע בפיו. היה זה ציור סמלי שנועד להמחיש את שיטות הפעולה בהן הביא האיש להקמת הליכוד הימני.

כיום עולים עיתונאים זרים ברגל למערכת העולם הזה, כדי לבקש גיליון זה. מרכזי-התיקשות בינלאומיים מבריקים ארצה: "השיגו את העולם הזה על הגנרל שרון". כי אותו גיליון הכיל, בין השאר, אתם נאלצים להודות מיתית המליאה של אריק, כפי שהוכנה על-ידינו בקפרידה, תוך גביית עדויות מהוריו, חבריו, מכריו ויריביו. עכשיו זהו מיסמך חיוני לכל מי שרוצה להבין מה מתרחש היום — ומה יתרחש מחר — בזירה הישראלית.

יש כמה וכמה אנשים הטוענים שעמדת העולם הזה כלפי אריק שרון מפתיעה אותם. אנשי ימין אומרים לנו, כמחמאה: "אתם רואים, אתם נאלצים להודות שאריק צדק בדיעותיו". ואנשי שמאל באים בטרניה: "איך אתם מחלקים שבחים לאדם מסוכן כמו אריק?" לומת גישתו של העולם הזה לתופעה ששמה אריק שרון.

שער "העולם הזה" 24.9.73
הפרדה

העולם הזה מתייחס אל כתבת איש-שנה אחרת מאשר לכל כתבה אחרת. מושקעות בה הרבה עשרות שעות של עבודה. במיקרה זה, חילקנו את העבודה בינינו. בעוד שאני כתבתי על חייו ואישיותו של אריק ועל התיכנון הצבאי של מיבצע הקמת הליכוד, כתב אורי אבנרי על השקפותיו הפוליטיות והצבאיות. שנינו בנפרד ביילנו עם אריק שעות על גבי שעות.

כך ניתנה לנו הזדמנות בלתי-רגילה — הנראית כיום ממש יחידה-במינה — להתווכח עם אריק שרון על גישתו תיו הצבאיות, לרוחבן ולעומקן, ימים מעטים בלבד לפני שפרצה מלחמת יום-הכיפורים, ולפני שמישהו בישראל חלם עליה. לא העלמנו שום בעייה, כך שאלנו את אריק, למשל, שאלות גלויות-לב על גישתו לבעיות של מוסר צבאי וטוהר הנשק, וביקשנו ממנו להגיב על האשמות כבדות שהוטחו בפניו בעבר בשטח זה. אריק ענה בהתלהבות, ופירסמנו את הטענות יחד עם תשובותיו.

אבנרי, שהתמחה בהיסטוריה צבאית, דן עם אריק במשך שעות על הבעיות הצבאיות האקטואליות של ישראל, על מיבנה צה"ל, הרכב הפיקוד העליון, הגישות השונות לגבי ההגנה על סיני, וקו בר-לב. היה זה ויכוח מעניין במיוחד, מפני שארבע שנים לפני-כן ערך אבנרי ויכוח דומה עם רבי-אלוף חיים בר-לב עצמו, כאשר בחרנו בו כאיש-השנה תשכ"ט, על רקע מלחמת ההתשה והקמת קו בר-לב. בהזדמנות אחרת דן אבנרי על נושא זה עם הוגה-דיעות צבאי חשוב אחר, האלוף ישראל טל. בשיחות אלה הגיע אבנרי למסקנה, עליה יכולנו רק לרמוז בעיתון שקו בר-לב מהווה טעות טאקי-טית ממדרגה ראשונה.

המוסקנה מכל החקירות והדיונים האלה, כפי שהשקפה בבירור בכתבת-איש-השנה, היתה זו: אריק שרון הוא חייל גדול, בעל השקפות נכונות רבות בשטח

דין צוחק מהכנסת, והכנסת צוחקת מעצמה

היטב ולגוסס לפני המינוי — ולא דווקא האדם הנוח ביותר לשילטון.

מונה לענייני ביטחון

שאלת ההנהיגה הדמוקרטית של מערכת הביטחון היא חשובה ואקטואלית. לא פחות חשובה ואקטואלית שאלת הביקורת הדמוקרטית עליה.

האמת הפשוטה היא שהכנסת אינה קיימת, בכל הנוגע לפיקוח על מערכת זו.

היא התפטרה מזמן מתפקיד חיוני זה, ומסרה אותו לוועדת-החקירה והביטחון. ועדה זו, שאין בה אופוזיציה, גיונה באופן בלעדי מפי שר הביטחון ושליחיו. אין לה ידע עצמאי. אין לה כל אפשרות להצטייד במידע בלתי תלוי. זוהי ביקורת ללא עיניים וללא ידיים. עיתון נאום רבים יודעים ושומעים יותר מחברי הוועדה.

מסופקני אם הוועדה ידעה, למשל, אף שמץ מן המידע שמסרת זה עתה לכנסת.

רמטכ"ל אחד קובע במידה רבה מי יהיה הרמטכ"ל הבא אחריו?

הדבר מביא אותנו, כמובן, לשאלה יסודית ביותר, שלא מצאה מענה סביר במשך 25 שנות קיומו של צה"ל.

איך מתמנה רמטכ"ל? מ, בעצם, מכריע?

מינוי רמטכ"ל אינו עניין אישי, חלוקת כבוד או הענקת פרס. לכל קצין בכיר יש השקפה משלו, דוקטרינה צבאית משלו.

מי שממנה רמטכ"ל, קובע למעשה מה תהיה הדוקטרינה השולטת בצה"ל במשך כמה שנים. דוקטרינה זו יכולה לקבוע בעניינים של חיים ומוות, ובדוראי יש זה השפעה עצומה על המדיניות הלאומית. שום ממשלה אינה יכולה להתעלם מחוות-דעת הרמטכ"ל בעניינים צבאיים. המהווים מרכיב חיוני בעיצוב המדיניות.

למשל: אחרי מלחמת ששת הימים נתמנה לתפקיד האלוף חיים בר-לב, ובכך נקבעה דוקטרינה של התבצר

נראה כאילו היה מנוי וגמור עם הכנסת לעשות צחוק מעצמה ערב סיום תקופת כהונתה — ולהוכיח לעיבור כולו כי בעניינים החשובים ביותר למדינה היא מתנהגת כגן ילדים מופרעים.

עם פרישתו מצה"ל, השמיע האלוף אריק שרון האשמות חמורות ביותר. אף סיעה אחת בכנסת לא העזה להעלות עניין זה לסדר-היום. גם סיעות-הימין, המבקשות להיבנות מהילתו של אריק, פחדו לנגוע בנושא זה — מפני שאינו מוכנות להרגיז את משה דיין. נשארנו בודדים במערכה.

הנשנו הצעה דחופה. הנשיאות לא הכירה בדחיית פות. הפכנו אותה להצעה "רגילה" (שאת הגשתה אין איש מוסמך למנוע).

באולם המליאה השתתרה דממה דקה, כאשר ניי מקתי את הצעתנו. ההקשבה היתה בלתי-רגילה:

אורי אבנרי: קרת דבר חסר-תקדים בתולדות צה"ל. אלוף בכיר הכריז שהוא עוזב את צה"ל. בניגוד לרצונו. הוא רמז שהתנכדו ורצו להי פטר ממנו, שיש אינטריגות במערכת הביטחון.

איני מתכוון להעמיד כאן לדיון את אישיותו של האלוף במילואים אריק שרון. או את השקפותיו הפור

ליטיות. הן בודאי רחוקות מהשקפותי מן הקצה אל הקצה. אין הוא מועמד להצטרפות למרי.

כך הודח אריק

איני מתכוון גם להעמיד לדיון את כישוריו הצבאיים. הוא רשם בתולדות צה"ל כמה פרקים מפוארים, והוא קשור גם בכמה פרקים השרויים בערפל. שיהיה צורך להאירם ביום מן הימים. די אם אזכיר את השם קיביא. אני מעמיד כאן לדיון עניין החורג מן הי תחום האישי. הנוגע לאחת מבעיות-הימיו של הצבא בחברה דמוקרטית: איך מתמנים רמטכ"לים? האם יש בצה"ל השפעות פוליטיות-מיפלגתיות, האם יש פיקוח דמוקרטי מפי פיק על מערכת-הביטחון.

הפרטים, כפי שנודעו לי ממקור מוסמך ביותר, הם: לפני ארבע שנים שכח האלוף שרון, בטעות, לחדש את חוות-השרות שלו בצבא-הקבע. במקום להעיר את תשומת-לבו לכך, בא אלי ראש אכ"א ושאל: "מתי אתה יוצא לחופש-שיחרור?"

שרון נדהם. כחייל טוב, נקט באמצעי-הטעיה. הוא פנה לגח"ל, לברר את האפשרות להופיע בשרותיו בבחירות. תימרון זה הצליח. גזירה מאיר קראה לו, והציעה לו את פיקוד-הדרום. מאז מתהלך הסיפור האלוף שרון עומד להצטרף בכל רגע לגח"ל — למרות שהיה, לדבריו, האלוף היחיד בצה"ל שהחזיק בפיקוד-חבר של מפא"י.

לפני כמה חודשים הודיעו לאלוף שרון שעם גמר ארבע שנות-כהונה כאלוף פיקוד הדרום, הוא חייב להתחרר מצה"ל. באחד בינואר 1974. לא הוצע לו תפקיד אחר בצה"ל, במקום התפקיד בו שהה זמן כה רב. נאמר לו שזה הסוף, ועליו ללכת.

האלוף שרון ביקש להאריך את שירותו בשנה, אך נתקל בסירוב מוחלט.

מה מסתתר מאחורי בקשה זו וסירוב זה? בעוד שנה יהיו בעיצומם הדיונים על מינוי הרמטכ"ל הבא. יתחיל תהליך הבחירה בין המועמדים — והמועמדים יהיו, כמובן, האלופים הבכירים של צה"ל באותה עת.

מי שפורש היום מצה"ל, יוצא ממעגל הי מועמדים לתפקיד הצבאי הרם ביותר.

אולי סבר האלוף שרון שהיו לו סיכויים להגיע לכהונה זו. אולי חשב שבעוד שנה — כאשר תהיה ממשלה אחרת, ואולי אפילו שר-ביטחון אחר, היה יכול להיות לו סיכוי רב יותר. אין זה ענייני לשפוט אם צדק בהשערה זו או לא. גם אין זה ענייני להביע את דעתי ביחס לכשירותו של האלוף שרון לתפקיד.

4 מועמדים לרמטכ"ל

אבל אני חייב לשאול: האם הרחקתו של אלוף מצה"ל, כמה חודשים לפני שהוא יכול לבוא כחשבוני לתפקיד הרמטכ"ל, הוא נזהר סביר? לשון אחרת: האם אין פירוש הדבר שי

אני מעלה לדיון הצעה שכבר השמעתי אותה מעל דוכן זה: שהכנסת תאמץ לעצמה את השיטה שנתקבלה עלידי הבונדסטאג הגרמני, אחרי הלכת המר והנורא של הרפובליקה הוויימארית.

באופן מעשי: אני מציע שהכנסת תמנה ממונה-לענייני-ביטחון, אישיות בכירה שתפעל מטעם הכנסת, במעמד דומה לזה של מבקר המדינה.

אני מציע שהממונה יקבל את הסמכות הבלתי-מוגבלת לקבל כל מידע על הנעשה במערכת-הביטחון, תוך מגע ישיר ובלתי-אמצעי עם כל הדרגים, משרי הביטחון ועד לסוראי בשדה, יסיר-נא ביחידות, יעיין-נא במיסמכים, יראיין-נא את הנוגעים-בדבר.

אני מציע שהממונה ידווח במישרין לכנסת, לוועדת-החקירה והביטחון או לוועדת-ביטחון מיוחדת (הגיע הזמן להפריד בין ביטחון וחוק — שני שחחים שונים לחלוטין!) על מימצאיו. יעורר-נא חקירות מטעם הכנסת, וידאג לכך שביית-הנבחרים הריבוני יהיה מעודכן לגבי הנעשה במערכת-הביטחון. שיהיה, כמו שאומרים, "בעניינים". הדבר חשוב שבעתים נוכח העובדה המצערת והמדאיגה שכמה פרשיות שנודעו לאחרונה מעידות שנגע השחיתות חדר, פה ושם, גם לצה"ל עצמו.

אני מציע לכנסת לדון, בצורה שתאמץ לראויה, בנסיבות פרישתו של האלוף אריק שרון בצה"ל, ותשמע דברים מפיו — ושתוך כדי כך תדון בהשקפות הרחבות יותר של פרישה זו לגבי פרישתו במדינה ובצה"ל.

ההמשך דמה לקומדיה גרוטה. משה דיין, שבמשך כל הנאום עוינות קיצונית, עשה עוויות בפניו, שכל על כסאו בפניה מופגנת של אי-אכפתיות צבאית, הסתכל בתיקרה והציג הצעות דומות, קם, עלה לדור כן ואמר:

שר-ביטחון משה דיין: אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שמעתם את הצעתו של חבר-הכנסת אורי אבנרי — דוגמאות והסברים מפורטים מדוע צריך לדון בהצעה זו. על יסוד ההסברים שמעעתם, אני מציע לא לדון ולהוריד את ההצעה מסדר-היום.

זה היה הכל. היתה זאת התגרות חוצפנית בכנסת — סירוב מוחלט של השר להסביר לבית-הנבחרים מה קרה, ולדווח לכנסת על עניין מרכזי.

אך הגיבה הכנסת? היא צחקת בטוב-לב, כאב למראה תעלוליו של צבר חמוד ועוקצני. ואחרי-כך הו- ירדה את העניין מסדר-היום.

דבר נדיר הוא שאף ח"כ אחד אינו מציע לחעי-ביר לוועדה הצעה שהועמדה לדיון. זוהי הזדמנות מבו-קשת להשמיע נאום "חינם". ואכן, שמואל תמיר קפץ על המציאה ונרשם מראש (כל הנרשם ראשון וזוכה). אבל כשהגיע המועד, אחרי דברי דיין, נסתבר כי תמיר מחק את שמו בשקט. גם הוא לא העז להתגרות בדיון ולעורר עליו את רוגזו. הוא הצביע בעד חזרת העניין מסדר-היום.

וכך הצביעה הכנסת פה אחד — כשרק ידי הבו-דדה הורמה למען דיון בעניין ביטחוני מרכזי זה.

מיספרי האבירות במילחמות האחרות. לעומת 1.864 הרוגים עליהם נמסר עד כה בהודעות הרשמיות כחללי המלחמה האחרונה, נהרגו במלחמת העצמאות כ-4,500 חיילים וכ-1,700 אזרחים. במיבצע קדש ב-1956 היו 190 חיילים הרוגים. במלחמת ששת-הימים נהרגו 777 חיילים ו-26 אזרחים. בשתי שנות מלחמת ההתשה, בין השנים 70-1968, נפלו 244 חיילים. מבחינה יחסית היה שיעור אבירות דומה מסתכם לגבי מדינה כמו ארצות-הברית ב-130 אלף הרוגים. בעשר שנות המלחמה בווייטנאם איבד צבא ארצות-הברית כ-45 אלף חיילים. שיעור אבירות דומה לגבי מצרים היה צריך להסתכם ב-18 אלף חיילים הרוגים. מיספר החללים שפורסם בשבוע שעבר אינו סופי. הוא עשוי לגדול כאשר יתברר סופית מה ענה בגורל הנעדרים.

מערכת בחירות

נגד שרון

קרוב לוודאי כי אישיותו ודיעותיו של האלוף אריאל שרון, ישמשו אחד הנושאים המרכזיים במערכת הבחירות הקצרה שיערך לקראת הבחירות הקרובות.

אנשי מטה ההסברה של המערך סבורים כי הסכנה הבולטת ביותר למערך בבחירות היא הפופולאריות הרבה לה זיהתה האלוף שרון, העשויה לסחוף בורח רבים לזכותו. כתוצאה מכך מכינים כבר עתה במערך מערכת תעמולה, המכוונת בעיקר נגד שרון ולא נגד מנהיגי הליכוד האחרים, כמו בלין או תמיר.

מחסור בצידוד

חורף בצה"ל

מסתבר כי הפירסומים לפיהם סופק צידוד חורף מתאים לכל יחידות צה"ל היו מוקדמים ומגומים. יחידות שונות, במיוחד בצפון, סובלות ממחסור בצידוד חורף. כולל מיספר מספיק של שמיות. נעשים עתה נסיונות להשלים במהירות את החסר באמצעות אספקה ממחסני הצבא האמריקני.

המשלה סגרה

ביטאון יהודי

הירחון היהודי "נוי מידליאסט" שהיה פועל בזונדון, נסגר לפני מיספר שבועות אחרי שממשלת-ישראל הצעה על בעייתון יהודיים בביריטניה, שמימנו את הופעת הירחון, לספק את תמיכתם בו.

בשעתו היה עורך הירחון העיתונאי היהודי ג'ון קמחי, שנחשד באהדה ובנטייה לאנשי רפ"י. בהשראת ממשלת-ישראל סולק קמחי ובמקומו התמנה כעורך דן גילון. בחודשים האחרונים סר חינו של הירחון בעיני משרד-החוץ הישראלי. אחרי שהחל לבטא דיעות ביקורתיות לגבי מדיניות החוץ הישראלית ולגבי העמדות הישראליות הרשמיות ואף לדבר על הצורך

שיתוף-פעולה (קאריקטורה אמריקנית)

בשלום במונחים מפורשים. כתוצאה מכך נעשו הפעולות שהביאו לחיסולו של הירחון.

"אל-על" וערכת

לקימוצים בדלק

הצורך בקימוצים בדלק הפוגע כבר במרבית חברות-התעופה בעולם, עלול להשפיע גם על חברת

מציעים את פרס

כשר-הביטחון

נראה כי גם אנשי רפ"י לשעבר במיפנות העבודה משלמים עם העובדה כי משת דיון לא ימשוך עוד זמן רב לזמן כשר-הביטחון. משום כך נערכים חברי רפ"י לזכי ראת המצב, בו יהיה עליהם להתיימר מורד על ייצוג הולם של חסיבתם בממשלה הבאה.

כתוצאה מכך תוענה כנראה התביעה כי תיק הביטחון יישאר בידו רפ"י וכי את מקומו של דיון יתפוס שר-התיקשורת שמעון פרס. דרישה זו עשויה להיתקל בהתנגדות חריפה ביותר מצד חסיבות מפא"י ואחרות-העבודה. המועמד בעל הסיכויים לזכות בתמיכת ראי שי המיפנות הוא ברייב.

התעופה הלאומית אל-על. הנהלת החברה כבר מינתה צוות מחקר מיוחד שתפקידו לבדוק את האפשרויות השונות לחיסכון בדלק מטוסים. המגמה העיקרית היא לגרום לשינוי לוח-הטיסות של החברה בצורה שתחסיך דלק.

צוות המחקר יבדוק בין השאר את זמני השיא בתנועת מטוסי "אל-על" בעולם. השינויים בלוח הטיסות ייעשו כדי למנוע המתנות ממושכות באוויר מעל נמלי היעד של מטוסי החברה.

אל-על תתנגד גם למגמה של העלאת מחירי הטיסות בשיעור של 15%-25%, שעליה עומדת להכריז ועידת חברות התעופה שתתפתח בקרוב בניו-יורק. התייקרות מחירי הטיסה עלולה להנחית מהלומה נוראת לתנועת התיירות לישראל.

צפויה תקופת

מיתון במשק

בניגוד לשיגשוג הכלכלי במדינה בעקבות מלחמת-ששת-הימים, צופים מומחי כלכלה תקופת מיתון במשק הישראלי, לפחות בשלב הביניים עד להחזרת החיים למסלולם הרגיל.

ענפים רבים במשק, כמו ענפי התיירות והמלון, נאות, יאלצו לפלוט כמות גדולה של עובדים. במיספרים שלא ייקלטו בענפי משק אחרים. המשך גיוס המילואים עלול לגרום להאטת הפעילות הכלכלית. ונראה כי בעיקר ייפגע מכך ענף הבנייה. למיתון בענף הבנייה יש השלכות מרחיקות-לכת גם לגבי ענפים אחרים במשק.

מצד שני צפויה תקופה של מחסור במומין, במיוחד נוכח ההכרח שהממשלה לא תוכל להימנע ממנו, להכביר את עוד המיסים ולעקר את כל תוספות-ההיקף בעיקר בות עדיות המחירים.

ביקורת על מדיניות

"המילחמה

הסטרילית"

מעצבי מדיניות הפירסומים והצנזורה עלולים למצוא את עצמם עומדים בביקורת חריפה ביותר נוכח הקו שעיצבו, כתוצאה ממנו הוצגה המילחמה לעיני אזרחי ישראל כ"מלחמה סטרילית", שבה אין כמעט נפגעים ונזקים בצד הישראלי. המדובר אינו במדיניות שמנעה פירום מיספר הנפגעים, אלא בזו שאסרה תיאורים חסרי משמעות-ביטחוניים, הביאה ליצירת תמונה מסולפת של המציאות בסיגנון "אח, איזו מלחמה נחמדה!"

כל מאמצינו –
להמתיק מעט לחייל בחזית
ולעם בעורף...

עכ"ת
העילית בשוקולד

„פרידה מדור שנתדלדל, משיכבת־גיל

שנפרצו בה פירצות גדולות מדי...”

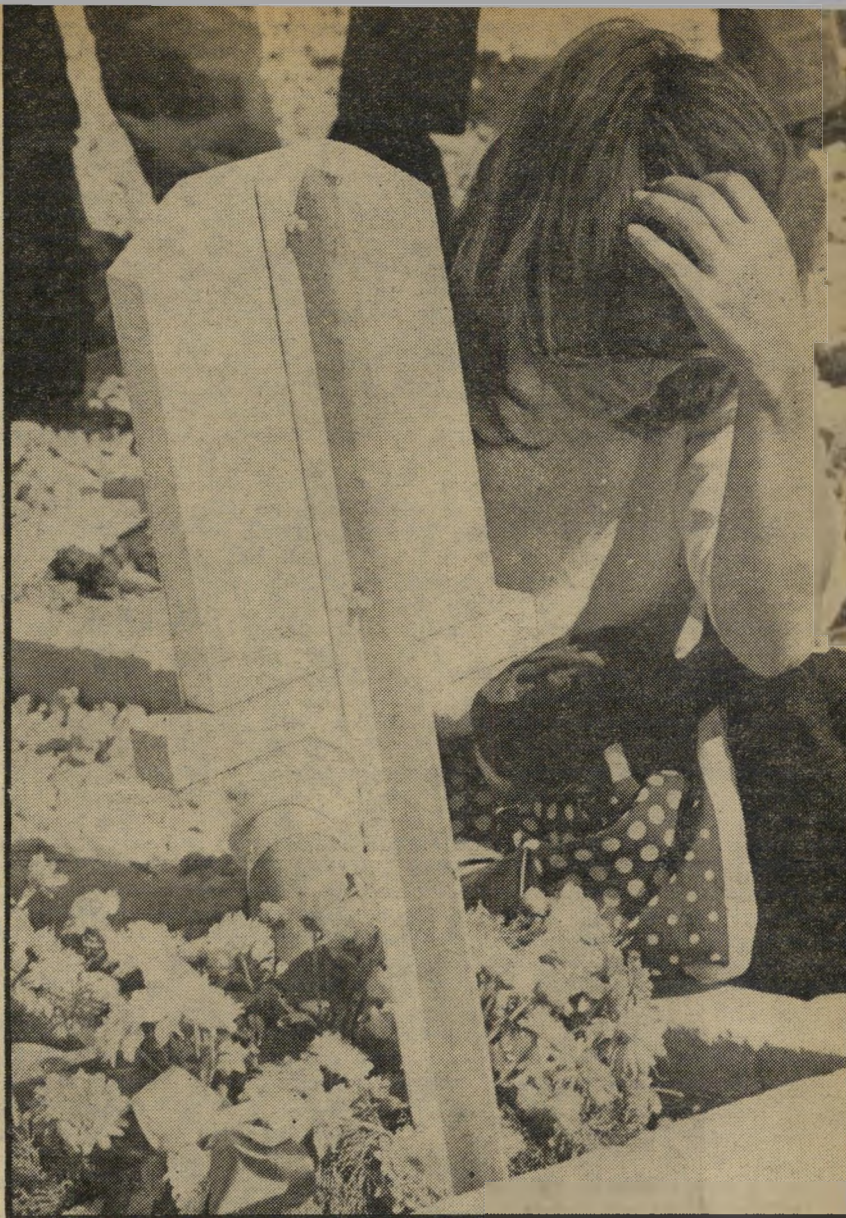
מכת בכורות

„שמואל, שמואל קום מפה, בוא הביתה, בוא! הם משקרים, תגיד לאמא שהם משקרים, בוא, אמא אוהבת אותך, אמא רוצה שתחזור הביתה, אמא חכתה לך עשרים יום, חכתה למיכתב, לטלפון, לד״ש משמוליק, בוא שמוליק, אמא אור־הבת אותך...”

שורות, שורות של מצבות ושל בכי. אם יושבת ליד קבר בנה, אלפי אנשים עומדים סביב לקברים. שחור מקיף את כולם. איש אינו פוצה פיו. חיילות עם רשימת החללים מדריכות את המשפחות לקברי יקיריהן. אלמנה, יתום, הורים שכולים. עומדים, מנסים שלא לפרוץ בכי. משפחה בשחור כורעת סביב לקבר. חיילים עומדים, נושכים שפתותיהם. „הוא היה חבר שלי הכי טוב, הוא הציל אותי ומת.” אב בוכה. אב אומר קדיש. אשה נופלת. ממהרים להגיש עזרה. שני אלוני קאים נושאים אותה לאוהל העזרה הראשונה. האוהל הולך ומתמלא בנשים וגברים. איש אינו יכול להקשיח ליבו, להיות חזק. המעטים שהצליחו לעשות זאת פרצו בבכי כששמעו את זעקתה של האם „אחד, אחד, אחד היית, בן שלי, בן שלי אחד, מי לקח אותך ממני? מי אמר לך לרוץ במליחמה? מי ציווה עליך למות? אתה

האם אמו של שלמה כהן מחבקת את מצבת הבן, מסרבת להאמין, בתה, אחותו של שלמה, אוחזת בידה. גם האב אוחז במצבת בנו.

על קברו של בן־ציון כרמלי יושבת אכלה אשתו. בודה, ללא חברים ומכרים, היא שמה זר פרחים לבנים על הקבר, מנסה להבין את משמעות האבידה. בתמונה למטה: מישפחה על קבר.

פרחים לבעל

אחי של יהודה בן יעקב

כאן באיזה מקום. אני לא יודע איפה בדיוק — אז כולם אותו דבר. מימין: לאחר שמצא את אמו, מחזיק בה הילד ומנחם אותה על מות הבן. מעטים הילדים שהיו בבית הקברות, ואותם הפעוטים שמיררו בבכי, הגבירו את הרגשת המועקה בבית הקברות.

לד קטן עבר מקבר לקבר, התיר את הזרים ופיזר את הפרחים על אדמת הלס הסדוקה. לשאלה מדוע הוא עושה זאת, השיב: „האח שלי קבור

זעקה
אמו של ישראל, שערה לבן, ארשת פניה כואבת, מושיטה ידה בצעקה מן הכאב. האם זועקת חמס כנגד כל האנשים שגרמו לדעתה למותו של בנה. אותם אנשים שהיו אשמים במחזלים הרבים שהתבטאו עם פרוץ הקרבות. רבים מן האבלים שהיו בבית הקברות האשימו בכאבם את ראשי הממשל במות יקיריהם.

רם שלא יראו את אדמת הלס הסדוקה. חיילת ניגשת אליו ושואלת למעשיו. הוא עונה „אח שלי פה, אני לא יודע איפה, אבל הוא פה, אז אני מסדר את הפרחים לכולם.“ החיילת מבקשת את האם. היא מוצאת אותה ליד קבר ונותנת לה את בנה. „אמא, אמא, אני רוצה את יהודה! תביאי לי את יהודה! מי לקח את יהודה? דה? מי שם אותו בחושך?“ והדמעות זולגות וזולגות ואין מי שינחם ואין מי שיאמר „חידלו.“

„יתגדל ויתקדש שמיית רבא,“ אומר ה' חזן והעם עונה כאיש אחד, חוזר על דבריו. רק בכיו של זקן, פניו אינו מגר לחות, אינו חוזר על דברי הקדיש: „מי יאמר עלי קדיש, אלי, מי יאמר עלי קדיש?“ והמילים הארמיות מתבלבלות בין הדמעות, מתבלבלות ללא מובן, ללא פשר, „מה לנו ולקדיש? רק אותך אנחנו רוצים, רק אותך!“

יוצאים מבית הקברות, מבט אחרון, מגיבים עוד מבט, מוחים את אחרוני הדמעות, מישור לוחש: „אלוהים, זה מכת בכורות, הבאת עלינו מכת בכורות, זו ממש מכת בכורות. על מה... מה חטאנו?“

החייל האלמוני

מיספרים במקום שמות — החיילים שנקברו בטרם זוהתה גופתם. איש אינו מספיד אותם.

אחד, ילד! איפה אתה? שמע אותי! לפני שש שנים הייתי פה, צעקתי אל אביך למה השאיר אותי איתך, לבד, איך אוכל לספל בך, לקנות לך אוכל, ללמד אותך בבית ספר. רק שש שנים, אתה הלכת אליו. נכון שהלכת אליו? נכון? תגיד לי, תגיד לי, נכון שלא תשכחו אותי שם למעלה. נכון שאתם שומרים לי מקום לידכם... אב ובן תוך שש שנים, מי הביא עלינו את זה? מי הביא עלינו את זה?

והעם שומע ובוכה, שומע וכורע בכיו. אנשים נופלים. אחד אחר השני, הכאב חוק מדי, הגוף אינו יכול לכאב, מבקשים למות, מבקשים מעט שלווה, לרגע, רק לרגע. והיא באה השלווה, בדמות ה' עילפון הטוב, המרגיע.

ילד קטן, בן חמש או שש, עובר מקבר לקבר ומסדר את הפרחים שעליו, מפזר

ושבו ישבו מעט אנשים ליד קברי יקיריהם השלו זכרונות וחמו' נות מן העבר, נשכו שפתותיהם בחוזקה ולחשו לחייל הקבור מילות פרידה. היה חזק מכל הזעקות שנשמעו בבית הקברות קודם לכן.

פרידה מחברים
בקצה שורת הקברים יושב, מהורהר, חייל על קברו של חבר שנפל. השקט, שהשתרר במקום אחרי תום טקס האזכרה,

אני חייל במילואים, אחד מגי רבים, הי מחכים לשלום (עד המלחמה הבאה). הנני נמצא בשטח כבוש המלא חמורים ופיש פשים ומקוה לנשיבת רוח מרעננת בצורת העולם הזה. אולי אתם תכתבונו כבר את האמת. בתודה רבה למפרע, מחייל שנגמר לו.

חנן שליט, צה"ל

אני מלא התפעלות מן העבודה שעשיתם בעת המלחמה. דיווחים וניתוחים משמי שים חומר לשירות ממושכות בין החיילים. אני מודה עם דעתכם כי זו השעה לצאת ביוזמת שלום על בסיס גבולות 67, עם פירוז כל השטחים המוחזקים. יש לפנות לערבים, מתחת לאפן (וחמתן) של המעצמות. אך לצערי קשה להאמין שממ שלת גולדה'דיין-גלילי תעשה זאת. לשם כך יש צורך בממשלה בראשות אלון או ספיר, או אם אין ברירה, עם כל סלידתי מהמילטריזם, ממשלת-גנרלים, שינתן לה מנדט למשך חצי שנה. ממשלה כזאת, בהיותה בלתי תלויה בשיקולי יוקרה, תוכל להתחייב כבר היום, למה שכל ממשלה תתחייב ממילא. בעקבות לחץ אמריקאי. מלבד הסיכוי לשלום, אני מקווה שיש למלחמה נוראה זו עוד הישג. יותר משתי המלחמות שקדמו לה זאת היתה מלחמה עממית. תרומתו (בזיעה ואף בדם) של כל אזרח ואזרח, היתה גדולה מאשר אי פעם. יתכן ועתה יהיה צורך להתחשב יותר באזרח הקטן ולחלק אחרת את העושה הכלכלית. יחס זה חייב להתבטא, בקשר שבין החיילים והקצינים אשר עמדו יחד תחת אש. אפשר לנצל עתה את רוח ההתנדבות להקמת חיל-שלום ישראלי, חלוצי במסרתו, כדי למשוך את הנוער להתיישבות, לסתים פועים אחרי שחיי תויות ואולי אף לתכנן מבצעי שלום.

יוכל אבידור, צה"ל

תודה גם בשם אלה שסחבו לי את הי עיתון בטרם הספקתי לגמור אותו. תודה גם בשם אלה שהספקו לעיין בו. בשם כולם — תודה.

דן בן-ארי, צה"ל

...כל מי שהיה במלחמה הזאת מגיעות לו עכשיו זכויות לפחות כמו לעולה חדש. אבנר ביטון, צה"ל

כשהתווחים שותקים, העת היא להודות. בשמי ובשם חברי ליחידה שזכו לשירותו תו של אורי אבנרי בעת ששהינו עוד בצד המזרחי של התעלה. אתם, יחד עם אזרחים אלמונים שקיבלו פיסות-נייר ר עליהם מספרי טלפון של קרוביהם ויקריי הם, יצרתם את הקשר החי בין העורף והחזית, קשר שרומם את הלב והמוראל. מי יודע אם לא הייתם במקרים מסויי מים גם הקשר האחרון בין הלוחם ומש- פחתו. אין מלים בפי לתאר את הרגשת התרוממות הרוח בעם ישראל שהטלפונים הרבים שהגיעו לעורף היו אחד הביטויים לכך. אסיים בתיקוח שגם בעיתות שלום נמצא את הקשר הישיר בין איש לרעהו.

סמו יגאל צחור, קיבוץ רביבים, צה"ל

לחתפטר

מייד!

כרגע קראתי את מאמר הנידון של אורי אבנרי ראש חדש (העולם הזה 1887) ומצאתי בטור הראשון שני מישפטים הי מודגשים, בצדק, בהם הוא אומר דברים כדורבנות: "יהיה זה אסון אם ניהול המי דינה יהיה מסור בימים הגורליים הקרובים, בידי אותם האנשים שהביאו אותנו עד הלום." המשפט השני אומר: "יש להחליף מייד את ההנהגה העליונה של המדינה!" נדמה לי שבכך נתן אבנרי ביטוי נבואי של צו-השעה. אם יש להם, למנהיגים אלה (כל החבורה) רגש מיני מאלי של אהבת המדינה והעם (חוץ מאה- בת הקאריירה) הם היו צריכים להיתפטר מייד. אבל אהבת השררה והשליטון היא כנראה הדחף היחיד והדומיננטי של אופיים.

ד"ר זאב שפירא, חיפה (המשך בעמוד 12)

הנוהגים ברכב-
אנא האריכו
את חופשתם
קחו אותם אתכם!

דובק
בית-חרושת לסיגריות

פרסום דיר יעקבסון

דוד הצל"ש

זאת בהכרח מלאה, בשיניים חורקות ובאגרוף קמוץ. אחרי עשן זאת במעורפל, בתהיכהרתם. למאטא את המדינה. לדאוג לכך שמה שקרה, לא יקרה עוד. להבטיח שהמילחמה הזאת תהיה האחרונה.

הבורת מישטיהרגל, גורמי האסון של יום-הכיפורים, סומכים על קוצר זיכרונם. הם קורצים זה לזה בעין ערמומית, ומרגיעים איש את רעהו. "אין דבר", הם לוחשים בבת-צחוק צינית, "שייכנו קצת. שייכנו קצת. הם ישבחו. הם ידברו הביתה, ואנחנו נישאר עד כסאותינו." יש להם סבלנות. יש להם ניסיון. יש להם כלי-התקשורת. לשטוף את מחסם יומם ולילה. להם שייכים העיר תונים, הרדיו והטלוויזיה. ומחר יוצאו מיליונים בהמולת מערכת-הבחירות. אם יהיה צורך, יקריבו קורבן. הם כבר סילקו שר אחד. אם יגבר הלחץ, יהיו מוכנים לזרוק עוד אחד לכלבים. אבל לא די בהחלפת שחקן אחד. יש לפלס את הקבוצה כולה מן המיגרש. יש להחליף את כל שיטת-המישחק.

בשבילכם, ובשביל המדינה, היה יום-הכיפורים פרשת המים. הוא מפריד בין שתי תקופות. מה שהיה, אסור שיהיה. ומה שיהיה, בל יהיה המשך למה שהיה. כל מי שהיתה לו יד בשילטון בשש השנים האחרונות, שהובילו ליום-הכיפורים — אסור שיישאר במקומו. כל מי שנושא בחלקיק של אחריות למחדלים הגוראים שהביאו למילחמה, להחמצת ההזדמנות ההיסטורית לשלום בתום ששת-הימים — אל יראה את פרצופו, אל ירים את קולו.

אבל פושטיהרגל — אינם חולמים על כך. הם החליטו לפתוח בחקירה המחדלים של עצמם בעצמם. פלוגי "יהוקור" את מחדלי פלוגי. כולם דבוקים יחד, וכולם יחפו איש על רעהו. ובינתיים יימשך הכל כרגיל.

כאיזה לא קרה כלום. עוד לא יבשה הדיו על הסכם שביתת-הנשק, והנה כבר פירסמה ממשלה זו תוכנית פרובוקטיבית להקים עיר חדשה ברמת-הגולן — במרכז האזור הצריך לשמש נושא למשא ומתן על השלום. ועל עיר זו מתכוונים לבנון רבע מיליארד לירות — בשעה שהעם כולו כורע ממש תחת נטל מימון המילחמה, שפרצה לא מעט בגלל תוכניות פרובוקטיביות קודמות מסוג זה.

"מיסמך גלילי" הזכור לשימצה, מיסמך-אחיתופל מתקופת השיכון וההתנשאות, שהפך מצבה לכל השיטה שפשטה את הרגל — לא מת.

אל תשלימו! אל תשתקו! אל תתנו להם להרוס את סיכויי השלום עכשיו, כשם שהרסוהו אחרי מלחמת ששת הימים.

אנשי הזיקנה והחירדון, הנזקשות והעק-רות, השחצנות וההתנשאות, השחיתות וההזנחה, המילדים הגבוהות והמעשים הנמו-כים, הגבורה-העל-השכונה-הזוהר והבוז-השאיפת-השלום — ה ב י ת ה ?

אל תסתפקו בפחות. אל תסתפקו בשעירים לעזאזל. שיכבה שלמה צריכה להסתלק, שיטה שלמה צריכה להיעלם.

אין זה עניין של קואליציה ואופוזיציה. שתיהן אשמות במידה שווה. אין הפרד ביניהן, ואחד דינן: ה ב י ת ה !

אינו אותם בטלוויזיה, את הלוחם שטיפס במיד-רו-הדמים של החרמון, שרץ במעלה-ההריגה, ונש-אר חי.

הוא יושב כשגבו אל ההר שכבש. הוא לא רצה לרי-אותו עוד.

מה מגיע לצעיר כזה ? **קורם כל: מנהיגות חדשה.**

רק אנשים שראו את המילחמה בכל מוראותיה, שראו את המוות פנים-אל-פנים, יודעים באמת ובתמים חשיבותו של שלום. רק בידי אנשים כאלה מותר להפקיד את הגדולה שבמשימות הדור: השגת השלום.

דרושה מנהיגות צעירה, שתכונן במדינה מיסטר חדש. מיסטר שייטן לצעירים את המגיע להם. שייאפשר ללוי חם של יום-הכיפורים להקים את ביתו ולצאת לדרך-חייו בלא דאגה.

מדינה שתהיה ג'נרלן צעירים, וזא יעם-קנים וזספסרי קו ברזל.

אומרים שהפעם לא יחלקו צל"שים, מפני שכמעט כל לוחם במילחמה זו זכאי לצל"ש על פי קנייה-מידה של אתמול. מגיע צל"ש לדור כולו.

בני דוד הצל"ש — הרימו את קודכם ! למען השלום, למען מדינה שתוכלו להיות בה.

עומת שעה אחת של גיהנום ביום-הכיפורים, תשל"ד.

אין נסיונו דומה לנסינוכם. אין שדות פלשת דומים לתופה של גדות ותעלה ומרומי החרמון. לא עמדנו. כמוכה. תחת מטר אינסופי של פגזים, מול נחשולים של פלדה.

אך דבר אחד יכולים אתם ללמוד מנסינונו. גם בתשל"ח היינו "בכיינים ונרגנים". גם אז האמנו שעברה עלינו רעידת-אדמה. גם אז היינו במוחים שהכל ישתנה, שהמוליטור קאים הזקנים ייזכו הביתה, שדור חדש יקבע את דפוסי החיים במדינה החדשה, שקמה בשדה-הקרב שלנו.

חזרנו הביתה, ושום דבר לא השתנה. כל המפלגות הזקנות, כל העסקנים העיינים, המשיכו לשלוט. מלחכי הישנה קבעו את דמות המדינה.

קיוונו למעשים גדולים שיביאו את השלום, והם לא באו. חשבנו שדם תכרינו יטהר את המדינה ויצמיח מיש-טר של צדק ואחוזה. במקומו קם מיסטר של שחיתות.

דיין וגולדה אחרי המילחמה מי בוכה ומי צוחק

צביעות וציניות. כל מה שנותר משאלותינו וממישאלותי-נו, היה פסוק שהפך לבדיחת הדור: "מדוע פורק הפלמ"ח?" למדו מן הנסיון הזה, לוחמי יום-הכיפורים!

אם יש זעם בלבכם, אל תתנו לו לכבות. כי זהו זעם קדוש. זעם בונה ויוצר.

ברגע אחד של קרב, נתגלה לכם עולם חדש. כמו ברק, המאיר במשך עשירית של שנייה נוף שהיה שרוי באפלה. כך האירה ההתפוצצות את נוף המדינה. ראייתם לפתע את הכוב, את ההסתאבות, את השחיתות.

עכשיו הובתכם היא: לזכור! לא לשכוח! סכנה גדולה רובצת לרגליכם. אתם תחזרו הביתה.

היישיגרה אפורים שוב יעטפו אתכם. העיפות, האדי-שות, הלא-איכפתיות שוב ישלחו אליכם זרוע ארוכה.

אלף קולות ילחשו לכם: שיכחו את רגעי-האמת! זה היה רק סיט! חזירו הביתה! חזרו לחיים של ערב יום-הכיפורים!

אם תיכנעו לפיתוי זה, יהיה זה אסון. אסון לכם, אסון למדינה. **כי יש לכם תפקיד המדא, ואין מי שיוכל למלא אותו מלבדכם.**

בלב התופת, נדרתם לעצמכם נדר. אחדים מכם עשו

את היא שעתכם, הצעירים. המדינה כולה ממתינה לכם. העם כולו צריך לשמוע את קולכם.

אתם, הלוחמים, שנקרעתם משלוח חייכם, וגורקתם לתוך תופת של אש ופלדה; שהפכתם תוך שעות מעטות מנצרים שובבים לאנשים מבוגרים מאוד, שתקניים מאוד, מהורהרים מאוד.

אתם הנשים הצעירות, שישבתן בבית, צמודות למקלטי הרדיו והטלוויזיה, ודאגה נוראה בלבכן; שנועקתן בכל פעם כאשר יד זרה צילצלה בדלת, שנחרדתן בכל פעם שנשמע צילצול הטלפון.

אתם הצעירים, המצטרפים מחר לצל"ל, ותיוודעים שכל גאום של פוליטיקאי משומש על "המילחמה הבאה" ועל "ההכרעה הצבאית שתבוא" — כוונתו למילחמה שלכם, להכרעה שתקנה בדמכם שלכם.

קומו, צעירים! הרימו את קודכם! המדינה בודה צריכה לשמוע!

לפני כמה ימים עמד פושטיהרגל מיסטר 1 של ישראל, האיש שאחריות אישית כה נוראה רובצת עליו, ודיבר לתוך מקלטי הטלוויזיה.

הוא לא ביקש פליחה. לא יבקש פליחה איש כמיהו. לא ביום-הכיפורים, ולא אחריו.

הוא לא הרכין ראש בפניכם, הצעירים והצעירות, ששילמתם את מחיר שחצנותו. לא הוא ירכין ראש.

לא. היתה לו החוצפה התהומית להאשים אתכם.

אחרי שהשמיע שוב כמה מלים של יוהרה על "גיר צחון", והכרעה", הוא תקף את "הבכיינים והנרגנים".

בכיינים! נרגנים!

אכן, יש בכיינים. סיפרו לי על צעירים חסונים, גיר בורי קרב, שמיררו בבכי כילדים קטנים. בני-קיבוצים ובגירעיר, שעברו את הגיהנום ללא שריטה, והיושבים ובוכים במשך שעות, ללא הפסק.

בוכים על המראות שראו. בוכים על מיטב החברים שנפלו מימינם ומשמאלם, על אחים שחזרו קטועי-אברים. (את הסיפור המזועזע ביותר של המילחמה שמעתי

אתמול מפי ידיד. הוא אסף טרמפיסט עייף בכביש. כאשר עברו על פני בית-קברות צבאי זמני, העיף הטרמפיסט מבט אחד קודר, והפליט שלוש מילים נוראות: "הנה עיר הנוער!")

כן, מותר לכבות. אין זו בושה. **בושה היא שלא לכבות!**

אבל משה דיין אינו אוהב בכיינים. אין הוא אוהב גם נרגנים.

הבה נדבר על הנרגנים. מי הם ?

אתם הרומנים. אתם המתדוננים.

אתם התובעים לסלק את פושטיהרגל, את ההנהגה שהכניסה את המדינה לבוך, את בעלי המחדלים הצבאיים והפוליטיים, את עדת אנשי-אחיתופל שהלעיטו אתכם במשך שש שנים ארוכות בסיסמאות של כזב ומירמה, את הפוליטיקאים שגרמו לאסון, וששלחו אתכם לשלם את החשבון.

אם כל, ברובה הנרגנות בעת הזאת, כשם שברוך הכני המשחרר.

"דברי נרגנ כמתלהמים, והם ירדו חזרייבטן!" אומר החכם בספר משלי.

הרימו את קודכם, הנרגנים! תנו לדבריכם כה דלדום כפמישים על אוזני הציבור. יירדו נא דבריכם הדרייבטן, לעורר ולקומם ולהרגיזו.

ולמאשימים אתכם בבכיינות ובנרגנות, השיבו בפסוק אחר מספר משלי:

"שפתי כסיל יבואו בריב, ופיו למהלמות יקרא. / פי כסיל מחיתה לך, ושפתי מוקש נפשו."

כאשר הכסיל הוא רס-ידרג, והחלטותיו קובעות גורל המדינה, אין פיו גורם אסון רק לעצמו, אלא לרבים מאוד. שפתי אינם מוקש רק לו, אלא לדור שלם של צעירים.

על כן — דברו, הנרגנים! אל תשימו מחסום לפיכם, ואל תניחו לאיש לסתמו!

לכם זכות-הדיבור. קניתם אותו בדם. לכם הזכות, ולכם החובה.

אני מרכין את ראשי בפניכם, לוחמי יום-הכיפורים. פעם חשבנו את עצמנו לחיילים קרביים. אנחנו, אנ-שי מילחמת-העצמאות, התגאנו בתואר זה. כתבנו עליו שירים וספרים.

אך איך נשווה את חוויותינו לחוויותיכם? עשרה חודשי קרבות בתשל"ח מחוויריים

אחיזת העיניים של תחקירים וחקירות

חדירת המפלגות לתוככי צה"ל

מילחמת הראיונות בעיתונות הבינלאומית

גילויי אריות

הפוליטיקאים שהפיק אריק מן הטענות הצבאיות. יתכן מאד שצה"ל יכול היה להשמיד את הארמיות המצריות, אלמלא באה תפסקת-האש. אך מה היה הטעם בכך? הדבר לא היה מקרב את השלום, אלא להיפך. מילחמת ששת-הימים הוכיחה שניצחון ישראלי מוחץ אין בו כדי לקרב שלום, אלא מרחיק אותו. השפלה נוספת למצריים היתה גורמת למאמץ צבאי מיצרי גדול עוד יותר, ולחידוש המלחמה תוך זמן קצר, כשבידי המצרים נשק סובייטי מאסיבי וחדיש עוד יותר.

אריק עצמו, מנקודת ההשקפה של מצביא, מאמין שהמצב בשטח והיעדר הכרעה צבאית, יפתח את המצרים לפתוח שוב במלחמה, מאחר שנוכחו לדעת שיש להם סיכוי לפגוע בצה"ל. אך המצב הנוכחי, כשהארמיה השנייה מנותקת ונתיביהאספקה אליה נתון לחסרי צה"ל, נוח הרבה יותר להשגת השלום — אם אכן המטרה היא השגת השלום.

מפרכת עוד יותר ההערכה שהאיום הסובייטי אינו

של אריק נעצר, ואף הוסג במיקצת. לאחר מכן נעצרה האוגדה של אריק בדרך לניחוק הארמיה השנייה. כעוד שניתן לאוגדה של ברן לנתק את הארמיה השלישית. כנגד הטענה שהופצה עליידי אויביו רמיי-הדג, כאילו תוכננה הפריצה מזמן, כאחת התוכניות של הפיקוד העליון לששת-החודש, השיב אריק שהיה זה הוא עצמו, כאדוף פיקוד-הדרום, שתיכנן תוכנית זו עוד בימי-הרגי עה, ואף הורה אז לבנות מראש את מישטח הצליחה ואת הפריצה בסוללה להורדת הדוכ-רות לתעלה.

תוך כדי כך מתח ביקורת קטלנית על מצב הכוננות של צה"ל, והוכיח כי כוחות השריון שלו נעו מאתיים קילומטרים לעבר החזית על שרשרתיהם, מפני שלא היו מובילי-טנקים מוכנים למשימה. הדבר קיצר, כמובן, בי הרבה את חיי המנועים בתנאי-קרב. הוא גם רמז שאפשר היה להציל את החיילים, שנתקו במעוזי קו בר-לב. מכאן הגיע אריק למסקנות הפוליטיות: אבדה ההו-

רים חיכו לפצצה הגדולה מזה כמה שבועות — כימעט מן הימים הראשונים של המלחמה. בתוך סירי-הלחץ ששמו אריק שרון גבר הלחץ בממדים מדאגים. כל שסתומי-הביטחון היו סגורים. הוא מוכרח היה להתפוצץ. השכוע באה ההתפוצצות. היא הרעידה את הארץ, וזעזעה את העולם.

ביקור בקרון-המלחמה

סיבות ההתפוצצות היו שריונות, כמו תמיד, בוויכוח.

הגורם המאין היה המרץ הבלתי-יגדלה של עיתונאי החוץ. הם הריחו זה מכבר שאי-שם, ממערב לתעלה, הבנו חומרי-נפץ. בבורסת-המידע בבית-סוקולוב בתל-אביב, רי בטרקלינים של בית-המלון הגדולים שבהם מתגוררים כוכבי העיתונות הורה, נפוצה השמועה שהגנרל הישראלי רחב-הממדים עומד לרשת את מקומו של משה דיין כאליל תורני, ושהוא מלא טענות כריזמות.

העיתונאים ביקשו לרדת ולהיפגש עם אריק. אבל הם נתקלו בקיר כימעט אטום מצד מוסדות צה"ל. מפה לאוזן עברה השמועה כי הגנרל מוחרם, ושמינסים לנתק אותו ממגע עם כל-ההתקשרות בארץ ובחו"ל.

זה דירבן, כמובן, את הכתבים הזרירים. הם תבעו במפגיע להיפגש עם אריק, ואי-אפשר היה לסרב להם. עיתונאי הנפגש עם חיילים בשטח, זוכה בליווי "קצין קישור", אם הוא רוצה בכך ואם לא. אלה הם, לרוב, קציני-מילואים של אגף המודיעין, המפקחים על העיתוי נאים בשעת סיוריהם.

כתב ניו-יורק טיימס, צ'ארלס מור, שבא לקרון המלחמה של אריק בגדה המערבית, נלווה על-ידי סגן אלוף. הקצין הוכיח שאסור לו להישאר בשטח בלילה, ושעליו לחזור בו ביום.

אך האלוף אריק שרון אינו אדם המקבל הוראות מסגור-אלוף. הוא ביטל בו במקום את ההוראה, הזמין את העיתונאי להישאר. בכך התחילו הצרות.

לא ברור מה בדיוק קרה. חסידי של אריק טוענים שאריק נפל בפח. העיתונאי הזה — והבאים אחריו — קיבלו מראש תדריך מצד אויבי-אריק במידרג הצבאי, שהסיתו אותם נגד אריק, מטרו להם מידע כוזב, שבא לבטל את תרומתו להישגי המלחמה. הכתבים הציגו לאריק, על פי שיטה עיתונאית בדוקה, שאלות פרובור-קטיביות על סמך המידע שקיבלו. אריק התרגז והפריך את הטענות, ותוך כדי כך שפך את ליבו. המורז הוא שני-יורק טיימס ריאין את בר-לב לפני שיבר עם אריק, אך פירסם את הראיון של אריק לפני הראיון של בר-לב.

כך או אחרת, לא היה ספק שאריק אמר את הדברים. כתב ה"ניו-יורק טיימס", ואח" ריו כתבים נוספים, הגניבו את החומר מן הארץ כבי צנזורה, והם התפרסמו בחו"ל. וכל מילה היתה פצצה.

הפיקוד העליון הפריע

עולם לא ראתה הארץ תופעה כזאת: בשם אלוף פעיל בצה"ל נתפרסמו בחו"ל דברי התקפה קיצוניים על הפיקוד העליון של צה"ל, תוך איזכור פרטים מיבעייתים ואחרים, שעצם פירסומם עדיין אסור בארץ. הצנזורה היתה מוחקת ללא רחמינות כימי עט כל מילה מן הדברים, אילו נאמרו עליידי חייד פשוט בצה"ל, ופורסמו עליידי עיתון מקומי.

הטענה המרכזית של אריק * היתה שניתן היה לבצע את צליחת התעלה זמן ניכר לפני המועד שבה בוצעה. הוא צייר תמונה של פיקוד עליון — הרמזים היו מכוריים בגלוי כלפי הרמטכ"ל דדו. מפקד-החזית בפועל חיים בר-לב ואלוף-הפיקוד גורודיש — שהפריע להחלטי ה-קרב, שלא הבין מה נעשה בשטח מפני שלא טרח לבקר בשדה-הקרב, נעצר את ההתקדמות ולא ניצל את ההזדמנויות כאשר נוצרו. לדבריו, כאשר כבר הצליח להעביר את האוגדה שלו לא מעבר לתעלה, לא נשלחה אוגדה שניה בעיקבותיה אלא כעבור 40 שעות. הכוח

* כל הטענות שהעלה אריק כבר הוזכרו ונדונו בי סידרת העולם הזה (1987 ו-1988), "כל מה שרצית לדעת על המלחמה, ולא העזו לטפח לך".

דדו ובר-לב

מי ישרן ערב יום-הכיפורים?

רציני. דיעה נחרצת היא בעולם, וגם בממשלה האמריקאית, שברית-המועצות אינה יכולה להרשות לעצמה מפלה צבאית של מצריים, וכי תפעיל לא רק סיוע מאי-סיבי, אלא גם התערבות צבאית ישירה, אם הצבא של סאדאת יהיה נתון בסכנת-השמדה. על רקע זה היה הלחץ האמריקאי ממשי ביותר.

קשה להבין על מה מסתמך אריק, כשהוא מעריך תהליכים גלובליים מורכבים, שניתוחן מחייב מידע וידע שאינם בתחום התמחותו.

מכאן גם הטעות היסודית בחשבוננו לגבי הזמן. ברור שצה"ל היה מוגבל בזמן, וכי אובדן הזמן גרם לתור צאות חשוכות בשטח. אבל הזמן לא היה קבוע על פי השעון, אלא על פי מהלך המאורעות. אילו היה צה"ל משיג את ההישגים בגדה המערבית לפני המועד שהשיגם, היתה גם המכונה הסובייטית להשגת תפסקת-האש נכנסת לפעולה יותר מוקדם. הנסיון הוכיח שברגע שהיה ברור לקאהיר ולמוסקבה שצפויה סכנה לצבא המצרי שממזרח לתעלה — פעלה חזרוע המדינית במה"י רות הבוק, והתפסקת-האש נכפתה על ישראל לפני שה סכנה הסכה למפולת.

מבחינה זו היו ראיונותיו של אריק מענייני

דמנות להשגת ניצחון צבאי מוחץ על-ידי השמדת הכוח המצרי ממזרח לתעלה. האיום הסובייטי היה בלון, והי לחץ האמריקאי בלתי-רציני. מכאן שלא היה צורך לקבל את צו התפסקת-האש לפני השגת הניצחון הצבאי.

טענות אלה של אריק שרון מבליטות את הפער בין סמכותו כאיש-צבא מעולה ובין סמכותו כמדינאי. טענותיו הצבאיות יתקבלו, בוודאי, על דעת רוב ההיסטוריונים, שניתחו בעתיד את מחלף המלחמה.

ביקורתו הקטלנית על חוסר-הכוננות של צה"ל, כימעט בכל המישורים והדרגים, היא היום נחלת הכלל, וגורמת לתסיסה עצומה ברחבי המדינה, ממבואות סואץ עד מרומי-החרמון.

יתכן מאד שתתקבל גם הדיעה שבעימות בין הוזהירות הקלאסית של בר-לב ובין התנופה של אריק, הצדק היה עם האחרון.

ויכוחים מסוג זה אינם חדשים בהיסטוריה הצבאית. להיפך: הם תופעת-קבע כימעט אחרי כל מלחמה. מפקד-דישדה מוכשרים סבורים לעיתים קרובות שדרגות-הפיקוד בעורף איבדו את המגע עם המאורעות הרודסים זה את זה, ועל כן תחמיצו הזדמנויות צבאיות. לעומת זאת, אין כפיס מוצרם למסקנות

נים במיוחד. הם הכניסו את בישרנו כחייל, אך גם את חולשתו כאיש-מדינה.

מי יחקור את מי?

מתן ראיונות כאלה עלידי קצין בכיר, תוך פריקת עול המרות של מפקדיו והשילטון המדיני, ביחוד בעיתונות הנורה, היא עבירה חמורה על כללי המישמעת והמימשל הדמוקרטי התקין.

בימים רגילים, היה די בקביעה זו, ובהספק המסקנות: מישפט צבאי, הדיחה, פיטורין, נזיפת ושאך דרכי התגובה של מימשל אזרחי במיקרים כאלה. פיטוריו של הגנרל דוגלאס מקארטור מתפקיד המצביא של צבא ארצות-הברית בקוריאה, אירעו על רקע דומה. גם פיטוריו הסופיים של הגנרל ג'ורג' פאטון עלידי אייזנהואר באו בעיקבות התבטאות פוליטית ללא-היתר.

אולם הבעיה שעורר אריק שרון השבוע הייתה הרבה יותר מורכבת, מפני שמעשיו באו על רקע התערערות כללית של המימשל במדינה, התערערות הסמכות של שריהביטחון ומשי כריאמון כללי.

כל הארץ יודעת שהמילחמה גילתה ליקויים מחרידים.

חשש זה התגבר השבוע, כאשר התחילו לפתע כל האשמים העיקריים לדרוש בקוליקולות חקירה, ואף להתחרות איש ברעהו בדרישות כאלה. אפשר היה לטער את האווירה, ולהחזיר לציבור מינימום של אימון בממשלה, אילו הורחקו לפחות האחראים העיקריים מעמדותיהם מפאת שלהם לאלתר. יש אנשים שלגביהם אין צורך בחקירה, כדי לקבוע שהם נושאים באחריות. החקירה צריכה לקבוע מהי מידת אחריותם, ולאלו מעשים ומחדלים הם אחראים ישירות. אך במדינה דמוקרטית, רובצת עליהם אחריות פורמאלית אוטומטית לכל המתרחש בתחום המסור לסמכותם, אפילו אם האסונות התרחשו באשמתם הישירה של פקידיהם ופקודיהם.

איש כזה הוא, קודמי, שריהביטחון. ספק אם יש דוגמה אחת בעולם הדמוקרטי למצב שבו איש משהו הדומה לאירועי יום הכיפורים, מכחישה שהשר האחראי הסיל מיד את המסקנה והתפטר, יחד עם עוזריו ופקודיו.

אילו הוחלפה צמרת מערכת הביטחון מייד, יכלה להתחיל חקירה בלתי-משוחרת באווירה נוחה יותר, מבלי שיגבר הפחד בפני מעשי-עונשין כלפי עדים דוברי-אמת. במיקרה זה יכלה ועדת-חקירה ממלכתית בלתי-תלויה

אריק

מי הרים את היד ראשון?

בראשות שופט ובהשתתפות אישים עצמאיים בכירים, לגשת לחקירה אחראית, קפדנית, ממושכת, ולהגיה בפני הציבור מיסמך שיקף, אלפי עמודים של עדויות ומסקנות. שום דבר דומה לזה אינו צפוי בישראל, אלא אם כן תהיה רעידת-אדמה ציבורית.

ומכיוון שהציבור הישראלי אינו סיפס, הוא לא התקומם אוטומטית נגד גילוייו של אריק שרון. בלב רבים שררה ההרגשה שאם אין דרך אחרת לחשוף את האמת, אלא בצורה של מילחמה-היתורים והתנצחות של גנרלים, מוטב כך מאשר בכלל לא.

עצם העזתו של שרון, חוסר ההתקוממות הציבורית נגדה והיפוסה של ההנהגה שלא ידעה איך להגיב — היו סימפטומים של התערערות השילטון בארץ, בעיקבות המשך כה נרחב של הנחמה שהציבור כולו, מקרי אל קור, רואה אותה אחראית למחדלים מחרידים.

אך לגבי אריק שרון עצמו אין המצב הנוכחי יכול להימשך. למעשה עליו להחליט בין שלוש אפשרויות: להישאר בשירות פעיל בצה"ל, לקבל מרות ול- השתתק.

לפרוש מצה"ל ולהקדיש את עצמו לטיהור ול- שיקומו של צה"ל, תוך השמעת ביקורת על נקודות התורפה כפי שהוא רואה אותן. במקרה זה מוטב שיתפרסם מכל פעילות פוליטית, יותר על מועמדותו לכנסת ויקבע לעצמו מעמד בלתי-תלוי ובלתי-פוליטי. אחרת תתקבל כל ביקורת שלו, ותהיה כנה ככל שתהיה, כבעלת מניעים מיפלגתיים. עסקן מיפלגתי אינו יכול לחתוימר להיות מבקר או ביקרטיבי.

להישאר עסקן של הליכוד ולהיכנס לכנסת מטעמו. במקרה זה תשתלב ביקורתו הצבאית בתעמולתו המפלגתית, תתקבל בתור שכוזר ותעורר תגובות מיפלגתיות מובהקות.

לפי כל הסימנים, מודע אריק עצמו לאדי טרנטיבות אלה, ומתחבט קשות באיזו מהן לבחור.

מלחמה עם פוקס-מבלגה

תכן שפרשת אריק לא היתה מקבלת מימדים כאלה, לולא הבלטה בצורה כה חותכת תהליך מסור, כן, שהתחיל הרבה זמן לפני המלחמה: הפוליטיזציה של צה"ל.

ליתר ריוק: חרירת השפעות מיפלגתיות מובחנות לצה"ל.

היו שהתריעו בפני תופעה זו לפני המלחמה, אולם אזהרותיהם נפלו על אוזניים אטומות של עסקנים מפי-לנתיים (ראה עמודים 2-3). במלחמת יום-הכיפורים, הגיעה התופעה למימדים מדהימים.

"כל המלחמה התנהגה עם פינקס-מימלגה כיד!" אמר השבוע הבריכנסת.

המלחמה פרצה כאשר מלחמת-הבחינות היתה בעי-צומה. מועמדי המערך והליכוד גויסו והפכו מפקדים בכירים. כל המפלגות היו מודעות לעובדה שמהלך המלחמה ישיפע על הבחירות.

הדבר הגיע למצבים גרוטסקיים. כל מטה-הבחירות של המערך גויס במלכוד כמטה-הסברה של מערכת-הביטחון. כשהגם לשערוריה, פוזרו אנשים ברחבי צה"ל כי "קציני הסברה", על דובר המערך הוטל לרשום פרוטוקול של דברי אריק בכל מהלך המלחמה. עשרות תועמלנים בכירים של צה"ל לבשו מדים. עסקו במשך כל ימי המלחמה בניהול תעמולה של המערך ביחידות. על ראשי מיפלגות אחרות נאסר גם אחרי המלחמה לבקר בחזיתות. תוך כדי הקרבות הועלה עסקן מובהק של המערך, מנכ"ל מינהל הסברה יהודה אילן, מדרגת רס"ן לדרגת סא"ל. לא עשו זאת לגבי עשרות קצינים שנפלו בקרב, הגיב על כך אריק בניוירוק טיימס. אילן הפך פוליטרקן פיקודי!

מועמדים בכירים של המערך ערכו הרר צאות ביחידות צה"ל החפיו לקו המערך, כשהם לובשים את דרגות-המילואים שלהם.

כבר במהלך המלחמה החלה מלחמה של קבוצות לחץ מיפלגתיות. מסביריה-המערך במערכת-הסברה של צה"ל החלו משמיצים את אריק שרון, ומונעים גישה אליו, כשהם משתדלים להעלות על נס מפקדים אחרים, כמו ברן (האלוף אברהם אדן), הם האשימו את אריק באותם חטאים, טענו שהוא מקיף את עצמו בעיתונאים, ומשתדל להפיק תועלת מיפלגתית מהישיגי חייליו.

אותה שעה שימשה הצנזורה הצבאית לחיפוי על מחדלים בולטים של משה דיין ועוזריו, העלימה מן הציבור מידע רב שיש בו כדי להטיל צל שחור על הצמרת האחראית. מערכת-הסברה, שהעלימה את האמת במשך הימים המכריעים של המלחמה, גרמה נזק בלי-ישוער לאמינות של ישראל וצה"ל בעתיד, כלפי פנים וחוצן. היה מקום לחשש שגם זה נעשה מתוך הנחיית מיפלגתית. **השיא היה השבוע: לחתימת הסכם ייצוב הפסקת-האש, שקיבל פירסום עצום בארץ ובי עולם, שוגרו מועמד בכיר של המערך לכנסת (אהרון יריב), מועמד המערך לראשות עיריית ראשון-לציון (שמואל אייל), שניהם קציני-מילואים. השליח השלישי היה חותנו של משה דיין (רב שיאון).**

מהצד המצרי באו קציני-קבע מיקצועיים.

רוח פרצים!

פרשות השבוע הוכיחו דבר אחד: במצב הנתון, אי-אפשר למנוע את הוויכוח. שום צווים ופקודות מסכ"ל לא יועילו. האנשים מוטרדים מדי, הספקות חמור רים מדי, השאלות נוקבות מדי.

מוטב ללכת בדרך ההפוכה: לפתוח את צה"ל לחייר כוח, לאפשר לרוח-הפרצים של הדיון החופשי לטהר את האווירה.

דבר אחד לא ייתכן: להתיר לאנשים להתר, ולסתום את פיהם של חיילים פשוטים. המועקה בליכום אינה נופדת מזו של האריות.

דיין (צד ברווזים בנגדה המערבית)

מי הפריח את הברווזים?

כשגויסתי למילואים, הייתי נאלץ לנסוע עם הרכב הפרטי שלי, ולהעמידו ליד הירידה בה שירתתי. אחרי שלושה שבועות, כשיצאתי לחופשה, מצאתי את המכונית פרוצה, וגיליתי שנגנבו ממנה כלי עבודה ומגבים.

הדבר גרם לי עוגמת-נפש, וממש הר-תיח אותי. אני מבין את הבחורים שחושבים שלהם הכל מותר. יצאנו למי-לואים על-מנת למלא את חובתנו למען המדינה, ולא למען אותם גנבים אשר מצאו שדה נוח לפריצות וגניבות.

אני לא היחיד שנעשה לו דבר כזה, ואני מקווה שתדעו לצאת נגד התופעה הבזויה הזו.

יאיר ישינסקי, צה"ל

אין צורך להוסיף מילה על המעשה הבזוי.

השובע נזכרת בכתבת אישה-שנה של כס על חיים ברלב, וקראתי אותה מחדש. ראיתי שהכותב רמז כבר אז על ספקו תי לגבי העילות הצבאית של קו ברלב והאיסטרטגיה שעמדה מאחוריה. הדברים שנאמרו שם בזכות הקו (אני מניח ש-עלידי ברלב עצמו, אם כי זה לא נאמר

שער "העולם הזה", 10.9.69
מיבחו המציאות

בפירוש בכתבה) לא עמדו, לצער כולנו, במיבחו המציאות.

אבישי קורן, תל-אביב

תרחן על הגיליון החדש ששלחתם לי. עיתונכם עוזר לנו להעביר את הזמן כאן. מאד גיטא. לא נענתה כלל בקשתי להתכתב עם החילת החמודה, שתמונתה הופיעה בשער האחורי של עיתונכם (העולם הזה 1886). לשם גיוון החיים, אודה לכם אם תעשו עוד מאמץ, ותודיעו לי איך לכתוב לה. חוץ מזה, מה דעתכם לספק כמה כתובות של "ילדות" חמודות, שנוכל לכתוב אליהן? אנו כאן מילואימניקים בני 26 במוצא.

רביט שמואל ברקוביץ' צה"ל
● "ילדות" המוכנות להתכתב עם הילדות מניקות, יכולות לעשות זאת לפי כתובתו הצבאית של רביט ברקוביץ', דואר-צבאי 2429, צה"ל. הן חילת בעלת הראי כבר נתבקשה לכי-תוב לקורא ברקוביץ'.

מספרים על סטאלין, שנתן לבני כל העמים בברית-המועצות להשתתף בשידור ברדיו, לפי הגודל של כל אחד. ליהודי הורשה להגיד מילה אחת בלבד. היהודי ניגש למשדר וזעק: "גנזעלד!" כל המוסיף גורע, אבל אם לי ייתן אותו הסיכוי, בימים אלה, הייתי זועק "די!"

נחמיה ירקוני, קריית-מוצקין

● תפילה: אל תירח ואל תיירה, עבדי יעקב.

אנשר ירקוני, חיפה

● מירשם המימד נגד מחדלים הוא: (א) ריפוי בעשוק; מיסים; (ב) טיפול ב-אלם.

משה רבם, קריית-אטא

(א) היא מספרת לנו את כל העובדות, מבלי להעלים או להוסיף דבר.
(ב) היא מקובלת על גדולי העולם.
(ג) היא סבתא נאמנה, המקיימת את כל הבטחותיה לנכדיה, כולל ממתקים.
(ד) היא מבקרת אצל הפצועים המצפים לה בכליון-עיניים, לליטוף והבליפה על נושאים שונים, כולל זיהום הסביבה.
(ה) הגולדה לא נטשה אותנו, כפי ש-עשה זאת אותו ראש-משלה בריטי ש-התפטר בימי מלחמת היטלר, בגלל טעות בהערכה. גולדה שלנו לא תעשה לנו כ-זאת. היא לא תעזוב אותנו לעולם. על כסאה לא יישב זר.

קורא ותיק, יפו

רציתי לספר לכם על תפקידי בתור נהגת בצבא של קצין בכיר. בבוקר לאחר שהקצין היה מגיע למקום השירות, בקירבת תל-אביב, הייתי חוזרת למקום מגוריו כדי להסיע את אשתו לי מקום עבודתה, ואת ילדיו לגן ולבית-הספר. בימי חמישי היינו, כמובן, יוצאות לקני-יות שונות, כולל, כמובן, הסעה למספרה וחזרה. שכחתי לציין שבגמר היום, נכון יותר בשעות הצהריים, החזרתי את האשה והילדים הביתה.

בימי הקיץ חיתה הסעה לים ולבריכת-השחייה. ביקורים אצל הסבתות, לצערי בצפון הארץ.

להודות על האמת, לעיתים רחוקות נסע-נו גם בתפקיד, לדיעצתכם: כך נוהגים כמה קציני צה"ל. אולי זה יכול להסביר את המתרחש עכשיו.

נהגת לשעבר בצה"ל

לפני ימים מיספר סיפר לי מישוה הול-צה: מדוע נקרא מילוה-המלחמה "מיל-וה מרצון"? — תרצה או לא תרצה — תשלם!
מהפירסומים בעיתונות נראה לי כי ה-הלצה אינה מצחיקה כל-כך. הממשלה הכי-ריוה על מילוה-החובה, מי שלא ישלם — ייענש. כמו כן ביקשה הממשלה לת-רום למילוה מרצון.
מדוע זה מאיימים להעניש בהוקעה פומי-בית מי שאינו רוצה? יש להניח, כי מאר-תו בעלי-יכולת כבר ניגבה מילוה-החובה על פי מימדי הכנסותיו. מדוע צריך במי-דינה, "דמוקראטיה" לחייבו לתרום באי-מים של הוקעה פומבית? המדינה רשאית לדרוש מאדם לשלם על-ידי חוק שחקקה, אך אינם זה של הוקעה פומבית חורג, לדעתי, מן הטעם הטוב ומן המסורת ה-דמוקראטית.

אינני נמנית על ציבור, "בעלי היכור-לת", ואישי אין העניין נוגע לי. אך נראה לי כי גישה כזאת דורשת הוקעה-ציבורית של מי שמציע אותה.

ר. ש. רעננה

..ישובים אנשים זקנים, שכבר שכחו

את טעם החיים... צריכים

לזרוק אותם... קומו, עשו משהו!

זעקה!

אחת זקנים בלים, שאבד עליהם הכלח, אני לא רוצה לפגוע בהם בגלל גילם, לא משום שהם מבוגרים ממני, הם פשוט לא יודעים מה שהם עושים!

כל דבר אצלם מופיע באלף סטירות. יש-נם אנשים מבוגרים שרואים שהם אני-שים... אבל אלה?

אני אומרת בפירוש: צריך לז-רוק אותם! לז-רוק מילחמה יש-מחיר, והמחיר הולך ועולה, הולך ועולה. די! לאן נגיע? לארץ הי-מיתם? נספיק לעשות זאת, יש-זמן!

ארבע מילחמות! אלוהים! ארבע מילח-מות עברו עלינו, ועוד אינך רואה את-הסוף. היכן הסוף? אולי אתה יודע? תגיד לי, תגיד לי אם אתה יודע! לא!

לא אתה ולא אף אחד אחר יכול להגיד לנו מה יהיה. מילבד מילחמה איש לא מבטיח דבר, או אלוהים, שיבינו האנשים לקראת מה הם הולכים, שיבינו כבר פעם אחת, שיבינו לאן הם הולכים ויעשו משר-הו!

רציתי לצעוק: קומו!

כל יכול להיות פה כל כך יפה! הארץ כל כך נהדרת!

אני נשואה רק שנה אחת, יש לנו הר-עצום של בעיות, אותן אנחנו צריכים לעבור, לא לעבור, צריך מוסיף-ענף בשביל להתחיל לחיות ממש. צריך דירה, מקום-עבודה, אלף ואחד דברים פשוטים שאתה צריך בשבילם המון כוח וקשיחות.

זה ישתנה? לא! הפקיד בהסתדרות ימ-שיך לא לשלם לב אלף גם אחרי המיל-חמה, גם לפני המלחמה הבאה!

אנחנו צריכים חיים חדשים. אין ברירה, אי אפשר להמשיך ב-חיים שהיו לאחרי כל מה שעבר.

עברתי בדינגוף, יושבים שם אדישים כאילו כלום לא קרה.

רציתי לצעוק אז כל פרות הי-בשן האלה: "קומו! עשו משהו!"

יושבים שם, חותים קפה בכסית, אור-הים, מה עם העם הזה, מה קורה פה? אומרים: ממשתל לכוזר לאומי. זה עוזר? זה יעזור אם יהיה דבר כזה?

שיתנו לשבת בבית בשלום... בשקט... אלוהים, איזו מילה זו שקט...

תעשו משהו, שיעשו משהו, שיוזרו את-האף, ש... אני לא יודעת מה, אין לי דמיון וגסיון בדברים כאלה. אני יודעת רק דבר אחד: אני רוצה לחיות!!! לחיות! ורק זה!

כמה פעמים נאמר: גיבעת-התחמושת? עוד כמה פעמים יהיו גבעות כאלה? מתי ישימו קץ?

אני לא יודע למה קיבלתי צל"ש, בסך-הכל רציתי לחזור הביתה בשלום...

מאטטת יפה בלחש.

כולם חוזרים המומים, לא מדברים, לא עושים כלום, רק יושבים ובוהים.

מה קרה? מה עשו להם? מה הם עברו שם? אני מתארת לעצ-מי את הזוועות...

ופה, לא אומרים כלום. אף אחד לא איר-מר מה קרה, לאף אחד אין האומץ לספר מה קרה. יש סימנים של מחיקות הצנורה בכל כתבה שמעניינת מעט.

למה? חוששים לספר את הי-

יפה

לשנות את השקפתם של כל ה-
אנשים שחשבו בעבר על שטחים,
ועל אפשרות להיות ללא הסכם
עם השכנים!

היום, ברחוב, אומרות רוב הנשים:
"מה איכפת לי כל מדיניות-החוץ, אני רואה
זה לחיות בשקט עם בעלי והילדים."

אבל מי שם לב לנשים? ויש-
ביום אנשים זקנים, ששכחו כבר
לפני שנים מהו טעם החיים! שכחו
חיים באמת, שכחו הכל!

..אנחנו בוחרים בחיים!

אני מבקשת, מתחננת, מכל מי שנשאר
בעורף, מכל הנשים שהבעלים שלהם ב-
חזית, מכל אותם אנשים שסבלו במלחמת
מה הוזה, שנפגעו בה, שלילה אחד מכל
הזמן הארוך הזה נדרה שנתם מדאגה.

אני מבקשת מהם שיעשו משהו,
כל אחד יתן את צעקתו. כל אחד
במעט שהוא יכול להשפיע.

ישנם היום אנשים המתנגדים
להפסקת-האש. מתנגדים, למרות
שחילומם בנו מאושר כשהכריזו
על ההפסקה. ישנם הרבה כאלה
היום, כאלה שחושבים שרק דרך
אחת יכולה לשנות ולעשות משהו,
אותה הדרך שנוסתה כבר עשרים
וחמש שנה, אותה הדרך שהוכיח
זה אותנו דאובע מלחמות.

אני מבקשת מכל האנשים האלה, תפקחו
עיניים! תביטו אל האמת באומץ! נסו
לראות נכון, להבין, לעשות דבר מה! לא
לחשוש מן הטעות שעתם!

כבר אמרו חכמים "במקום שבעלי תשוב
בה עומדים, צדיקים גמורים אינם עומדים".

אז עשו משהו, אל תתנו לנו
לחזור לאותם ימים, אסור לנו לדי-
רוך במקום, אסור לנו להמשיך
במדיניות טיפשות כליכך, המנו-
הלת עידידי אנשים נכשלים שלא
ראו את העתיד! תנו לצעירים
יותר לנהל את החיים, תנו לאלה
שאוהבים להיות.

אנחנו אוהבים את החיים! אנחנו-
נו בוחרים בחיים!

חודשית. זה פנטסטי. בלי בעל! איך מגד-
לים ילדים בלי בעל בבית?

אני מכירה עוד אחת עם תינוק. ואחד
שנהרג חודש לאחר שהתחתן, אפילו את
התמונות של החתונה עוד לא קיבל, ולא
הספיק לראות אותם. הצלם במילואים.
ומה על אשתו? מה יהיה עליה, כשהיא
תביט בתמונות של החתונה. ואין בעל
לצידה? כשהיא תביט בתמונות החתונה
לבד?

ואלה שיחזרו בריאים, הם ברי-
אים? אזרחים, אני מפחדת לחשוב
עד המצב הנפשי שלהם.

הם יכולים להיות הגברים הכי קשוחים

בראשית השבוע שעבר, אחרי הפסקת-האש הרופפת ולפני
חתימת הסכם-שיהנקודות, באו שתי נשים למערכת "העולם
הזה", וביקשו לפרסם זעקה. "הבעלים אינם יכולים לדבר",
אמרה, "אז מוטל עלינו, הנשים, לדבר במקומם".
דורות שכמון (24) ואחותה יפה יגר (21) נשואות לשני
חיילים קרביים. האחד משרת בגולן, השני בחזית הדרום. שתיהן
נישאו לפני זמן קצר, ועדיין איז להן ילדים.
כתב התיישב מולן, והן הכתיבו לו בשטף, באופן ספונ-
טאני, את הדברים הבאים. דורות דיברה. מפעם לפעם שיעשה
אחותה את דבריה, והוסיפה הערה משלה.
אלה הם דברים מהלבי, "העולם הזה" מפרסם אותם מלשונם,
ללא תיקון ועריכה.
עבור כמה ימים נפגשו שתי האחיות עם צעירים נוספים
החושבים כמוהם, וכך נודד הרעיון. להקים תנועה הקוראת לעצ-
מה "צל"ש — צעירים למען-שלום".

שבועות. זה כמו כוסות-רוח למת. כשחבר
נהרג לידך. אתה לא מרגיש כל כך טוב...
כשחברים נהרגים לידך, רק גס יכול להי-
ציל את נפשך...

..מי שם לב לנשים?"

כשיביטו את ההאפלה, הדלקתי
אור בבית. אתה יודע באיזו שימחה
הדלקתי את כל המנורות בבית, ואמרתי
לשכנה לעשות כמוני. אפילו את האור
בבית-השימוש הדלקתי.

חשבתי שאני נופלת מרוב איר-
שר, וזה למרות שידעתי שהמלי-
מה לא נגמרה עדיין, הייתי מאו-
שרת... המלחמה הזו צריכה

ואין כלום! כלום לא קירה, ממש
כלום!

המון פעמים קפצתי במלחמה זו, המון
צקעתי כמו מופרעת כשראיתי ששוב ושוב
מספרים אותו דבר, ולמעשה לא אומרים
כלום. אני מפחדת. אני מפחדת על חיי
בעלי. כל אחת כך. כששמעתי את דברי
דיין, רציתי לנסוע לחזית ולראות את
בעלי. כאילו זו הפעם האחרונה. ואולי ב-
אמת, אני יודעת?

"מספיק, דורית, באמת לא יקרה לו
כלום", אומרת אחותה.

מאין לי לדעת? את יכולה להיות בטור
חה? את יודעת מתי בעלך יחזור? אם

המון פעמים קפצתי במלחמה זו, המון
צקעתי כמו מופרעת כשראיתי ששוב ושוב
מספרים אותו דבר, ולמעשה לא אומרים
כלום. אני מפחדת. אני מפחדת על חיי
בעלי. כל אחת כך. כששמעתי את דברי
דיין, רציתי לנסוע לחזית ולראות את
בעלי. כאילו זו הפעם האחרונה. ואולי ב-
אמת, אני יודעת?

המון פעמים קפצתי במלחמה זו, המון
צקעתי כמו מופרעת כשראיתי ששוב ושוב
מספרים אותו דבר, ולמעשה לא אומרים
כלום. אני מפחדת. אני מפחדת על חיי
בעלי. כל אחת כך. כששמעתי את דברי
דיין, רציתי לנסוע לחזית ולראות את
בעלי. כאילו זו הפעם האחרונה. ואולי ב-
אמת, אני יודעת?

המון פעמים קפצתי במלחמה זו, המון
צקעתי כמו מופרעת כשראיתי ששוב ושוב
מספרים אותו דבר, ולמעשה לא אומרים
כלום. אני מפחדת. אני מפחדת על חיי
בעלי. כל אחת כך. כששמעתי את דברי
דיין, רציתי לנסוע לחזית ולראות את
בעלי. כאילו זו הפעם האחרונה. ואולי ב-
אמת, אני יודעת?

המון פעמים קפצתי במלחמה זו, המון
צקעתי כמו מופרעת כשראיתי ששוב ושוב
מספרים אותו דבר, ולמעשה לא אומרים
כלום. אני מפחדת. אני מפחדת על חיי
בעלי. כל אחת כך. כששמעתי את דברי
דיין, רציתי לנסוע לחזית ולראות את
בעלי. כאילו זו הפעם האחרונה. ואולי ב-
אמת, אני יודעת?

המון פעמים קפצתי במלחמה זו, המון
צקעתי כמו מופרעת כשראיתי ששוב ושוב
מספרים אותו דבר, ולמעשה לא אומרים
כלום. אני מפחדת. אני מפחדת על חיי
בעלי. כל אחת כך. כששמעתי את דברי
דיין, רציתי לנסוע לחזית ולראות את
בעלי. כאילו זו הפעם האחרונה. ואולי ב-
אמת, אני יודעת?

המון פעמים קפצתי במלחמה זו, המון
צקעתי כמו מופרעת כשראיתי ששוב ושוב
מספרים אותו דבר, ולמעשה לא אומרים
כלום. אני מפחדת. אני מפחדת על חיי
בעלי. כל אחת כך. כששמעתי את דברי
דיין, רציתי לנסוע לחזית ולראות את
בעלי. כאילו זו הפעם האחרונה. ואולי ב-
אמת, אני יודעת?

המון פעמים קפצתי במלחמה זו, המון
צקעתי כמו מופרעת כשראיתי ששוב ושוב
מספרים אותו דבר, ולמעשה לא אומרים
כלום. אני מפחדת. אני מפחדת על חיי
בעלי. כל אחת כך. כששמעתי את דברי
דיין, רציתי לנסוע לחזית ולראות את
בעלי. כאילו זו הפעם האחרונה. ואולי ב-
אמת, אני יודעת?

המון פעמים קפצתי במלחמה זו, המון
צקעתי כמו מופרעת כשראיתי ששוב ושוב
מספרים אותו דבר, ולמעשה לא אומרים
כלום. אני מפחדת. אני מפחדת על חיי
בעלי. כל אחת כך. כששמעתי את דברי
דיין, רציתי לנסוע לחזית ולראות את
בעלי. כאילו זו הפעם האחרונה. ואולי ב-
אמת, אני יודעת?

המון פעמים קפצתי במלחמה זו, המון
צקעתי כמו מופרעת כשראיתי ששוב ושוב
מספרים אותו דבר, ולמעשה לא אומרים
כלום. אני מפחדת. אני מפחדת על חיי
בעלי. כל אחת כך. כששמעתי את דברי
דיין, רציתי לנסוע לחזית ולראות את
בעלי. כאילו זו הפעם האחרונה. ואולי ב-
אמת, אני יודעת?

דורית

אמת? למה עושים את זה? מה
אנחנו, אידיאליסטים?

ישבנו כל המלחמה צמודות לרדיו ול-
טלוויזיה. שום דבר לא יצא מזה, לא
אמרו כלום חמישה ימים בילבלו את ה-
מוח על "קרבות בלימה", כשחברים שלנו
נהרגו בדרום. קרבות בלימה? סיפורים של
דובר צה"ל.

באמת, מה אנחנו? אנחנו נשים
של לוחמים, נכון? והם מאכילים
אותנו לוקשים! עושים מלחמת-הת-
שה בכלי-התקשורת. מעמיסים עלינו כל
מהדורת חדשות אלפי מישפטים של תע-
מולה. זה רק מרפה את הידיים. כך אנחנו
יודעות שקורים דברים שאסור לספר,
ומה אסור לספר? כי המצב גרוע. מספיק
ריס לנו עכשיו על כלכלה. זה מה שמט-

ריס אותי כעת, כלכלה...

החיילים שחזרו אינם עוברים
צנוריה, הם מספרים את האמת,
ומשאירים את העורף כפה פעור,
שיודעו אותם אנשים, שממונים
על התעמוזה הזוהה הזו, האמת
יצאה ותצא דאור!

החיילים שחזרו אינם עוברים
צנוריה, הם מספרים את האמת,
ומשאירים את העורף כפה פעור,
שיודעו אותם אנשים, שממונים
על התעמוזה הזוהה הזו, האמת
יצאה ותצא דאור!

החיילים שחזרו אינם עוברים
צנוריה, הם מספרים את האמת,
ומשאירים את העורף כפה פעור,
שיודעו אותם אנשים, שממונים
על התעמוזה הזוהה הזו, האמת
יצאה ותצא דאור!

החיילים שחזרו אינם עוברים
צנוריה, הם מספרים את האמת,
ומשאירים את העורף כפה פעור,
שיודעו אותם אנשים, שממונים
על התעמוזה הזוהה הזו, האמת
יצאה ותצא דאור!

החיילים שחזרו אינם עוברים
צנוריה, הם מספרים את האמת,
ומשאירים את העורף כפה פעור,
שיודעו אותם אנשים, שממונים
על התעמוזה הזוהה הזו, האמת
יצאה ותצא דאור!

החיילים שחזרו אינם עוברים
צנוריה, הם מספרים את האמת,
ומשאירים את העורף כפה פעור,
שיודעו אותם אנשים, שממונים
על התעמוזה הזוהה הזו, האמת
יצאה ותצא דאור!

החיילים שחזרו אינם עוברים
צנוריה, הם מספרים את האמת,
ומשאירים את העורף כפה פעור,
שיודעו אותם אנשים, שממונים
על התעמוזה הזוהה הזו, האמת
יצאה ותצא דאור!

החיילים שחזרו אינם עוברים
צנוריה, הם מספרים את האמת,
ומשאירים את העורף כפה פעור,
שיודעו אותם אנשים, שממונים
על התעמוזה הזוהה הזו, האמת
יצאה ותצא דאור!

החיילים שחזרו אינם עוברים
צנוריה, הם מספרים את האמת,
ומשאירים את העורף כפה פעור,
שיודעו אותם אנשים, שממונים
על התעמוזה הזוהה הזו, האמת
יצאה ותצא דאור!

החיילים שחזרו אינם עוברים
צנוריה, הם מספרים את האמת,
ומשאירים את העורף כפה פעור,
שיודעו אותם אנשים, שממונים
על התעמוזה הזוהה הזו, האמת
יצאה ותצא דאור!

החיילים שחזרו אינם עוברים
צנוריה, הם מספרים את האמת,
ומשאירים את העורף כפה פעור,
שיודעו אותם אנשים, שממונים
על התעמוזה הזוהה הזו, האמת
יצאה ותצא דאור!

החיילים שחזרו אינם עוברים
צנוריה, הם מספרים את האמת,
ומשאירים את העורף כפה פעור,
שיודעו אותם אנשים, שממונים
על התעמוזה הזוהה הזו, האמת
יצאה ותצא דאור!

החיילים שחזרו אינם עוברים
צנוריה, הם מספרים את האמת,
ומשאירים את העורף כפה פעור,
שיודעו אותם אנשים, שממונים
על התעמוזה הזוהה הזו, האמת
יצאה ותצא דאור!

החיילים שחזרו אינם עוברים
צנוריה, הם מספרים את האמת,
ומשאירים את העורף כפה פעור,
שיודעו אותם אנשים, שממונים
על התעמוזה הזוהה הזו, האמת
יצאה ותצא דאור!

החיילים שחזרו אינם עוברים
צנוריה, הם מספרים את האמת,
ומשאירים את העורף כפה פעור,
שיודעו אותם אנשים, שממונים
על התעמוזה הזוהה הזו, האמת
יצאה ותצא דאור!

החיילים שחזרו אינם עוברים
צנוריה, הם מספרים את האמת,
ומשאירים את העורף כפה פעור,
שיודעו אותם אנשים, שממונים
על התעמוזה הזוהה הזו, האמת
יצאה ותצא דאור!

העם

האנשים הטובים

איישם בדרום, בסוללת תותחים אנטי-מטוסים, קרא המהנדס החיפאי יצחק ספר, שגוייס למילואים, מכתב שהגיע אליו מהר עורף. היה זה מכתב מבנו ברק בן ה-12, תלמיד בית-הספר הריאלי בחיפה. "לאבא, שלום", כתב ברק שלא ראה את אביו יותר מחודש, מאז גוייס למילחמה. "אין לי מה לחדש, לכן חיברתי שיר". שירו של ברק לא נשאר נחלתו הבלבד דית של אביו. הוא הוקרא לכל חיילי הי סוללה שהתרגשו עד לדמעות. יותר משרי המשוררים המתפרסמים ברבים, היטב ילד בן 12 לקלוע לתחושה האמיתית של הי חיילים בחזית והעם שבעורף.

כתב ברק (השיאות במקור):

מפגינה נגד קיסנינג'ר... הייל — למי?

שלום / מילה כה קטנה וגורמת חום / מילה נפלאה / שהרי קצת מחשבה / והרי אנו / רוצים שתתקיים.

השלום — שיבולת וחרמש / או לפי חות הפסקת-אש / לא עוד פגז עשן ואש אדומה / לא עוד אשה בוכיה, ותינוקה בידה.

אנשים שליווים ורגועים / יושבים ביתצוה * יהודים וערבים / יושבים ומשתחחים / אינם נלחמים / ופתאום מתגלים אנשים טובים, ישרים / בני-אדם הגונים.

ואו מצתערים ומוזכרים / את החברים הטובים שלא זכו / רצו, אך לא הספיקו.

מה חבל שזה לא בריקמה / אך אולי אפשר לתקן את מה שנעשה / ולשבת בשני צדי התעלה / ולראות את ידידנו בשדה ובגן / ולא בטנק בתותח ובזחל"ם.

וכך אני גומר / כשאני יושב ער / יושב / וחושב / על המילה הקטנה והנפלאה / שלום.

מדיניות

היד נשארה על הגרן

ברחובות תליאביב ובמודעות בעיתונים נפרד נשף-תחפושות של קבוצות-שוליים קיקיוניות. לפחות שלוש מהן שימשו שלט לעורר-הדין הממושקף אליקים העזני.

* בצוותא.

** השלט מימין אומר: "היענות ללחצי קיסנינג'ר — התאבדות!"

איש הימין הקיצוני, שעבר לגור בקריית ארבע. אחרות שימשו מסווה לקבוצת הכנענים העתיקה, המורכבת בעיקר מבני משפחתו הפוריה של המשורר אוריאל ("יונתן רטוש") שלה. אחרים ייצגו אל הד"ר ישראל אלדד-שייב, אביר מלכות ישראל מנחל מצריים ועד נהר פרת.

בסיגנון שנדף ממנו ריח פאשיסטי מור, התרעו נגד הבוגדים, נגד הכניעה לקיסנינג'ר, נגד אובדן הניצחון הבטוח. בעיקר כאב להן אספקת המזון לארמיה המצרית הנצורה.

מצור מור מצור. אולם מעולם לא

לעומת זאת, אם תהיה התקדמות מהירה לקראת הסדר, תתבטל ממילא חשיבותו של ההסכם. סידורים הרבה יותר הגיוניים יבואו במקומו.

רעות

חייל בכחול

אוד בול לא חלם על מילחמה, כאשר כתב את סיפרו. אך הוא לא יכול היה לפרסם את סיפרו במועד טוב יותר.

כי ראש משקיפי האו"ם במרחב בימי

מפגינה ושלט על רצח השבויים... צחוק — על מה?

מילחמת ששת-הימים הוא בעל דיעות מנוגשות על הסיכסוך. ולדעתו אלה תהיה בהכרח השפעה רבה על החיילים הכחולים, המתרכזים עכשיו בין הצבאות.

אוד בול נחשב תמיד לחריג בין ראשי מטה-המשקפים. בעוד שכימעט כל קוד-מיו נחשבו לאנטי-ישראליים, נראה הוא כנייטרלי אוהד. עתה מסתבר שגם הגנרל הנורווגי הלך בדרך קודמיו: השוודים (ברנדוט ופול-הורן), הדני (בניקה) והקנדי (ברנס). דיעותיו לא היו מחניסות לממש לת ישראל.

פחד מול פחד. גם אוד בול, כמו קוד-מיו, הושפע מגורם אחד, המטיל את צילו על כל איש או"ם במרחב: בעיית פליטי פלסטין. טענתו היא שלא פיתרון לבעיית פלסטין, לא ייושב הסיכסוך במיזרח התיכון.

כמי שהיה עד למילחמת ששת הימים, מתאר אוד בול את סיבת כישלונה של מועצת-הביטחון למנוע את החרפת הסיכסוך בשל תכני המעצמות הגדולות. להגדת או טאנס אומר אוד בול כי אילו הסכימה ישראל להציב את חילי האו"ם משני צידי הגבול — לא היתה פורצת מילחמת ששת הימים.

אוד בול סבור, כי פחד הישראליים מפני השמדה אינו נוסף מפחדם של מדינות-ערב, הסוברות שמטרת ישראל היא להדיסם אל המדיבר ולכבוש שטחים נוספים. הוא מציע: מדינה פלסטינית ב-23% משטחה של ארץ-ישראל (הגדה ורצועת עזה); נסיגת ישראל מן השטחים הכבויים; יצירת חייץ של אזורים מפורזים, בהם יוצב כוח או"ם (לא משקיפים). הי נתון למרותן של מעצמות-העל (ומועצת הביטחון). כולל כוח צבאי של המעצמות הגדולות, אשר ינטרלו זה את זה, וימנעו מגעים קרביים בין ישראל למדינות-ערב. מנהיגים קיצוניים משני הצדדים, ישראל ומדינות-ערב, מעכבים ומחבלים ב-לום, טוען אוד בול. יש לקרוא לוועידת שלום בינלאומית, בה תינתן נציגות גם לעם הפלסטיני. כדי להשיג פיתרון של פשרות.

אולי אין זה מפליא שאלה הם בדיוק אותם הרעיונות המנסרים עתה בחלל הי עולם, לקראת ועידת-השלום שעוד לפני (המשלד בעמוד 18)

אחת התופעות המיוחדות של מילחמת יום-הכיפורים היתה ריבוי הפגיעות הנפשיות. "העולם הזה" דן על בעייה זו עם פסיכולוג קליני. להלן תשובותיו:

האם נכון שבמלחמה זו היו מיקרים רבים יותר של התערערות נפשית מכפי שהיינו רגילים להם במלחמות קודמות?

כן. נראה כי אחוז מסויים ממיספר הנפגעים נפגעו מבחינה נפשית.

אתה מתכוון לאנשים שנפגעו רק מבחינה נפשית, או לאנשים שנפגעו גם גופנית וגם נפשיית?

חלק מסויים מבין הנפגעים היו חיילים שנפגעו מבחינה נפשית בלבד, ללא פגעי עיה גופנית. הכוונה היא לאלה שהיו זקוקים לטיפול בעורף. מי שקרה לו משהו בשדה עצמו, וחזר לאיתנו אחרי מנוחה שם, אינו נכלל בהערכה זו.

לא נכללו גם אותם חיילים שנפגעו פגיעות גופניות, ושבנוסף על כך יש להם גם בעיות נפשיות. מובן שאצלם טיפלו תחילה בפגיעות הגופניות.

מה הם הפגמים שד פגיעה נפשית?

יש שלוש תמונות יסודיות של הלם-קרב מבחינת הסימפטומים.

(א) מיקרים של שיתוק קאטאטוני. כלומר, אנשים שאיבדו כל מגע עם הי סביבה. הם שוכבים על אלונקה, ללא תנועה, כשמבטם בוחה ונעוץ בנקודה כל-שהי בחלל. עם אלה אין שום תיקשורת במשך תקופות ממושכות ביותר, אם אין הם מקבלים טיפול.

(ב) מיקרים של התרגשות חריפה, ש-היא כאילו המשך המצב בשדה-הקרב. החייל ממשיך להתנהג גם בעורף כאילו הוא נמצא עדיין בשיא הקרב. הוא נבהל מקולות מטוסים, כל רעש קטן גורם לו לחפש מחסה ולהתחבא מתחת למיטה. יש הרגשה חריפה ביותר של חוסר-ביטחון גופני. למרות שאין סיבה לכך.

(ג) מיקרים של מעין שילוב ותערובת של סימפטומים אלה. אותו חייל נמצא לעיתים במצב של חוסר כל מגע ותקשורת, ולעיתים אחרות הוא בהתרגשות חריפה, התקפות בכלי ופחד עצום ממה ש-מתרחש סביבו.

בני מראג' מאוד

מה הם הסימפטומים המקוריים ביותר?

יש סימפטומים שהם פסיכומטוריים, כגון רעידה ניכרת בכל חלקי הגוף, גימגום, אובדן כושר-הדיבור, אובדן היכולת להשתמש באבר מסויים, מבלי שיש בו פגיעה גופנית, בחוש הראייה או חוש אחר.

למשל, תותחן בטנק, שהיה ידוע כצלף מעולה

כתוצאה מהלם איבד את יכולת

חיילים שנפגעו מהלם קרבי פונוו כמו פצועים רגילים. במקרים של תשישות, קיבלו פירו נזולים.

פינוי

הבוכים בלילה

במיקרה קאטאטוני ממש. מחכים עד ש- הנפגע יישן וינות. זהו חלק חשוב מאד של הטיפול.

● **האם החיילים מרגישים חרי גשת אשם?**

כן, ובצורה חריפה ביותר. אין היא מציאותית. האנשים מקבלים על עצמם אחריות לגורל חבריהם, שהם לא אש- מים בו.

למשל, היה מיקרה של נהג זחל"ם, ש-

מחזירים את החייל מהר ככל. האפשר ליתדותו, כי אחרת הוא מפתח, תכופות, שלא בצדק, רגשי אשם ובושה על ש- "נטש את חבריו" או זנח את חבריו.

הפרינציפ הוא ליצור במהירות האפשרית קשר עם הנפגע, כדי להוציא אותו ממצב השיתוק הקאטאטוני, לפני שאי- היכולת מתגבשת למתכונת קבועה. שקשה יותר להתגבר עליה.

"מכריחים" את האיש לחיות מחדש את

הגיבו כפי שהגיבו.

שנית, זה לא רצוני. זוהי תגובה של הר אורגניזם על מצב שהוא בלתי-נסבל. הר אורגניזם כאילו אומר: אני לא יכול יור תר. הוא מביא לתגובה שבעצם, בעקבות תיה, החייל מפסיק לתפקד כחייל בשדה הקרב כראוי, ואז האורגניזם משיג את שלו. האנשים האלה עושים מאמץ עצום כדי לחזור לתפקד, אבל האורגניזם חזק יותר מן הרצון, במיקרה הזה.

שלישית, איש מאיתנו אינו יכול לומר איך היה הוא מגיב במצב דומה, ואפילו האנשים באותה יחידה שלא נפגעו, אף אחד מהם לא היה בדיוק באותו מצב כמו החייל שנפגע. זה שנפגע ראה משהו ב- זויות שהיא שונה מהזויות של חברו.

● **האם יש סוג מסוים של חיילים שנפגעו יותר מסוגים אחרים?**

למשל: בני-צבא עומת בני-קרב צים, או להיפך, בני עדרות מסויים מות לעומת עדרות אחרות, וכו'?

אני חושב שלא. חשוב יותר איפה הם שירתו ומה היו הנסיבות, מאשר מה הם היו בעצמם.

הראייה במשך דקות ארוכות, תוך כדי לחימה.

יש סימפטומים שהם יותר ביטויים הת- נהגותיים של לחץ נפשי. למשל, בכי. זהו בכי המתחיל בצורה סגורה ומאופ- קת. האנשים האלה אינם מרשים לעצמם לבכות. הכל חסום. אבל כשאתה כאילו נותן לו רשות, ומזמין את הריאקציה ה- ריגשית, מתגבר הבכי לאט-לאט, כגילו- שאתה משרר שטחומים. אנשים ממש הרטיבו כרים.

זהו בכי טראגי מאד. אתה מסתכל, ומת- חיל לבכות בעצמך. האיש בוכה על כל מה שהוא ראה. שום סיפור שהוא מספר אינו אותנטי כמו הבכי הזה.

יש מצבים של רגישות עצומה. מצב של גירוי חריף, המביא לתגובת-יצר על כל גירוי חיצוני חלש יחסית. רגזנות, נרגנות, ישיבה ממושכת עם מבט בוהה באוויר, עם בכי שקט, ללא סיבה נראית לעין. סיוטים בלילה. אנשים קופצים מן המי- טה, ומתחבאים מתחתה.

דיבור בלתי-פוסק. כשמגיעים לשלב של "אביריאקציה", כשהדברים כבר עולים על פני השטח, הם לא יכולים להפסיק לדבר עליהם. מספרים אותם שוב ושוב. חרדה. כאב-ראש. לחצים ברקות. כא- בים בחזה. חוסר תיאכון. נדודי-שינה.

● **מה, לדעתך, גרם לכך שדו"ר קא במלחמה זו יש יותר תר פעות כאזה?**

ראשית כל, המעבר החד, חסר-התקדים, מתנאים של רגיעה מחלטת לתנאים של לוחמה קיצונית. אנשים שעוד ביום-הכי- פורים בבוקר טיילו עם הילדים ברחוב, מצאו את עצמם כעבור 24 שעות בקרבות אכזריים יותר מכפי שהיו רגילים להם אי-פעם. המיכניזם הנפשי לא הספיק להס- תגל ממצב א' למצב ב'.

ב-1948 היה מעבר ארוך, של חודשים ארוכים, מתקופה של מאורעות, חצי-מיל- חמה, למלחמה ממשית.

ב-1956 היו חודשים ארוכים של הכנה נפשית, מתחוות גוברת, פעולות חבלה ותגמול.

ב-1967 היו לנו שלושה שבועות של המתנה עם מתח עצום, וכאשר התחילו הקרבות היה זה כמו קפיץ שהשתחרר. הפעם לא היה שום מעבר, מסופקני אם היה בעולם דוגמה למעבר כה חד וממיר מגיוס לקרב. בגלל קוצר-הזמן, לא היה שות לגיוס משאבים נפשיים. ולכן מידת הפגיעות הייתה יותר גדולה.

שנית, הפעם נתקלנו במאסות של אש, שלא היו כדוגמתן אצלנו, אף כי היו במלחמות אחרות בעולם. לכן התחלנו להתקרב, הפעם, לשיעור הפגיעות הנפש- יות המקובל בצבאות אחרים.

למשל, בחינה-משוחררת-הצבא של ארצות-הברית, היו בעיקבות מלחמת העולם השנייה ומלחמת קוריאה הרבה מאות אלפי מיקרים של אישפוז מטעמים נפשיים.

שלישית, בפעם הראשונה בהיסטוריה שלנו היו מיקרים של פגיעה באימון

● **במידת-העונם הראשונה דובר הרבה על SHELL SHOCK (הלם בגלל הפגזה). האם מונח זה עדיין מקובל עיתכם?**

הוא מקובל, אבל אינו מדויק. אפשר לקבל הלם נפשי מבלי לשמוע פגז. למשל, חיילים נכנסו להלם מפני שהיו בתפקיד של איסוף חללים או פצועים.

ביטוי הרבה יותר טוב הוא "נברות מלחמה", שהוא די רחב כדי לכלול ב- תוכו את כל התופעות של הלם נפשי כי תוצאה מתגא-לחץ בלתי-רגילים.

זה לא מבייש!

● **האם הלם כזה הוא דבר מבייש? האם חייל צריך להיות כייש כזה שזה קרה לו, כשהוא ממרר בכבד, וכו'. האם זה "בדי תריצברי"?**

בשום פנים ואופן לא. קודם כל, לאור מה שהחברה האלה עברו, אין תימה ש-

סוג הפי- ציעות וההריגות שהוא רואה בעיניו — זה משפיע. מה גם שהם היו תחת אש במשך זמנים ארוכים, והיתה הצטברות של לחץ.

„זה לא פייד“

● **אולי אתה יכול לתת כמה מיקרים של פגיעות כאזה, לדוג- מה?**

בוודאי. מיקרה ראשון: שיריונר שה- טאנק שלו נפגע עליידי טיל, הוא עבר לסנק שני, וגם זה נפגע עליידי טיל. הטנק השלישי שלו נפגע עליידי טיל מאחור. זה היה לגמרי בלתי-צפוי, וכפי שהוא אמר: „זה לא פייד, מאחורנית!“

הוא נכנס לשיתוק קאטאטוני, לשעות. מיקרה שני: חובש ניסה להדביק את יחידתו, שנעה קדימה. הוא הגיע למקום שבו נתקלה היחידה בקומנדו של האויב. היחידה כבר נעה הלאה, אבל נשארו בשטח חללים שלנו, שאותם היה צריך לאסוף. בשבת עוד היה בבית, וביום הר ראשון בבוקר כבר היה צריך לאסוף גר- פות של חבריו הטובים ביותר.

אחרי זה הוא המשיך, למרות שכבר עורער מבחינה נפשית, ועמד עוד בכמה הפצצות של מיגים והפגזות, כשכבר לא היה מסוגל. למלא את תפקידו ולחבוש פצועים. אבל הוא עוד הספיק לבצע מע- שה-גבורה ולחלץ נפגעים ממצבור של תחמושת שהתפוצץ. ואז התמוטט. במשך שלושה ימים איבד את הקשר למה שקרה לו, ולא ידע בכלל מה אירע לו, ושפוגה.

מיקרה שלישי: סמל-דת, שהפכו אותו לחייל בחברה קדישא. עד אז עסק רק בענייני כשרות וישרי-שבת. שלחו אותו לאסוף גזיות. כשנתקל בגופה הראשונה, התמוטט. הוא רעד כולו, פרץ בבכי, ולא יכול היה להמשיך בתפקידו.

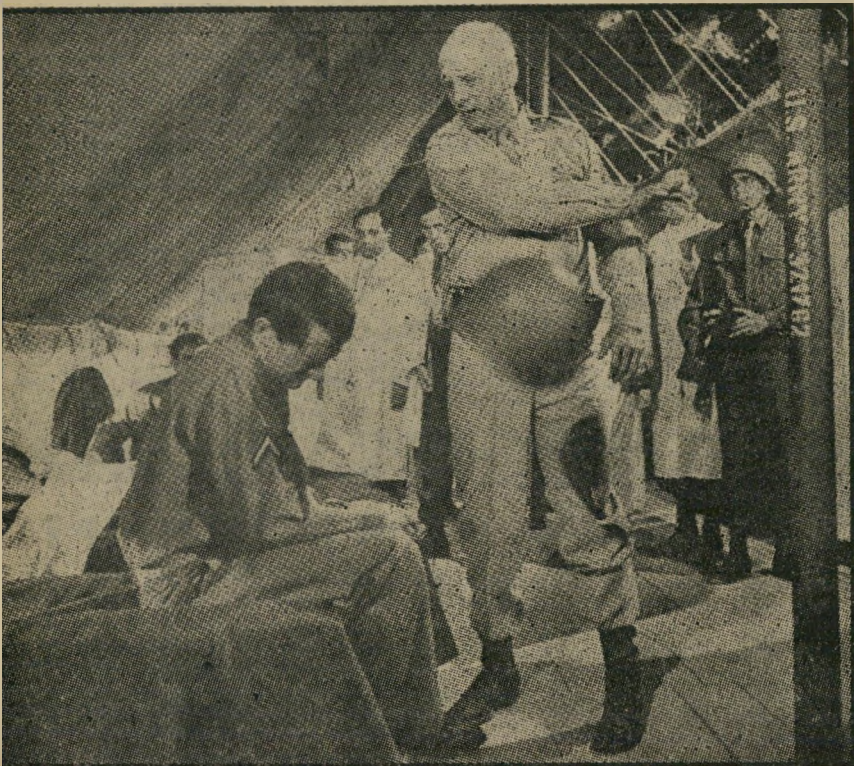
מיקרה רביעי: מפקד בטאנק שלהם במי- שך ימים ולילות רצופים, יחידתו נפגעה קשות. הוא ראה את אנשיו נהרגים ונפצ- עים. לאחר כמה ימים כאלה נראתה אצלו תיסמונת שאפשר לכנותה בשם „תשישות קרב“. הוא צנח מן הטנק והיה במצב של הכרה מעורפלת במשך יומיים.

אגב, ככל שנמשכה המלחמה, עבר הי- דגש ממיקרים של הלם חריף וקיצוני למיקרים של תשישות-קרב.

● **מה הטיפול במיקרים כאזה?**

יש כמה עקרונות.

יש להתחיל בטיפול באופן מהיר מאד, וקרוב ככל האפשר לשדה-הקרב. כדי ש- אותם האנשים שאפשר להוציא אותם מ- מצב ההלם במהירות גדולה, יוכלו לחזור לבצוע תפקידם הרגיל. זה לטובתם. הי- גורם הקובע היה בריאותו הנפשית של החייל, לא הצורך הקרבי המיידי.

סטירה למונה הלם

הרט פאטון הנציח מיקרה מפורסם שהיה הגנרל האמריקני ג'ורג' פאטון, שהיה ידוע כלוחם מעולה, ביקר בבית-חולים ונתקל בחייל שלא נפגע כלל, אלא היה מוכה

הרט. הגנרל, שהאמין שהאיש הוא עריק החטמדי פנים, התרגז וטטר על לחיו. הדבר עורר סערה ציבורית בארצות-הברית, וגנרל פאטון הושעה זמנית מפיקודו.

חווית הקרב, על כל המרכיבים הריגשיים שלה. מביאים אותו לכך שהוא יספר שוב ושוב מה קרה לו, מה ראה והרגיש, כדי שהכל ייצא החוצה.

כגז בזחל"ם הראשון

חשוב מאד שהחייל ירגיש שאינו בודד בחוויות המזעזעות שעבר. שגם אחרים עברו אותן, ושגם הם הגיבו בצורה דור מה. עושים זאת גם עליידי הפגזות חיילים מסוג זה, המספרים בצוותא מה עבר על כל אחד מהם, והמנסים להתמודד ביחד עם הבעיות שלהם.

● **האם נהוג שימוש בהיפנוזה?**

בשלב הטיפולי משתמשים תכופות ב- היפנוזה. אם אנחנו לא מצליחים להביא את החייל באופן חופשי ל„אביריאקציה“, כלומר להוצאת הדברים החוצה מתת הי- הכרה והתגברות עליהם. תוך כדי סיפור הדברים, מכניסים אותו למצב של היפ- נוזה, כדי שיחזיר את החוויות שעבר.

שם אירעו לנו דברים בלתי-רגילים. בהיפנוזה היו חיילים שחיו ממש את הקרב מחדש. הם נתנו פקודות, קראו לחבריו הם, דיברו אל מפקדיהם והביעו את כל מה שהתרחש בתוכם פנימה בזמן הקרב.

● **איך מכניסים להיפנוזה אדם הנמצא במצב של קאטאטוניה וניתוק?**

במצב של ניתוק גמור, אי-אפשר להכ- ניס אותו להיפנוזה. אבל אם יש אפשר- קשר מצומצם עם המציאות סביבו, אפי- שר. הם נמצאים ממילא במצב מוגבר של קליטת סנסטיות, בגלל העייפות, הסחד וההרגסיה. הם קצת דומים לילדים.

הרט פאטון הנציח מיקרה מפורסם שהיה הגנרל האמריקני ג'ורג' פאטון, שהיה ידוע כלוחם מעולה, ביקר בבית-חולים ונתקל בחייל שלא נפגע כלל, אלא היה מוכה

אין עריקים

● **האם נתקלתם במיקרים של מתחמים, שהעמידו פנים כדי דעי רוק?**

לא נתקלתי במיקרים של אנשים ש- יצרו בהכרה מלאה תמונה של הלם-קרב. היו מיקרים של אנשים שלא בהלם, אבל היו במצב של חרדה עמוקה, לפני שעברו חרדת-קרב. אבל אלה אינם מע- מידים פנים.

● **האם תהיינה לפגיעות האלה השפעות לטווח ארוך על האנשים?**

זה תלוי בחומרת הפגיעה, במהירות הי- טיפול הראשוני, וגם באישיות האיש לפני שנפגע. אם בא ההלם לאדם שגם קודם לכן היו לו בעיות של הסתגלות, התוצ- אה יכולה להיות ממושכת וחריפה יותר.

ברוב הגדול של המיקרים, אני מקווה, יחזור האיש לאיתנו תוך זמן קצר יחסית. תוך שבועות. יהיו מיקרים שבהם הפגיעה תשפיע במשך חודשים ואולי שנים.

● **האם אתה בעצמך סובל מ- הלם, כתוצאה מכך מיקרי החלם שמיסלת בהם?**

אני סובל מהלם כתוצאה מן המצב בכלל. אבל זה קרה למדינה כולה.

קו מנד

הידד למוחמד
הגנרל מוחמד ג'מסי, ראש אג"ם במטכ"ל המצרי (במרכז) מגיע למקום המיפגש בקילומטר ה-101, כשהוא מלווה שני עוזרים, קצין בדרגת אלוף-מישנה ואזרח. הגנרל מוחמד ג'מסי התקבל בקריאות הידד על ידי החיילים המצרים מהעבר המערבי של כביש סואץ.

נס גדול היה פה
חיילים מצרים מציבים את דגל מצריים על גבי משאית של הצבא המצרי באיזור המיפגש בקילומטר ה-101. המצרים מיהרו להביא את הדגל הגדול, אחרי שדגל ישראל הונף מעל האוהל של המשלחת הישראלית. בפקודת אנשי האו"ם הוסרו שני הדגלים.

הארמיה הרביעית פלשה לכביש סואץ-קהיר. היא פרצה בתנועת מל-קחיים. חלקה האחד, מורכב מכמה מאות עיתונאים ישראליים וכתבי-חוץ המשרתים בישראל, היה נאלץ לטוס 500 קילומטר מתליאביב כדי להגיע לזירת ההתרחשות. הכוח השני, המורכב מכמה מאות עיתונאים מצריים וכתבי-חוץ בקהיר, היה צריך לנסוע 100 קילומטר בלבד באוטובוס כדי להגיע לקילומטר ה-101 בכביש סואץ-קהיר. שם ניצבו שני המחנות זה מול זה, שורות ארוכות ארוכות. מול גדרי התיל, לעומד מהצד, נראה קצת מוזר שכל-כך הרבה עיתונאים יגיעו מכל צד כדי לצלם את העיתונאים מהצד השני. אבל כל המה-נה האדיר הזה, שהוכיר קצת את חגיגות המימונה, הגיע לשם בעצם כדי להיות עד למאורע ההיסטורי שהתרחש במאה המטרים המרובעים של המידבר שהפרידו בין שני המחנות: חתימת הסכם הפסקת-האש בין נציגי צה"ל והצבא המצרי.

כדי להנציח את המעמד, ולדווח למאות מיליוני קוראים ברחבי העולם אם הצ'דדים היריבים לחצו ידיים או חיכו זה אל זה, היה על אנשי הארמיה הרביעית, נציגי המעצמה השביעית, העיתונות, לנהל קרב קומנדו של ממש. הם היו צריכים להתגבר על גדרות-התיל, על השוטרים הצבאיים המצרים והישראלים, ועל חיילי כוח-החירום של האו"ם בעלי הקסדות הר כחולות, שהקיפו את אוהל המיפגש ברור בים מכודנים והוכיחו כי הם מהווים סכנה אמיתית לשלום. בעוד השוטרים הצבאיים המצרים והישראלים נראו כאילו הם שייכים לצבא אחד, שוחחו זה עם זה, חיכו זה לזה, הצטלמו יחד ואף לחצו ידיים בלבביות, היו חיילי האו"ם, פיגים ברובם, זעופי פנים ונחושים בהחלטתם למנוע כל התפרצות. לשם כך לא היססו להפעיל את קתות וכידוני רובהיהם. מי שהצליח להתגבר גם עליהם, יכול היה בתחלת לוחות בעיטור הכבוד של קומנדו ה-101, הר קומנדו של הקילומטר ה-101.

בתוך האוהל שבמרכז המיפגש המגודר ישבו נציגי שתי המישלחות זה מול זה, כשהם שולפים את עטיהם, חותמים על המסמכים המוגשים להם לחתימה. שותים בקבוקי מיץ של השק"ם, ומתווכחים אחרי כך על מה שחתמו. אבל מסביב שורה

קיסנינגר, ליד השולחן דמוי הח', ישבו סצד אחד הנציגים המצריים, מהצד השני נציגי ישראל ובתוכם, מפקד כוח החירום של האו"ם, כשמסביב שומרים חיילי האו"ם מפני עשרות העיתונאים והצלמים.

אהל הדוד הנרי
איש כוח החירום של האו"ם ניצב בפתח האוהל, בו הת'נהל טכס חתימת הסכם הפסקת-האש, שנוסח בידי הד"ר הנרי

יציע ההיסטוריה

חיילי צה"ל מכל רחבי הגדה המערבית נהרו לקילומטר ה-101 בכביש טואץ-קהיר, כדי להיות עדים למעמד ההיסטורי של חתימת הסכם הפסקת האש. הם טיפו על מכוניות השק"ם הרבות שהובאו למקום, וששיו למעמד אוירה עליה של פיקניק המוני.

אלה הריעו בהתלהבות לגנרלים שלהם כאשר נכנסו לתחום המיפגש, כאילו היו אלה מתגוששים העולים לזירה. כאשר הבחינו החיילים המצריים שהחיילים הישראליים הניפו את דגל ישראל בצידם, הועיקו מהר מכונית מיוחדת שהביאה ל־מקום דגל מצרי ענק. אז, בפזוזה שהזכירה

כיפאק לאהרליה

האלוף אהרון יריב (ממושקף במרכז). נכנס לאוהל הישיבות בקילומטר ה-101, כשמימינו האלוף שמואל אייל, מועמד המערך לראשות עיריית ראשון-לציון. המשלחת הישראלית לחתימת הסכם הפסקת האש היתה מורכבת מחמישה קצינים ללא אזור אחד.

האוייבים

קצין ישראלי אחד בידו של קצין מצרי כדי להפנות את תשומת ליבו לעיתונאים שניסו להתפרץ לאוהל המיפגש. שוטרים צבאיים ישראליים ומצרים סייעו לאנשי האו"ם בקסדות הכחולות לשמור על הסדר.

את איבו ג'ימה, נעצו אותו על דופן משי אית כדי שיהיה ברור לכל את מי הם מייצגים. אלא שאז התערבו שופטי האו"ם ופסקו שדגלים הם כלי נשק אסורים בוני רה, מלבד דגל האו"ם הכחול. שני הצדדים נאלצו להתקפל ולקפל את דגליהם. כשהטכס הרשמי הסתיים והסתערות חי ארמיה הרביעית הסתיימה בנצחונה המוחלט, יכלו גם הצופים המשולהבים להתפזר. "צריך לחזור לעמדות", אמרו החיילים, "אולי מחר תתחיל שוב המלחמה."

(עם הגב למצלמה) האלוף אהרון יריב, ראש המשלחת הישראלית (משמאל) ועוזריו, תת־אלוף דב שיאון והאלוף שמואל אייל. במרכז (קרן) יו"ר מטה משקיפי האו"ם באיזור הגנרל טילסוואו.

בשבט אוייבים גם יחד בקבוק מיץ תפוזים ישראלי מונח לפני הגנרל מוחמד ג'מסי, ראש המשלחת המצרית. מתבוננים בו

העולם הזה - כוח חדש

לחברים

המגוייסים

חברים ואוהדים בשורות פעיל (סדרי קבע, מילואים) מתבקשים להודיע למזכירות הארצית (בר כוכבא 71, ת"א) את מספרם האישי ומספר הדואר הצבאי שלהם, לשמירת חקשן ולקבלת חו"מ מר על ריוני התנועה על נושאי המילחמה, השלום וכו'.

מישרד התנועה

מישרד התנועה יחיד פתוח מ"ע, עתה, ברחוב מרכוכבא 71, תל-אביב, טלפונים 283288/9, בשעות 17.00—09.00 בימים א'-ח', בשעות 13.00—09.00 ביום ו'. חברים חמשתהרים מ"ע

צל"ש - צעירים למען שלום

אנו מכינים פגישות חקשן אירגוני צל"ש בירושלים, ת"א, בארבעה ומקומות אחרים. התקשרו 283288/9 אל שרונה, לתיאום הפגישות והאסיפות.

פגישת צעירים, חיילים ותלמידי תיכון (י"א-י"ב) בחיפה - אצל ארנון אופיר, קדימה 13, יום חמישי 22.11.73 בשעה 20.00.

דים, השיטה מטילה ותסיל עומס עצום על הדורות הבאים ותצריך גיוס כספים מתמיד לשם שלום העצמות.

השיטה סוגמת גם בשוק המניות. האזרח אינו רוצה להסתכן ולקנות מניות של חברה, ואפילו חברה מוכרת ויציבה, כי אשר החוקת גייר-ערך צמוד מעניקה לו רווח של כ-22 עד 25 אחוז.

עם זאת, במידה שקצב האינפלציה יואט בעתיד בצורה משמעותית, או אפילו יופסק בכלל, הרי שהריצה אחר המיליון הצמודים למניה לא תהיה כדאית ביותר. הציבור יחזור אל המניות, כפי שאירע לאחר מלחמת ששת הימים, בעקבות הפריחה הכלכלית.

תנועות

מלחמת יום הסליחות

אמה של חברה שלי אמרה לי: תמיד יהיו מלחמות, אך אנחנו נמות עם רובה ביד, ולא ישחטו אותנו. לכן באתי לכאן. כך הסבירה דורית מתליאביב את הופעתה בכינוס פעילים ואוהדים של מרי (העולם הזה) - כוח חדש, שנקרא השבוע לדיון בתוצאות המלחמה.

לא היה זה כינוס תנועתי רגיל. עשרות חיילים במדים הקדישו את שעות-חופשתם המועטות לביקור בכינוס. הם באו במדי קרב, עם נשק אישי, עם מחסניות בידיהם, הקשיבו לדיונים בעירנות מדי פעם, ביקש אחד מהם את רשות הדיבור: "קוראים

(המשך מעמוד 14)

כמה חודשים, כאשר כתב האלוף הנורווגי את סיפורו, לא חלם עליה איש.

כלכלה

כמה עלה קו בר-לב?

על הבחינה הצבאית של קו בר-לב נכתב בימים האחרונים רבות. טובי המומחים הצבאיים משוכנעים עתה שהקו לא הרבה כיה את עצמו, והיה למעשה כישלון טריטוריאלי, בדומה לקו מזינו הצרפתי, או "החומה האטלנטית" של רומל, שנפרצה בחניתה לנורמנדיה בשנת 1944.

מעטים כתבו על הבחינה הכלכלית של הקו. בימים אלה של עשיית חשבונות, מעניין גם צד זה של המטבע.

מיליארד פחות או יותר. בבניית קו בר-לב הוחל בעיצומן של הפגזות מציבים בתחילת 1968. מאות טרקטורים מפעילי ציוד כבד, בעלי דחפורים, ושאר קבלני עבודות-עפר, נקראו לבניית הברי צורים ולהקמת סולת-העפר העצומה, שי עמדה להשתרע לכל אורך התעלה.

הכל נעשה בבהילות ובאילתורים, ללא תכנון כספי וללא תכנון הנדסי. איש לא קבע גורמות של תשלום לקבלנים. אף אחד לא ניסה לערוך חישובים מדויקים ומוסמכים.

באווירה זו, דרשו קבלני העבודות מחירי רים מופרזים, שעלו מעלה-מעלה, משוכ-חו שאיש אינו חולק על חשבונותיהם.

כמה עלה קו בר-לב? איש אינו יודע במדויק, מכיוון שבשאר חל איסור על פירסום נתונים על תקציב משרד-הביטחון. ישנן רק הערכות. הן נעות בין 800 מיליון לירות למיליארד וחצי, ואפילו שני מיליארדים.

עושר בן לילה. הכסף זרם ללא הפגזות לחוג מצומצם של בעלי רכב כבד וקבלנים, שהתעשרו בן לילה.

הממון סיחרר את מרביתם. התוצאה היתה קניית וילות מפוארות, מכוניות יקרות, וצריכת סחורות ושירותים מיוחדים, כלומר תוצרת-חזק.

הכסף שקיבלו הללו לא זרם באפקים קונסטרוקטיביים של פיתוח מפעלי כלי כלה ותעשייה. מרביתו היה כסף שהגביר את קצב האינפלציה, שדחקה בלא-הכח.

המימד החדש הרגיו לא מעט את הרעיונות והשכירים בסקטור הציבורי והפרטי כאחד. הקינאה ב"גובו ריש" החדש שים של ישראל היתה במידה לא-מעטה סיבה חשובה לשביתות והשבחות רבות במפעלי תעשייה ובעיריות. הציבור כולו התקומם נגד התהוות מעמד ה"עשירים".

יודעי דבר מקרב הכלכלנים והפסיכולוגים טוענים שהציבור הרחב היה משלים עם הרבה גזרות כלכליות והידוק חגוריה, הדרושים בימים אלה, אלמלא ראה בהיווצרות "עשירי המלחמה" שהממשלה טיפחה.

הם לא נפלו כאשר נפל הקו.

הבורסה

הנהירה לצמודים

המגמה הכלכלית בשוק ניירות-הערך בי שבוע החולף היתה המשך הירידה בשערי המניות, ולעומתה עלייה בטוחה ועיקבית בשערי המילואים הצמודים למיניהם.

ההצמדה היא המצאה ישראלית כימעט מקורית. כימעט שאין ארץ בעולם, בה קיימת השיטה הישראלית של הצמדת הלוואות לאינדקסים שונים, כמו מדד יוקר המחיה, מדד הבנייה, מדד ירקות-ופרי רות ועוד מדדים שונים ומשונים.

במציאות הישראלית של אינפלציה בלתי-מיוסדת וירידה מתמדה בערך הכסף, יש בשיטת ההצמדה כדי להגן על האדם הקטן.

מבחינת האוצר הקטן יש לשיטה יתרון רב. מבחינת המדינה, היתרון מפוקפק למדי. כבר היום חייבת המדינה למיליארדי לירות לאזרחים המחויקים ניירות צמוד

חייל בחופשה בכנס מרי מיקלע ביד, מחסנית ביד

למלחמה הזאת מלחמת יום-הכיפורים. אמר חייל, שבא מן התעלה, "צריך לקרוא לה מלחמת-יום הסליחות. הממשלה צריכה לבקש סליחה מכל אחד מאיתנו, על מה שקדם למלחמה הזאת!"

צד"ש. תגובותיהם של החיילים, ואי-תם יחד אבות ואמהות לבנים שהם כבר בקווי, או שיגיעו אליהם תוך שנה שנתיים, היו תקיפות ובלתי-הססניות.

למרות הכעס על הממשלה ועל הפיקוד העליון, שאי-אפשר היה להסתיר - משהתפזר עסקו בהכנת תוכניות לפעולה. כל המשתתפים אמרו שהחיילים המשוחררים עצמם, "צריכים לקחת את העניינים בידים". בו במקום עלה הרעיון להקים אירגון מיוחד של משוחררי המלחמה ושל תלמידים המתגייסים לצבא בקרוב. יוסי אמיתי מקיבו גבולות נתן לאירגון את שמו: "צל"ש - צעירים למען שלום."

עוד באותו ערב נפגשו פעילי צל"ש בדירה תל-אביבית, החליטו על הפעולה הראשונה: הפגנה ליד הכנסת, לפני הדין המדיני על הפסקת האש. סיסמאות ההפגנה: "אנו רוצים שהמלחמה האחרונה תהיה האחרונה באמת", "שלום - עכשיו!", "לוחמים נגד שוחררי-המלחמה", "כל הכבוד לצה"ל", "המו"מ על השלום - לידי ממשלת שלום!"

זה כל כך פשוט...

מה יותר קל מלהשתתף בהגרלת הלוטו. סמן 6 מספרים בכל אחת משמונה הטבלאות שבטופס.

עשה חישוב פשוט: פעולה בת שניות ספורות, מביאה לך סיכויי השתתפות בזכייה של מיליון 150,000 ל"י בפרס הראשון, ואלפי לירות ביתר הפרסים.

זה כל כך פשוט.

העולם הזה, שבועון החדשות הישראלי • המערכת המיוחדת: תל-אביב, רחוב קרליבך 12, טלפון 260134 • תאריך: 13 • מען מברקי: עולמפרס • הודעות: החדש בעיני • ת"א רח' בן-אביגדור • תפסה: גר בעיני • גלויות: צינורגריסה • כספי בעיני • העורך והאש: אורי אבנרי • המריל: העולם הזה בעיני

תוכנית שלום

תוכנית שלום של מרי (העולם הזה - כוח חדש) - נתקבלה בכנס ארצי מיוחד, ביום 10 בנובמבר 1973.

מילחמת יום-הכיפורים היתה סיבוב נוסף במלחמה בין ישראל ועמי-ערב.

מקורה של מלחמה זו בהתנגשות ההיסטורית בין האומה היהודית-הישראלית ובין האומה הערבית-הפלסטינית, אשר לשתייהן זכויות בארץ הזאת, וששתייהן רוצות בה את מולדתה. בהמשך המאבק התייצב העם היהודי ברחבי העולם לימין ישראל, והתייצבו כל עמי ערב לימין האומה הפלסטינית.

במלחמה זו נפלו ממיטב הבנים של ישראל ועמי-ערב. אם לא תגיע לידי סיום, עלול העתיד לצפון בחובו אסונות בלתי-שוערו לשני הצדדים, ולאנושות כולה. הדרך היחידה לסיום המלחמה היא הסדר, שיפתור את בעיית-הסוד שגרמו לסיכסוך, ושיתקבל על דעת העמים משני הצדדים.

אין תחליף לשלום, ואין ביטחון-אמת ללא שלום-אמת.

1. דרישות יסוד

הדרישה היסודית של ישראל היא שעמי-ערב יכירו בזכותה להתקיים בשלווה ובביטחון, בגבולות בטוחים ומוכרים.

אין ישראל זקוקה להתמשטות טריטוריאלית, ואין פניה לכיבושים וסיפוחים.

הדרישה היסודית של עמי-ערב היא שישראל תחזיר את השטחים שכבשה במלחמת יוני 1967 ואחריה, ושיוחזרו הזכויות החוקיות לעם הערבי הפלסטיני.

2. הצהרות עקרוניות

הצעד הראשון לשלום הוא מסירת הצהרות עקרוניות על-ידי שני הצדדים.

על מדינות-ערב להצהיר על נכונותן העקרונית להכיר בקיומה של מדינת-ישראל, לחתום עימה על הסכמי-שלום ולכונן עימה מציאות של שלום.

על מדינת-ישראל להצהיר על נכונותה העקרונית להחזיר את השטחים שנכבשו במלחמת ששת-הימים במסגרת של שלום-אמת צודק ובר-קיימא, שיבטיח את ביטחונה של ישראל הלכה למעשה. שתי הצהרות אלה תהיינה בוזמנית ומותנות זו בזו, ועל פיהן יפתח משאומתן בין הצדדים, במסגרת שתקבע על-ידם בחסכמה הדדית, לשם הגשמת עקרונות אלה, כלהלן.

3. שלום-אמת

מצב-השלום, שיכונן בין הצדדים, יכלול את היסודות הבאים:

(א) חוזי-שלום חתומים בין ממשלת-ישראל וממשלות הארצות הערביות השכנות, ובכללם הנהגה מוסמכת של העם הערבי הפלסטיני.

(ב) גבולות פתוחים למעבר בתוכם-לב של

אנשים וסחורות, בין ישראל והארצות השכנות. (ג) כינון יחסים דיפלומטיים הדדיים. (ד) פתיחת מעברי-המים לתנועה חופשית של ספינות מכל המדינות, ובכללן ישראל, וקביעת צירי רים יבשתיים בישראל לתנועה חופשית של סחורות ערביות.

4. סידורי ביטחון

סידורי-ביטחון בלתי-ניגונים לעירעור יבטיחו ששום שטח, אשר יוחזר על-ידי ישראל במסגרת הסכם-שלום, לא ישמש בסיס לאיום צבאי על ישראל ולהתקפה עליה. סידורים אלה ייקבעו על-ידי הצדדים בהסכמה הדדית, כגון:

(א) פירוז השטחים מכוחות צבאיים ומנשק כבד, תוך פיקוח יעיל על-ידי מפכחים מטעם הצדדים עצמם. הפרת הפירוז על-ידי צד אחד יעניק לצד השני את הזכות החוקית למתוח בפעולה צבאית מונעת ללא-תרה. מועצת-הביטחון של האו"ם לא תתערב בפעולה כזאת, עד אשר יוחזר המצב לקדמותו.

(ב) מיקום כוחות-שלום מטעם האו"ם בשטחים שיפוגו. כוח זה יהיה כפוף למועצת-הביטחון, ואי-אפשר יהיה להרחיקו, אלא על פי החלטה פה-אחד של מועצת-הביטחון ובהסכמת ישראל ומדינות-ערב.

(ג) הסכם בינלאומי, בהשתתפות חמש החברות הקבועות במועצת-הביטחון, למתן ערבות בינלאומית לגבולות ולסידורי-הביטחון שיוסכם עליהם. על פי הסכם זה יהיה הצד הנפגע זכאי לפנות לכל חמש המעצמות, או אחת מהן, בבקשה לספק לו עזרה צבאית ונשק, מבלי שתחול על כך זכות-וטו כלשהי מטעם מעצמה גדולה.

(ד) בסיסים צבאיים ישראלים לזמן מוגבל, הפעלת כוחות ישראלים-ערביים מעורבים, הסכמים הדדיים על הגבלת מערכות-נשק תוך פיקוח הדדי ויעיל, ועוד.

5. גבולות

הגבולות הסופיים, המוסכמים והמוכרים בין ישראל וארצות-ערב ייקבעו בהסכמה הדדית, על פי קווי שביתת-הנשק שהיו קיימים לפני מלחמת ששת-הימים, עם שינויים בלתי-מזהימים ומוסכמים.

6. הזכויות החוקיות של

העם הפלסטיני

הזכויות הלגיטימיות של העם הפלסטיני הן: זכותו להגדרה עצמית ולעצמאות לאומית מחוץ לגבולות ישראל, וזכותו לפיתרון צודק של בעיית הפליטים בארץ. מדינת-ישראל תצהיר על הכרתה בקיומו של העם הפלסטיני ובזכויותיו החוקיות הנ"ל, ועל נכונותה להיכנס למשאומתן עם מנהיגות פלסטינית מוסמכת.

במסגרת זכותו להגדרה עצמית לאומית, יהיה העם הפלסטיני זכאי לבחור בהקמת מדינה פלסטינית עצמאית, בגדה המערבית וברצועת-עזה. טיב היחסים בין המדינה הזו ובין ירדן, ובכלל זה האפשרות של איחוד שלם או פדרטיבי, ייקבע על-ידי העמים הנוגעים בדבר.

אם יחליט העם הפלסטיני להגשים את זכותו להגדרה עצמית על-ידי הקמת מדינה פלסטינית עצמאית, תשמש ירושלים המאוחדת כבירת ישראל וכבירת המדינה הפלסטינית כאחת. אם יחליט העם הפלסטיני להגשים את זכותו בדרך אחרת, יוחזרו לערבים זכויות לאומיות נאותות בירושלים המאוחדת. יושם קץ לטררגדיה של הפליטים, על-ידי קליטת הפליטים בחלק הפלסטיני ובחלק הישראלי של הארץ, על פי הסכמה הדדית, בסיוע בינלאומי.

7. שלבים

ייקבע לוח זמנים לכינון השלום, על פי העקרונות הבאים:

(א) כינון השלום בפועל, נסיגת כוחות ישראלים משטחים כבושים וכינון סידורי הביטחון יבוצעו בכל שלב ושלב ב-זמנית, כאשר האחד תלוי בשני. כל אלה אחרי חתימת הסכמי-השלום בין ישראל והמדינות הערביות.

(ב) בהסכמים ייקבע מראש אילו שלבים של נסיגה ישראלית יהיו מותנים באילו שלבים של כינון השלום וסידורי-הביטחון.

(ג) הנסיגה הישראלית תושלם עם כינון השלום במלואו, והכינון בפועל של כל סידורי הביטחון שיוסכם עליהם.

(ד) ישראל תימנע לאלתר מחקמת התנחלות בשטחים המוחזקים, העברת אוכלוסייה ושינויים אחרים של המצב הדמוגרפי.

8. צעדים מיידיים

הצעדים הבאים יינקטו לאלתר:

(א) ישוחררו כל השבויים המצויים בידי הצבאות הסדירים של הצדדים.

(ב) הצדדים יסכימו על מיסגרת המשאומתן ביניהם. משאומתן זה יכול להיות דו-צדדי או בחסות בינלאומית, אולם בשלבי המכריעים יהיה ישיר ופנימי-אל-פנים.

(ג) הפסקת-האש תכובד במלואה, והצדדים יסכימו ביניהם על קווים זמניים סבירים, שישוחררו את כוחות שני הצדדים מכיתור ומסכנת-כיתור.

(ד) כל אירגון פלסטיני שיצטרף למשאומתן הישראלי-פלסטיני, או למשאומתן ישראל-ערבי כולל, יפסיק לאלתר את כל הפעולות המזוינות, וחבריו הכלואים בישראל ישוחררו.

(ה) ישראל תעניק לתושבי השטחים ה"מוחזקים" את חופש הפעילות הפוליטית החוקית, ובכלל זה חופש ההתארגנות, והזכות להקים נציגות לאומית.

הדיונים על תוכנית-השלום בכנס מרי. אנן רוצים שהמלחמה האחרונה תהיה האחרונה באמת!

מה'קרה באמת בקרב הדמים

של חטיבת „גולני“ על מוצב החרמון

המיפלצת

על ההר

גולני מסתער

לוחמים של חטיבת חיל-הרגלים „גולני“ שכבשה את מוצב החרמון שנלקח בידי הסורים, אחרי שנאלצה לשלט מחירי-דמים גבוה ביותר. הטיפוס אל מוצב החרמון מרגלי ההר, היה אחת המשימות הקשות ביותר שהוצבו אייפעת בפני יחידת חיל רגלים ישראלית.

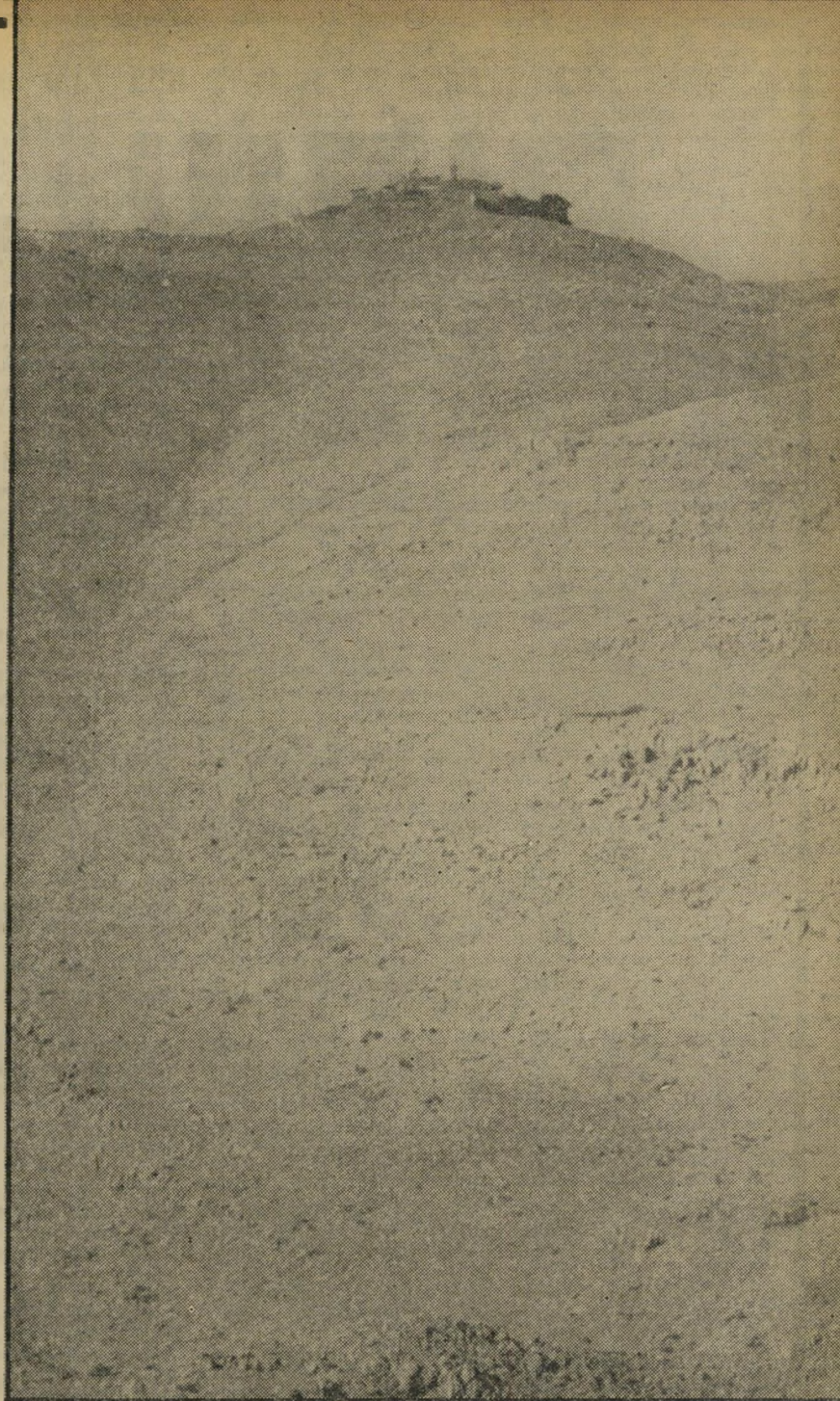
מסגרת כתבה על כיבוש מוצב החרמון ביום האחרון של המלחמה. הסוראי, בן עדות המיזרח, היטיב לספר על קרב החר-מון בלשונו העילגת, יותר מאשר כל כתבייהמלחמה שעסקו עד היום בסיפור נפלאות הקרב.

סיפר החייל האלמוני: „בשבילנו החר-מון היה כמו הכותל. רצינו להגיע לחרמון ולא רצינו לוותר עליו... הייתי מת שם ולא יורד משם. לא רק אני, כולם הלכו בהחלטה כזו. הכניסו לנו את הדבר הזה בראש, שאנחנו לא יורדים משם עד שלא רואים שם את הדגל של גולני. אמרו לנו שהמוצב הזה זה העיניים של המדינה.“ ואחרי שסיים לספר על הקרב, אמר אותו חייל: „יותר אני לא מסתכל לשם. אני לא רוצה לראות את זה יותר. הדם של החברה ירד שם כמו מים. פעם אחת הסתכלתי כדי לראות אם הדגל של גולני עוד נמצא שם. ראיתי רק את דגל ישראלי. הדגל של גולני לא היה. אולי הצנח-נים הורידו אותו.“

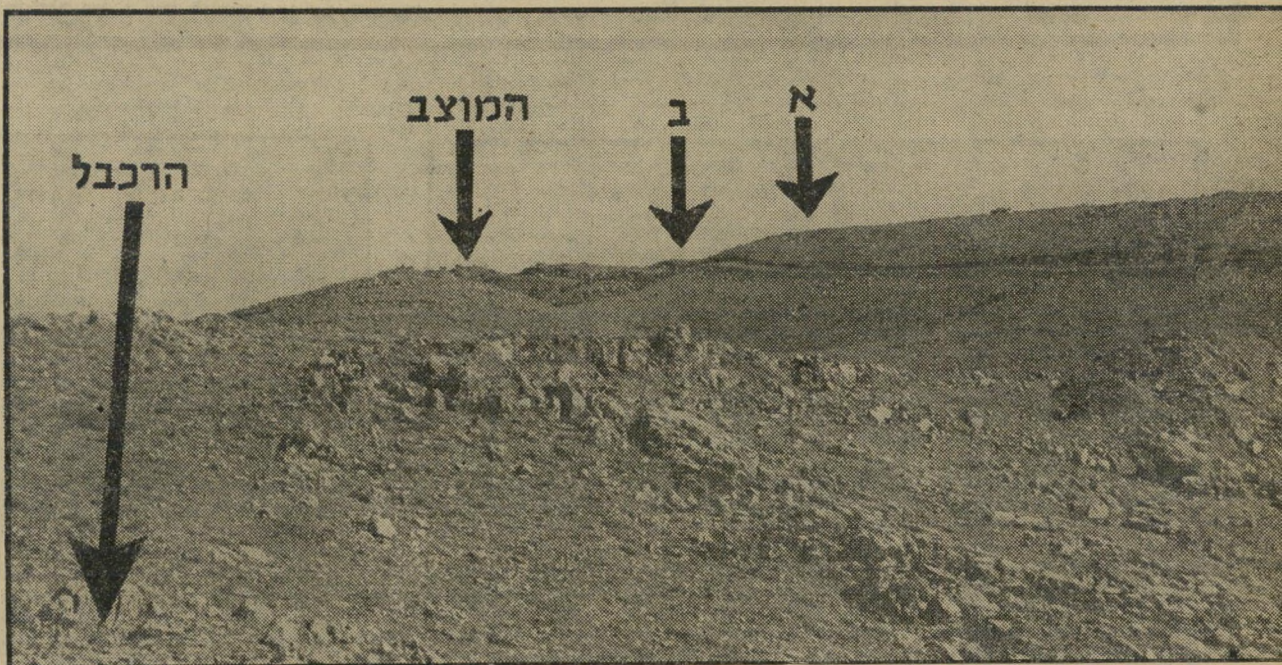
מאחורי מילים פשוטות ונוגעות-ללב אלה, מקופל סיפורו של אחד הקרבות הנוראים ביותר במלחמה האחרונה. מוצב החרמון, כמו „החוות הסינית“ שליד ציר הפריצה בתעלת-סואץ והקרב על העיר סואץ עצמה, נכלל בין הקרבות שתבעו את מס הדמים הכבד ביותר, ששולם ב-קרבות על נקודה אחת. כאשר יגיע היום וניתן יהיה לספר את סיפור קרב החרמון במלואו הוא עשוי להתגלות כאפופיאה אכזרית, מזועזעת ומחרידה. זהו סיפורה של המיפלצת על ההר.

★

כבות ישראלים, שנהרו מדי חורף להחליק על שלגי החרמון, צפו בו-

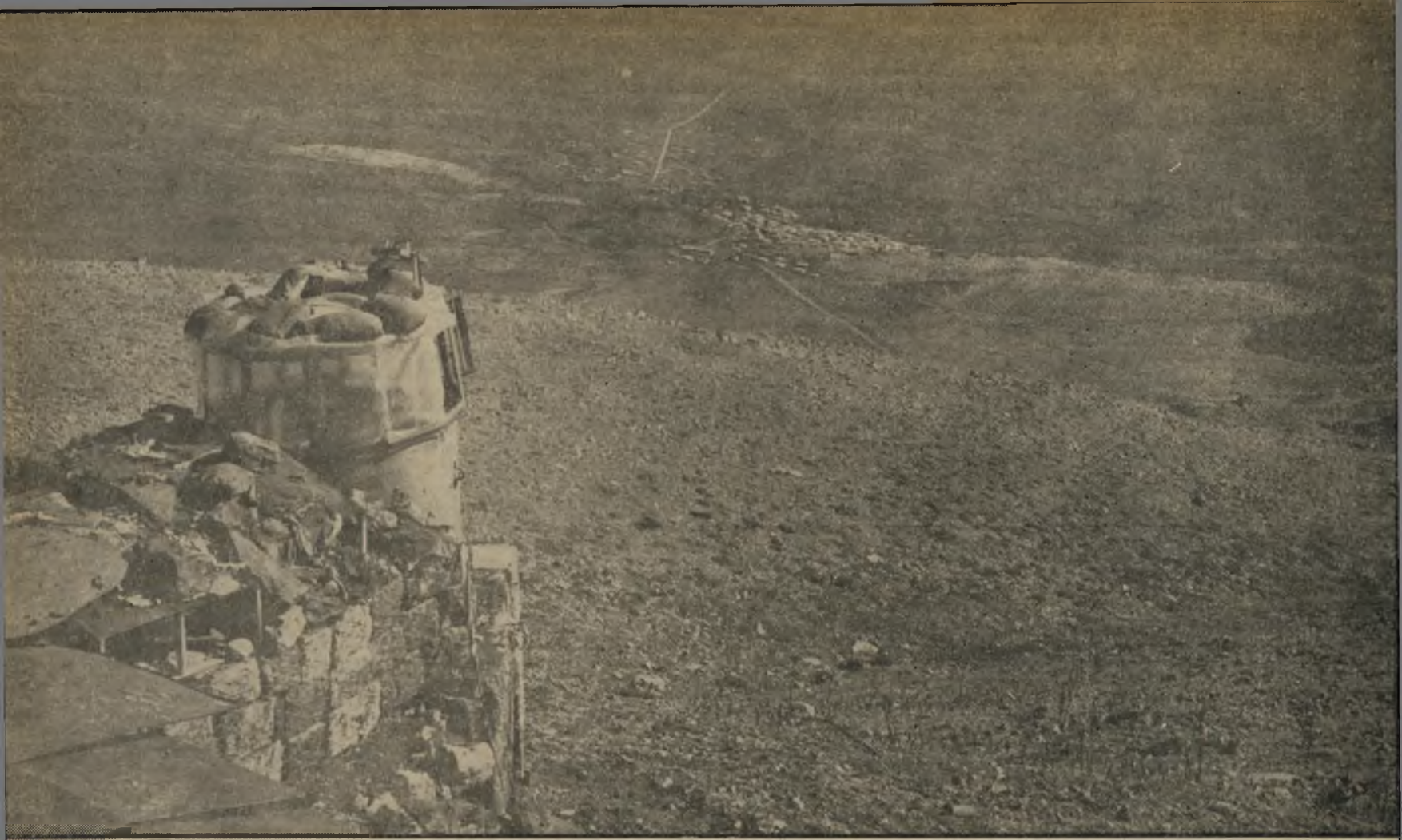
בראש ההר מבט מרגלי החרמון לעבר המיבצר שנבנה בראש מוצב החרמון הישראלי. התמונה צולמה מדרום, במקום שהעלייה למוצב היא תלולה ביותר וכמעט בלתי אפשרית. מנקודה זו שלט מוצב החרמון הישראלי על כל מה שהתרחש ברמת הגולן ועד עמוק לתוך תחום סוריה.

שלבי ההסתערות

תמונה זו מציגה את שטח הקרב על מוצב החרמון. התמונה צולמה מגבעת הרכבל העליון, הנמצא צפונית-מערבית למוצב החרמון. שתי הגבעות המסומנות בסימונים

א' ו-ב, היו שתי הגבעות עליהן ניטש הקרב האכזרי ביותר. רק אחרי שנפלו שתי גבעות אלה בידי כוחותינו, ניתן היה לכבוש את המוצב עצמו. החריץ הנראה לאורך הגבעות היא הדרך המובילה מתחנת הרכבל העליון לכיוון מוצב החרמון.

העיניים של ישראל

תמונה זו משקפת את חשיבותו של מוצב החרמון שנכבש על ידי הסורים ביום הראשון למלחמה. בתמונה נראית העמדה הדרומית של המוצב המשקיפה על רמת הגולן. הכפר

הנראה בעמק למטה הוא הכפר הסורי חדר, שהיה עד לפרוץ מלחמת יום הכיפורים בידי הסורים ועתה הוא מוחזק בידי כוחות צה"ל. מעמדה זו של מוצב החרמון ומעמדות אחרות בו, ניתן היה לדעת על כל תנועה במרחבי רמת הגולן.

ומשוריינות. הפרידו ביניהן. לעיני מי שניצב על המוצב התגלה אחד ממראות הנוף המרהיבים ביותר. מעל פיסגת מוצב החרמון הישראלי נראית כל רמת הגולן כמונחת על כף היד. בימים של ראות טובה ניתן להשקיף משם על הנעשה במרחק עשרות קילומטרים רבים, ולראות כל תנועה ותזוזה במרחב עצום המשתרע דרומה ומזרחה. יש הטוענים כי בימים מסויימים יכלו לראות משם אפילו את בתיה של דמשק.

אין פלא שהסורים הרגישו תמיד, כי המוצב הזה תקוע כמו קוץ בעיניהם. המשימה הראשונה שהוטלה על הצבא הסורי ביום פתיחת המלחמה, עוד בטרם החלו הטנקים הסוריים לפרוץ לעבר הר מוצבים הישראליים ברמה, היתה כיבוש מוצב החרמון הישראלי.

המוצב הסורי הסמוך ביותר נמצא ב־מרחק של כארבעה קילומטרים צפונית מזרחית משם, ונקרא בשם החרמון הסורי. (המשך בעמוד 22)

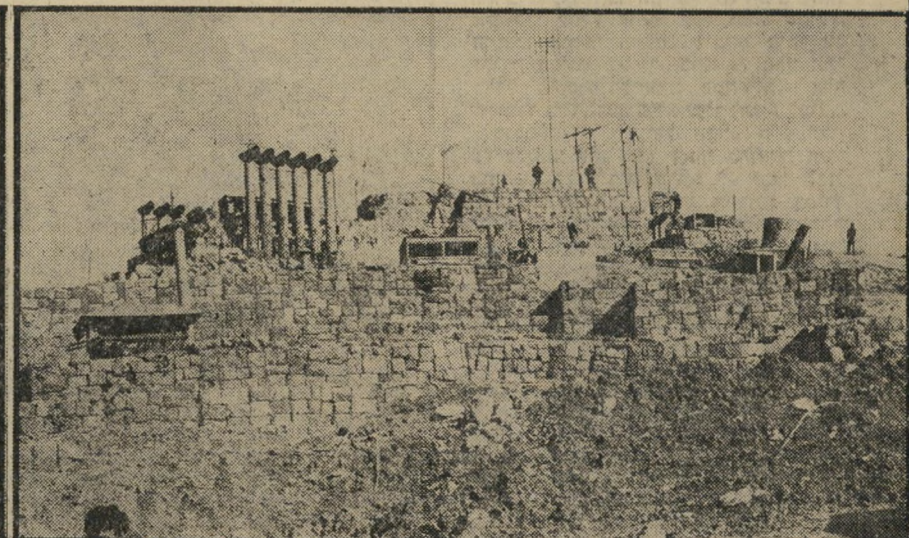
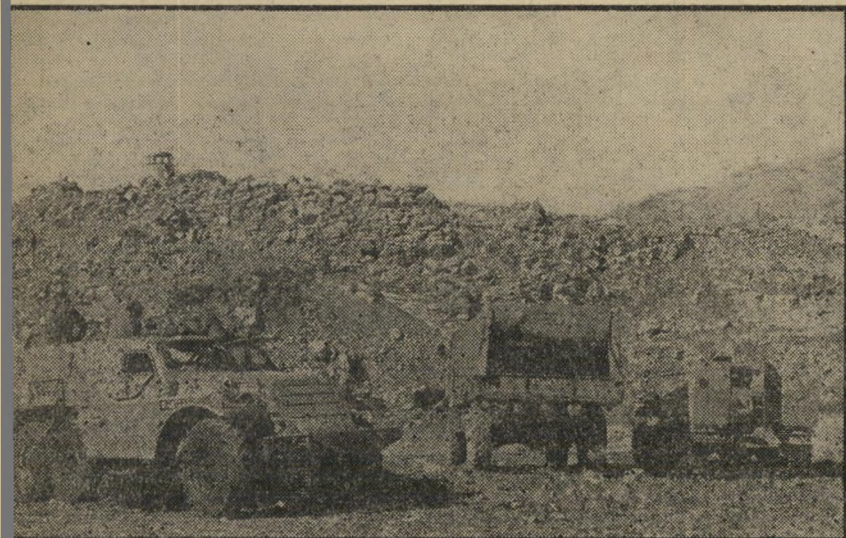

חילוצ פצוע

חיילי "גולני" מחלצים פצוע על גבי אלונקה. בשלב האחרון של הקרב על מוצב החרמון נפגעו רבים מהלוחמים עליידי צלפי הקומנדו הסורי. חבריהם חשו לחלצם ולהביאם לנקודת הפינוי.

דאי במיבנה אימתני ומוזר שהתנוסס על הרכס הגבוה ביותר שהוחזק באזור החרמון שנכבש בידי צה"ל במלחמת ששת הימים. כמה מאות מטרים מעל התחנה העליונה של רכבל החרמון, בלט גוש כהה של אבני כולת עטופות ברשתות ברזל, מתוכם ניצבצו צינורות מזורים. רק מעי טים יכלו להיכנס לתחום המיבצר, שהיה אחד המקומות השמורים ביותר בישראל. איש גולני כינה את המיבצר "העיניים של ישראל". עיתוני חוץ סיפרו כי במקום היתה תחנה מכ"ם רבת-עוצמה שיכלה מ־נקודה זו לכסות את כל שטח סוריה כימי עט.

גוש אבני הבולת שבלט מעל הגבעה, מאחורי גדרות התיל, היה רק כיפתו הי־חיצונית של מיבנה תת־קרקעי משוריין ומבוצר. לא היה זה בונקר במונח המקורי בל של המילה. היה זה בניין שלם, בן שלוש קומות, שניבנה מתחת לפני האדמה. בחוכו היה לבירינט שלם של חדרים, אולמות ומסדרונות, שדלתות פלדה עבות

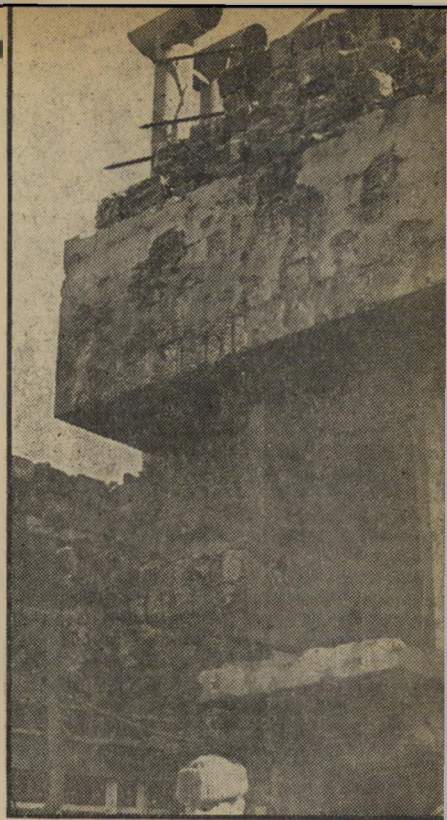

המוצב הישראלי

כך נראה מוצב החרמון הישראלי אחרי כ־ב־שנתיים. שיכבות האבן העבות מגינות על בניין בגובה של שלוש קומות הקבור כולו באדמה. הצינורות הבולטים מתוך האבנים הם צינורות איזורור. למרות ההפגזות הכבדות והפצצות האוויר לא נפגע המוצב.

החרמון הסורי

העמדה הצפונית של מוצב החרמון הישראלי, כשבקצה העליון מימין נראה מוצב החרמון הסורי, הנמצא במרחק של כארבעה קילומטר ממנה. מכיוון זה התפתחה ההתקפה הסורית, כאשר אנשי קומנדו סוריים מוטסים במסוקים הסתערו על המוצב "היקר ביותר בעולם".

דלת פלדה
מוצב החרמון, אחת הדלתות ששימשה להגנה למגיני המוצב הנצורים. שהסתגרו בחור הבניין עד שנאלצו להיכנע לסורים.

(המשך מעמוד 21)

אלא שממוצב זה לא יכלו הסורים לפתח התקפה לעבר המוצב הישראלי. בין שני המוצבים מפרידה ביקעה עמוקה. כל תנועה בשטח מיתגלית מייד והעמדה הצפונית של המוצב הישראלי שולטת על כל האזור. ההתקפה הסורית על מוצב החרמון נפלה תחילה במטחי אש ארטילרית ובהפצצת מטוסים. שמטרתם הייתה להכריח את לוחמי המוצב לחפש לעצמם מחסה. אותה שעה נחתו מסוקים של הצבא הסורי בי משטח הנמצא במרחק כמה מאות מטרים בלבד מהמוצב. הנחיתה שם שני גדודי קומנדו מעולים, שפתחו מייד בהסתערות לעבר המוצב. אחד המסוקים הסוריים הורחל פל באש נגמ. שנורתה מהמוצב, אבל הי לוחמים. שהופתעו מההתקפה הפתאומית, ולא תיארו לעצמם כי הם עומדים בפני ניסיון של כיבוש המוצב. מיהרו לחפש מחסה בין הקירות העבים של בניין המגדל. הם סגרו על עצמם את דלתות הפלדה העבות, הסתגרו בתוך הבניין. לפרוץ אל תוך המיבצר עצמו וזהו משימת כימעט בלתי אפשרית בתנאים רגילים. קירות הבטון העבים, שיכבת הפיצוץ העשויה אבני בזלת ודלתות הפלדה, סוגרים את המיבצר הרמטי. וניתן לחיות בו ולהילחם ממנו תקופה ארוכה

גם במצור ממושך.

סיפר אחד החיילים ששהו במוצב הישראלי ביום ההתקפה הסורית: „חשבנו שמפגזים אותנו. לא תיארו לעצמנו שמתקפים אותנו. לא היינו מוכנים להתקפה. כשראינו שהסורים באים אלינו בכוחות עדיפים פי כמה, ראינו שאין כל סיכוי לנהל עימות קרב בחוף. היה להם נשק כבד. לכן נכנסנו כולנו לתוך המיבצר וסגרנו את עצמנו. האממנו שנחזיק מעמד עד שתגיע אלינו תיגבורת שתסלק משם את הסורים.”

היתה זו אמונת-שווא. השיריון הסורי שפרץ אותה עת בכל קו החזית, מנע כל אפשרות להחיש תיגבורת למוצב. לא עבר זמן רב עד שהתברר לקומץ לוחמי המוצב, כי הם מכותרים ומבודדים.

אחרי שהשתלטו על המוצבים
מסביב למיבצר ועל עמדותיו, ניסו הסורים לחדור אל תוכו פנימה. הם פרוצו את דלתות הפלדה, השליכו רימונים אל המבואות, ריססו את המיסדרונות בצוררות. אולם אלה לא יכלו להזיק ללוחמים בפנים. שכן ניתן היה לאטום כל חדר ואולם בתוך המיבצר בנפרד. אלא שיתרון זה היה בעוכרי הלוחמים. הם נותקו זה מזה. כל קבוצה הסתגרה והתבצרה בחלק אחר של המיבצר, ולא בכל המיקרים היה קשר בין כל הקבוצות.

כאשר ניסתה אחת הקבוצות לפרוץ החוצה מתוך המוצב, היא עשתה זאת מבלי ששאר הלוחמים שנותרו מבודדים בפנים נות אחורית של המיבצר ידעו על כך. הקבוצה הצליחה בחסות החשיכה לחמוק אולם בבוקר גילו הסורים את פתח היציאה, חדרו באמצעותו אל תוך המיבצר ולכדו את הלוחמים. לוחמים ספורים המ שיכו לנהל קרב ומנעו מהסורים להגיע אליהם. לפחות אחת הקבוצות, כך הסתבר רק אחרי כיבוש המוצב מחדש, לחימה חמישה ימים עד שהוכרעה. עתה, כשהמיבצר היה בידי הסורים, היתה בידיהם עמדת היתרון התצפיתית שהיתה קודם בידי צה"ל. עכשיו יכלו הם לצפות על כל המתרחש ברמה.

בשלב הראשון של הקרבות ברמת-הגורן לן הוקדש המאמץ העיקרי לבלימת הסורים. הדיפתם אל מעבר לקווי הפסקת האש ופריצה לעבר הרמה הסורית. רק כשהושגו מטרות אלה, היה צורך להפנות כוחות גם אל עבר מוצב החרמון. כי עתה ישבו הסורים במוצב זה בעורף כוחות השיריון של צה"ל שהתקדמו מרחוק. אלא שהיה זה יעד קשה ביותר להשגה. שני גדודי הקומנדו הסורים, כ-500 לוחמים מעולים ממיטב חיילי הצבא הסורי, התבצרו סביב המוצב כשברשותם נשק אנטי-טנקי רב. הם לא החזיקו במיבצר עצמו, אלא התבצרו בגבעות שמסביבו ששלטו על כל דרכי הגישה האפשריות אליו. הדרך הסלולה היחידה אל המוצב מתפתלת בצלע ההר על סף תהום. כשהיא צרה מאוד. הסורים מיקשו את הדרך, הציבו מולה מארבי נט. היה ברור כי חיל-רגלים מסוגל לכבוש מחדש את המוצב בהסתערות בתנאי

שטח קשים ביותר, בנוף אלפיניסטי ובלוהמה הררית קשה שדוגמתה לא הוטלה על צה"ל מעולם. הכוחות הסורים היו מסורים בשטח חוליות חוליות, אחרי שחפרו לעצמם עמדות מוגנות בסלעים. כדי להוציא אותם משם היה צורך בקרב טיחור של לוחמה מעמדה לעמדה. היתה זו אחת הפעמים הראשונות בה הסתבר במלחמה זו הצורך בשימוש בחיל-רגלים. שלפי מהלכי המלחמה בי שלבים הראשונים נראה היה כי לא יהיה לו כל תפקיד במערכה המבוססת בעיקרה על קרב שיריון בשיריון.

שלב מסוים התקבלה החלטה לוותר על כיבוש המוצב מתוך הנחה שהתקד

לאת רוח החשיבה כיחידה לוחמת. ההתקפה תוכננה ליום תאחרון שלפני הפסקת-האש. היא החלה בניסיון לנתק את כוחות הקומנדו של הסורים סביב מוצב החרמון מעורפם. לשם כך הוטל על כוח צנחנים מוטס במסוקים לתפוס את מה שהיה טעם מוצב החרמון הסורי. כיוון שניתן היה לעשות זאת רק לאור יום, חשוב היה להבטיח את דרך הגישה של המסוקים עד לעורף הסורים. לשם כך הוקם מעין מיסדרון משוריין. בעוד ש-הארטילריה של צה"ל מנחיתה הפגזה כבדה על המיבצר וסביבותיו, יצרו מטוסי קרב של חיל-האוויר מעין מיסריה אווירית. שמתחתה ניתן היה להטיס באור יום מסוקים שינחיתו את הצנחנים בעורף

הקומנדו הסורי
שבעה שבויים מאחת היחידות הנבחרות של הצבא הסורי שהחזיקה במוצב החרמון שנכבש. קרוב ל-500 חיילי קומנדו סוריים החזיקו במוצבים שמסביב למיבצר, לחמו עליו בעקשנות.

הסורים. ניסיון זה הצליח. המסוקים הגיעו לידיהם ללא כל פגיעה ומוצב החור-מון הסורי נכבש תוך קרב קל יחסית. במיספר נפגעים קטן ביותר. חיילי גולני עלו אל המוצב בשני טורים. טור רגלי טיפס בין הסלעים על רכס ההר. בעוד שבמקביל נע טור ממור נע, כשבראשו טנקים ומאחוריהם מוסעים חיילים בוחלמים. טור זה נעצר בידי חסימה אנטי טנקית בקטע שבין תחנת הרכבל התחתונה לתחנת הרכבל העליונה. נה, ולא יכול היה להמשיך להתקדם. סיפור קרב הדמים האכזרי שנישט בי שטח זה. שהיה קרב פנים אל פנים מעמדה לעמדה, כבר סופר. העמדות התיצרו ניות טהור ונכבש. אולם כשהתקרבו לר חמי גולני אל שתי הגבעות שחצצו בין תחנת הרכבל העליונה למיבצר עצמו, האיר כבר היום. היה צורך ללחום כאן בשטח פתוח, מול הצלפים הסורים שהיו מצויידים ברובים עם משקפות אינפרא-אדומות. לראיה בלילה. בחלק זה של הקרב נפגע מיספר רב של לוחמים. נא-מנים למסורת של חילוף שבויים משדה הקרב, זינקו חבריהם של הלוחמים תחת אש כדי לחלץ אותם. לכל נפגע שחולץ, הוקצבו מיספר חיילים שיביאו אותו אל נקודת הפינוי בעורף. כתוצאה מכך התדלדל מיספר הלוחמים במהירות. אלה שנותרו בשדה הקרב לא יכלו להגיע למוצב. בנקודה זו, כשגורל הקרב היה תלוי על בלימה, היה צורך דחוף בהוצעת תיגבורת. בגלל סיבות שונות לא יכלו הצנחנים שכבשו את מוצב החרמון הסורי והתקדמו כבר עד לשיא החרמון במרחק של עשרה קילומטר צפונה, לסייע לאנשי גולני. היה צורך לתחיש כוח נוסף של צנחנים מלמטה.

כאן באה לידי ביטוי רוח היחידה של גולני. כשמעו על התיגבורת של הצנחנים, לא רצו חיילי גולני כי יקבע שהצנחנים כבשו את המיבצר ולא חטיבתם. שרידי הלוחמים שלא נפגעו והיו בכוחם לחימה קובצו יחדיו וערכו את ההסתערות האחרונה על המיבצר כדי לחנף את דגל גולני בצד דגל ישראל. הערתו של חייל גולני האלמוני על דגל גולני שנעלם מעל מוצב החרמון, התייחה סה בנראה לנקודה זו. כאשר לוחמי גולני התשישים העדיפו לכבוש את המיבצר בי כוחותיהם האחרונים כדי לשמור על תהיית חטיבתם, גם אם התהילה הושגה בי מחיר כבד מאוד.

מות כוחות צה"ל ברמה נתת את הסורים מעורפם והם ייאלצו לסגת. אולם, כאשר הסתמנה באופק אפשרות הפסקת האש ומוצב החרמון טרם נותק בעורפו, היה ברור שאסור לאפשר מצב בו תת-קבל הפסקת-האש כשהסורים עדיין יושבים שם. זה היה עלול להיות תהישג היחיד והחשוב ביותר של הסורים במלחמה. שהיה מאפשר להם להשקיף על כל השטח המוחזק בידי צה"ל. מילבד זאת היה בכך להוות מעין מחלומה מוראלית. שכן עד אז טרם הותרה לפירסום העובדה כי הסורים כבשו את מוצב החרמון. יתכן שההחלטה לכבוש את מוצב החרמון מן ברגע תאחרון, לפני כניסת הפסקת האש לתוקפה, תשמש נושא לחילוקי-דיעות. השאלה אם מוצב החרמון היה שווה מחיר דמים כה יקר, כמו זה שישולם בעדו, עומדת פתוחה כנושא לוויכוח צבאי מיקצועי. אבל הפור נפל. שוב הוטלה המשימה על גולני. מתוך הכרה שכיבוש המוצב בידי חטיבה זו חשוב ביותר להע

עמוק יותר בשטח הסורי משאר מוצבי החרמון. זוהי הכיפה הגבוהה ביותר בפסגת החרמון, המאפשרת תצפית עד לדמשק עצמה, הנמצאת במרחק של כ-50 קילומטר מרכס החרמון.

זוהי כיפתו מכוסת של העולמים של שיא החרמון, המוחזקת עתה בידי כוחות צה"ל. שיא החרמון נמצא במרחק של כ-15 קילומטר

זאת

יגאל לביב

כ אשר יצאתי למילחמה, לא שיערתי כי הגיוס של יום-כיפור יסתיים כפי שהסתיים. רק ביום חמישי, אחרי חמישה ימי קרבות, כאשר רעי מנתם, ברציון ועוזי לא חזרו אלינו, ועוד אחרים נפצעו, רק כאשר ראיתי בעיני את גודל המחלמה של טרם המילחמה ואת ביוזנות ימי הקרבות — החלטתי לכתוב יומן זה. לא למען המתים, לא למען הפצור עים, כי אם למען הנותרים בי חיים, כדי שילמדו להיוותר בי חיים במלחמה הבאה ויעשו הכל למנועה.

יום חמישי, 11.10. השעה שמונה ושלושים בבוקר. סוף סוף מוצאים זמן לשבת ולכתוב אחרי חמישה ימי טירוף ודם. אני יושב עתה בבונקר במוצב, בגיד רה הצפונית של התעלה, בין קנטרה ואחיסטניה באופן כללי. זה עתה סיימנו טעון מחדש מחסניות של מקלעני גים, ואנחנו מחפשים משהו לאכול בבונקר קרים של המוצב. המוצב היה תפוס קודם על ידי חיילים שנשטוהו פתאום והשאירו בו את כל הציוד. כולל הציוד האישי שלי הם במלואו. זהו אחד מרשת מוצבי התער לה שרובם ננטשו או נתפסו על ידי ה מצרים בהתקפה הראשונה. בעיקר אנו מחפשים פצצות למרגמה 52 מ"מ, הנמ

תקציב הביטחון? שוירדנו מההרפתקאות של התעשייה האווירית ויקנו ציוד לחימה. הגענו למוצב ב-6 בבוקר לערוך ממנו תצפיות ומצאנו עצמנו בעיצומו של קרב בו המצרים מנסים לכבוש את המוצב אחרי שבלילה נכשלו בניסיון דומה. באנו לכאן אחרי שהתעוררנו בחניון הלילה מאש כבדה. מחלקת קומנדו מצרית עברה בלילה את הקוים ותקפה את חניון-הלילה של הגדוד שחנה לידנו. צי פינו באש הקומנדו המצרית. מזל שירו לא מדויק וכך פגעו רק בשתי משאיות תחמושת שדלקו תוך התפוצצות התחמו

חמת ששתי-הימים. עכשיו מ. נעדר, אבי רהם נפצע ופונה, טלי נפצע וחזר מייד לאחר שהוציאו את הרסיסים מגבו. נזכרתי כיצד טילפן אלי מ. בשבת, יום-הכיפורים, ה-6 לחודש. ראה מכוניות נוסעות והבין כי משהו קרה. דקה קודם צלצלתי לתיחה, אמרו לי לבוא מייד. לא התקשרו אלי כי לא נמסר להם שחזרתי מחו"ל כמה ימים קודם לכן. אמרתי למ. שאני יוצא מייד לחטיבה, והוא אמר כי הוא מפקד אוור גיוס ויבוא רק בערב כשיגמור את חלוקת צווי-הגיוס. לקחתי רק כמה דברים חיוניים ונסעתי.

לקו. לפנות ערב מובילים את הטנקים של החטיבה למקומם. השעה עשר בערב. גומרים להכין ניס את הטנקים ונוסעים חזרה כדי להוביל את מכוניות הדלק והאספקה של החטיבה לקרבת הקו הקדמי. הכביש מלא שיירות הנעות קדימה לקו הראשון. הקו פעיל מאוד בליל שני זה. פצצות תאורה מאירות את הקו כולו. קל להבחין בין הפצצות שלנו שאורן צהוב לפצצות מצריות שאורן לבן בהיר. הארטילריה שלנו ושל המצרים מנהלות דו-קרב וגם הטנקים שלנו ושלם החלו בקרב ש"בש

סיירות הנדזוהנים

שת. כמה נגמ"שים שלנו הבחינו בדמויות רצות מכיוון ההתקפה ופתחו באש חזקה. הם הפסיקו כעבור כמה דקות כאשר הר בורחים שכבו ללא תנועה. מייד החלה הפי גזה של מרגמות מצריות עלינו, לסייע לקומנדו שלהם להימלט. נגשתי עם הגיי פים שלנו להרוגים ופצועים, העמסתי את ההרוג על הגייפ שלי. הוא היה בלונדי, חולצה פתוחה, מרוטש כולו.

ל א ישנתי בלילה הזה, ליל התקפה הקומנדו. נמנמתי וחשבתי על מ. נזכרתי בעשר השנים בהן אנו יחד ביחידת הטיור. בטיולים המשותפים שלו, של טלי, אברהם ושלי — חבורה מלוכדת הר גיפגשת כל חודשים בבית אחד מארבעי תנו, יחד במילואים, יחד עברנו את מל

צאת בידנו. החברה הם אנשי טיור של צבי ק. ושלי, יחידת חרמ"ש של חטיבת שיורן ומספר טנקים. כשירדנו למלחמה הקציבו לנו — יחידת קרבית שירדה מייד לקו הראשון בחזית קנטרה — מרגמה אחת ליחידת הטיור. מזה ששתיים אנו מתקשרים עם הכוחות בשטח, מתחננים לקבל פצצות מרגמה. אין לאף אחד.

למאשרים שיש להם מקלעים וחצובות אין מספיק תחמושת למקלעים. שוב מנחמים אותנו: זה לא שיש ל מישהו משהו אישי נגדכם, המחסור הוא בכל צה"ל.

היכן שמן המנוע לגייפים? לכל הרוחות, מה עושים כל שנה עם 7 מיליארד לירות של

לא התייחסתי ברצינות לעניין, וחשבתי כי כעבור יום נשתחרר. הגעתי לבסיס, ומייד התחלנו לארגן את גיוס וחיל יחידת הטיור. בימי שלום אני רס"ל ביחידה. במלחמות אני הופך לסמל או מפקד מחלקה לפי ה צורך. זה ההסכם ביני לבין המפקד רוני. כבר בתחילה קבלתי בשורות איוב. במקום מיספר הגייפים שלנו נקבל רק ארבע ואולי יגיעו עד הערב עוד כמה. אנו ניגשים לאירגון היחידה.

חיילי היחידה באים אחד אחד, ניגשים לאספנות. מקבלים ציוד, הולכים לצייד את הגייפים. הבעיות מתחילות כבר בבסיס. אין מספיק מרגמות, אין די רדג"שים, אין מספיק בזוקות ואין מספיק משקפות. אין גייפים. עד הבוקר הצלחנו לקבל ולצייד 10 גייפים, כאשר רק 8 נמצאו מילעים. בבוקר יוצא רוני עם 4 גייפים אל החטיבה, משאיר אותי לגמור לצייד את יתר הגיי פים ולהביאם בצהריים. ב-2 בצהרי יום ראשון אנו זזים ומגיעים בערב לאזור הכינוס. מחר עלינו להתחיל את הכוח היר ש בכו הראשון.

הדיווחים אינם מעודדים. המיצרים תדרו עמוק לתחום שלנו, באזור קנטרה, תפסו שטח שרחבו 5 עד 8 ק"מ. העבירו יותר מ-200 טנקים לאזור שלנו והסמוך לו. בלילה איננו ישנים הרבה: נוסעים חזרה לאורך ציר התנועה לחפש מכוניות שהלכו לאיבוד לחטיבה. זהו חלק מתפקידי הטיור החטיבתי. בבוקר אנו שומעים כי בסי ביבה תקפה כיתת קומנדו מצרית טנק ושני זחל"מים שלנו, לקחה חייל בשבי, פצעה את היתר ולקחה את כל הציוד. (כוח שרדף אחרי התוקפים הצליח להשמידם אחרי יומיים. השבוי נמצא חי. הציוד. כוח שרדף אחרי התוקפים הצליח להשמידם אחרי יומיים. השבוי נמצא חי. הם לא ירו בו גם כשתוסלו). זמנים טובים הגיעו, אני חושב לעצמי. בפעם ראשונה מאז ימי וינגייט שהערבים תוקפים בלילה ותייודים מסתגרים במחנות וממתינים להתקפות הקומנדו המצרי.

ל נו עוברים בלילה, רואים אוטור בוסים עם חיילות אותן מפנים מן המקום מחשש להתקפות מצריות. מגיעים

(שיריון בשיריון). בלילה זה לא תהיה הרבה שינה לשני הצדדים. בלילה החזירו המצרים חוליות של קציני-תצפית קדמיים, שהסתתרו במשך היום בין כוחותינו וטיווחו את הר ארטילריה המצרית בדייקנות שטנית. היו מקרים, למשל, כשנסענו לסיור והם ממש רדפו אחרינו עם הפגזים לכל מקום. אחרי שלמדנו את הפסנט שלהם, התחלנו לעבוד בימים בעיקר על חיפוש חוליות קציני תצפית מצריים. משך שבוע גילינו וחש מדנו (הכוונה לסיירת) שלוש חוליות כאלו. אבל היה מצרי אחד שפעל לבדו (לפי העקבות) ושיטה בנו כל הזמן. בלילות היה מתגנב לחניונים שלנו וגונב מנות קרב ומים משלנו. היינו מוצאים שיירי מנות קרב במקומות בהם ישן בלילה. היה מבלבל אותנו עליידי טשטוש עקבות. ועד סוף המלחמה לא מצאנו אותו. התחלנו ממש להעריך אותו.

מכיוון פורטפואד גשמעת וגראית אש כבדה. כוח שיריון שלנו מנסה לפרוץ לעבר התעלה ומסתכך שם קשות. מטוסים שלנו חגים בגובה רב ומטילים פצצות. כל פצצת מעלה להבה עצומה. המטוסים אינם יכולים לטוס גמוך בגלל חגורת הטי לים הצפופה של המצרים. **יום שלישי בבוקר, 9.10.** אנו יוצי אים לסיורים בשטח מחפשים חוליות קר מגדו מצריים. בחצותי את הכביש בלווה—קנטרה, סמוך למוצב שלנו, עוצר לידי גיפ וממנו יורד יוסי, מפקד יחידת שיר יון. לפני שעברתי לסיירת חייתי בסיו של הגדוד של יוסי, ואני מכירו טוב. הוא מבקש כי ניקח אותו לגדוד שלו. המלחמה תפסה אותו בסך-פרנציסקו, שם היה במסגרת עבודתו באיגוד מגדל-חבי צים. חזר ארצה ישר לחזית.

ל נו נוסעים ליחידה הנמצאת מול קנטרה. בצומת אין כל מחסום וכל רכב תועה יכול להמשיך לקנטרה, אל המצרים. אבל אז לא חשבתי על כך. רק כשמנחם יורד חזר, אכלנו את עצמנו למה לא שמנו מחסום בצומת. פוגשים חברה מוכרים. אנו מחלישים

(המשך מעמוד 23)

רשמים תוך כדי חפזנות המצרים, והם מספרים כי ככה זה כל היום והלילה. הם כבר למדו להבחין בין הפגזים לפי השריר קול, יודעים מתי הוא עובר מעליהם ויתר שרצף רחוק ומתי הוא ינחת קרוב, ורק אז הם נשככים. לפתע מודיע רוגי כי סנק שלנו נפגע בקודרה מסוימת והגייס שלי ושל גבי יוצאים לחלצו. באמצע הדרך חלה תקלה בגייס של גבי והוא עובר לגייס שלי במקום אחד שיוורד. מגיעים לגבעה האמורה שעליה טנק בוער, ולדור כמה גופות ללא תנועה. עוצרים את הגייס לרגלי הגבעה ואני עולה ברגל לבדוק מה המצב. למעשה רצתי, וראיתי כי השניים כבר מתים. חוזר לגייס, נוהר לחמוק בין הפגזים הנטפלים על הגבעה, מדווח לרוגני כי המדובר בהרוגים ולא בפצועים, ולכן אין טעם לסכן את הגייסים כפינוי ויש זמן להמתין לוחל"מיהפיוני שיש להם מגן שריון.

הטנק נפגע בטיל, ומכאן כי כל רכב שיגש אליו מסתכן גם הוא. כאשר החל הטנק לבעור החלו המצרים להפגין אותו. ידעו שינסו לחלוץ את הנפגעים. רוגי מור רה לנו להתרחק מאזור ההפגזות. אבל כעבור דקה מתקשר שוב: מסתבר כי בכיסו של אחד ההרוגים נמצאת דיסקית זהויה של הרוג אחר שפונה קודם, עלינו להביא את הדיסקית. חוזרים שוב לרגלי הגבעה. אני רץ למעלה. לסתם אני רואה גייס מנהלתי עור לה ונעמד ליד הטנק הפגוע כשממנו יורד

הביאה ערימות של ירקות ופירות לכולם. אנו אוכלים בכל מה מלפפונים ואשכוליות. אפילו לחם בן חמישה ימים עטוף בניילון טעים לנו ביותר. אבל הפריט העיקרי הוא הגור שהיה מצוי בשפע במוצב והזון אותנו כמה ימים.

הולכים לישון לאחר שאירגנו תורנות שמירה. בשתיים בלילה מעירים אותי. צריך להוביל את החוליה הטכנית לאחד הגדודים לתקן טנקים. נוסעים ומוצאים את המג"ד. הוא טוען כי לא ביקש כל חוליה טכנית ואין לו מושג למה באנו. אנו מתווכחים איתו. אחרי הכל, לנסוע סתם משתיים עד ארבע בבוקר לחינם, זה לא נעים ביותר. פתאום הוא נזכר שביקש חשמלאי ומשום מה שלחו לו מכונאים. למזלו מסתבר שאחד מאיתנו הוא גם חשמלאי, והכל בא על מקומו בשלום. חוזרים בחמש לחניון, כבר אין טעם לישון כי בחמש וחצי השכמה.

יום רביעי, 10.10. מייד לאחר הקימה יצאנו לתצפיות. נתנו לנו מישקפת גדול לה, הרוואה כל דבר עד למרחק 20 ק"מ לומטר. אנו לוקחים אותה למוצב התצפית. לשם יוצאת המחלקה של גבי ומנחם עם רוגי. אחרים, ואני בתוכם, יוצאים עם מישקפות-ישה רגילות. עולים על עמדות תצפית לפני הטנקים שלנו. מנסים לגלות ולאתר קנייטילים נגד-טנקים.

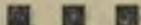
אני נמצא על גבעה גבוהה בקצה הדרומי של גדוד הטנקים. זחלנו אל הגקודה הר גבוהה ואנו שוכבים וצופים. כל שעה, שעה

לרגע על קו רכס. פתאום ראינו טיל זוהר טס אלינו. ברגע האחרון הכנסתי למחלף אחורי וברחתי מתחת לקו הרכס, כשהי טיל פוגע במרחק כמה מטרים מן הגייס. עכשיו, על הגבעה, התעופפו הטילים ישר מעלינו אל הטנקים שלנו שמיהרו להסיר חלק מקו הרכס.

לפתע ראינו טיל אחד עף גמור מאוד. עמוס. שעמד על קצה הגבעה, נשכב על הארץ ונדבק לקרקע, והטיל חלף עשרים סנטימטר מעל גופו כאשר החוס נשאר על גופו.

לקראת ערב התקרב זחל"מ שחפש את המיפקדה. הראינו לו את חניון, והזתרגנו אותו מן הטילים. הוא אמר כי ימתין לחשיכה ונסע עם הזחל"מ אל הגבעה ממול. שם נעמד ליד הקצה שלה, גלוי למצרים. לא הסקנו להוציא הגה וראינו טיל עף לעברו. אנשי הזחל"מ מיהרו לקיפוץ ממנו. ראינו את הטיל פוגע במרכז חבורת האנשים הבורחים. מתרסק על אחד מהם. מיהרנו אליו עם אלונקה אבל היה מאוחר מדי. התרסק במקום. עוד שניים נפצעו קל.

החושך שירד מייד הציל את הזחל"מ מטיל שני.

בכנסנו חזרה לגייס ונסענו לחניון הלילה. פונים לאפסנאות לבקש נרות עשן או רמוני עשן. עוברים בדרך ליד גייס של המחלקה הנמצא בצומת ליד אחד המוצבים. אחד החיילים, ניצן, ניגש

שמעתי אותו ולא הגבתי. חזרתי לגייס והוריתי לנהג לנסוע לחניון הלילה. עברו כמה דקות נסיעה ולא התגברתי. הטחתי את ראשי בדופן הגייס ובכיתי. חשבתי על ידידי, שאולי שוכב פצוע ואין בידי לעזור לו. ביקשנו לתת לנו לחלצו, אבל המפקד סירב, ובצדק. חשבתי על אשתו צפורה ושלושת ילדיה. הצעיר שבהם נולד לפני שנה. חשבתי על הארוחות שזללנו יחד ועל הבירה ג'ינס השחורה שהיה שותה. עכשיו הוא איננו.

סיירת המזוהמים: כמה מלוחמי יחידת הסיוור שהשתתפו בקרבות ליד קנטרה

יום חמישי, 11.10. אני נאלץ להפסיק לכתוב ועולה לעמדות המוצב. חיילי מצ"ריים מתקרבים לעברנו. אנו יורים בכל הכלים שברשותנו. המצרים מסתתרים מן אחורי תלוליות עפר במרחק כמה מטרים מן הים מן הגדר. צריך מרגמה לסלקם. בקשנו הפגזות מרגמות מן החטיבה וענו כי אין הקצבה תחמושת עבורנו. חפשו מרגמה 52 מ"מ ומצאנו במוצב כמה פצצות. הפצצות מדעילות. המצרים בורחים מאחורי התלוליות ואנו פוגעים באחד, הנופל בשטח הפתוח. היתר, שכבר הגיעו לתחום מוגן, חוזרים ומנסים לחלוץ את גופת הנפגע. מה קורה כאן? פעם ראשונה שאני רואה חיילים מצריים מסכנים את חייהם כדי לחלוץ נפגעים! ממש כמונו! אנו יוררים ופוגעים בחיילים המצרים. 3 גופות צונחות משתררת דממה. אני מתבונן ל"מטה. בעמדה, רואה את ספרו של משה דיין מפה חדשה גבולות חדשים. משה חדשה, הרוגים חדשים.

כל היום אנו בעמדות, ממתינים להתקפה נוספת. מדי פעם מנסים המצרים לתקוף בסיוע שרירי. כאן יורים כל הטנקים של המוצב וכל פגיעה היא נס. בשעה שלוש וחצי נערכים המצרים להתקפה גדולה. אנו פונים לארטילריה ומבקשים הפגזה על ריכוזי החי"ר. אין הקי צבה. אנו יורים בתותחי הטנקים לפי חוש. מצליחים לפזר את הכוחות המצריים. מגיעה אלינו המחלקה של ה. מקיבוץ

אלי ואומר: מנחם הלך. לא הבנתי. ושאלתי: מה? והוא השיב: מנחם נהרג. ירדתי מהגייס, תפסתי אותו הצידה ואמרתי שיספר הכל. הוא סיפר. הוא היה במוצב, במחלקה של חברי. כל היום עברו שם משאיות שתעו בדרך והמשיכו ישר לקנטרה במקום לפנות שמאלה בצומת. היו ארבע כאלה, וכל פעם אנו יצאנו לקראתן והחזרנו אותן. פתאום, בערך ב-2 אחר הצהריים ראינו סקניה עם קבינה אדומה נוסעת במהירות לעבר הצומת. ניצן אמר למנחם שיסתכל על המשאית. ומנחם אמר שבטח תפנה שמאלה בצומת. המשאית הגיעה לצומת אבל המשיכה ישר בכל המהירות לכיוון קנטרה. המח"ט קרא לגבי בקשר חזרה לו לשלוח גייס לחזיר את המשאית. גייס עם נהג בלבד. גבי מתווכח עם המח"ט אבל זה תקיף. אני מביט על מנחם ואומר: "מנחם, סע!" מנחם, בלי לומר דבר, ניגש לגייס של גבי, מוריד ממנו את המקלע ועוד כלים, לוחץ יד לכולם. פתחנו לו את הקשר למכסימום עוצמה. והוא טס אחרי המשאית.

וחצי עושים המצרים סיבוב של הפגזות וגם העמדה שלנו חוספת את המנה שלה. אנו קופצים לאחור, לעמדות מוכנות, עד שייגמר סיבוב ההפגזות וחוזרים לתצפית. על רכס רחוק רואים כמה טנקים מצריים ומאות חיילים מתחפרים. אנו מזמינים טנק שיירה בטנקים המצריים ובחי"ר. טנק מצרי נפגע אבל מצליח לסגת. אנו מדווחים למ"פ המגיע אחרי חצי שעה ומביא את המישקפת הגדולה. מציבים אותה על תלתריגל וצופים.

כשיש הפגזה יהיה צריך עכשיו לברוח ולסחוב אותה, היא כבדה, לכל הרוחות. חלק ניכר מעשרת הקילו שהורדת עד כה ירדו בגלל המישקפת על הגבעה ההיא. עכשיו התחילו המצרים בפעולה: קידר מו כמה טנקים שלהם למרחק של 2 קילומטר ומעלה משלנו, וגירו את הטנקים שלי נו לעלות לעמדות-איש. איך ששלנו התי גלו נכנסו הטילים שלהם לפעולה. הטילים שלהם מופעלים על-ידי כיתות של 8 איש, חלקם נע על זחל מיוחד וחלק נגרר על שני גלגלים. הטווח שלהם הוא עד 3 קילומטר, ומכוננים אותו בעין בעזרת מט כיוון בדיוק שטני. הטיל מחובר בחוט למכשיר הכיוון. באמצעות החוט החשמלי מכוונים את הטיל גם לרכב הנע לצדדים. להתחמק אפשר על-ידי העלמות מראית המכוון.

את הדיוק של הטיל ראיתי אתמול כשר הבאתי את יוסי לגדודו. עמדנו עם הגייס

סגן מ. אני צועק לו כי יסלק את הגייס אך הוא מגיף יד בביטול. שנינו מחפשים בכיסי ההרוגים, האחד שרוף כולו, השני שוכב על הגב ופרט לצבע אפור חיזור של פניו אין רואים כמעט כל פגיעה. פתאום מתחילים לטווח עלינו בפגזים נגד טנקים. הראשון פוגע שני מטר מאחורי אני שובר שיא בריצה מהירה לרגלי הגבעה ואילו מ. רץ לגייס. רק נכנס פנימה, תוקע את המפתח בחור, וסגנו פוגע בחלק הקדמי של הגייס שנעלם ואיננו. מ. נשאר עם מפתח ביד, יושב ללא כל פגע על הכסאות אבל כל החלק הקדמי של הגייס נעלם. איזה מזל! הוא בורח במהירות לזחל"מ שבא ביתיים לפנות את ההרוגים. מלולו הלך רק הגייס.

החברה עוד לא למדו לפחד מהטילים והפגזים של המצרים, אבל תוך יומיים שלושה תשתנה התמונה. עליתי על הגייס וחזרתי לאחור. הערב ירד ואנו נוסעים לחניון הלילה של המיפ קדה. ממלאים דלק, מטפלים בגייס ובנשק. ניגשים לאכול, יש מנת-קרב לחמישה איש ליום שלם. קצין האפסנאות מודיע כי יש הקצבה ומחסור במנות-קרב.

לנו, אנשי הסיירת, טוב יותר. סייירת זה שם נרדף לגנבים-שודדים. אחת הכחות שלנו מצאה מוצבי-מעוז נטוש של צה"ל כאשר מחסני המזון שלו מלאים.

דורות. הביאו טכנאים לתיקון טנקים. וי מסתבר כי הביאו את הטכנאים הלא נכונים וצריך לחזור עמם.

ה. מספר כי הם היו בבוקר במירדף אחרי הכוח המצרי שהתקיף אתמול את חניון הלילה. בראש הרודפים עמד ב. שנסע בוחל"ם. כאשר הגיעו הרודפים קרוב לקומנדו, הורה ב. לנהג לרמוס את המצרים בשרשראות הוחל"ם במקום לעי צור במרחק בטוח ולירות בהם ממקלעי הוחל"מים. התוצאה: הוחל"ם הגיע למרחק 40 מטר מן המצרים שירו בו פצצות בוזוקה (ר.פ.ג.). פגיעה בול בוחל"ם. מרבית אנשי הוחל"ם נהרגו מן הפגיעה, כולל ב. מות טיפשי, שוב בגלל טעות.

ה ערב יורד על המוצב. אנו בתעי לות, מוכנים להתקפה. מחצית הכוח ישן. מחציתו ערה. מבקשים אספקת תחמושת למקלעים ומבטחים לנו להביא כנראה הגיעו סוף סוף פצצות. כאשר מת רכזים המצרים להתקפה, מסכימה הארטי לריה להפגין אותם.

כל הלילה היינו בתצפית, טיווחנו את המרגמות שלנו על רכוזי מצרים שנערכו כל פעם מחדש. ב-2 בלילה מגיעות 4 משאיות נושאות תחמושת ולא יאומן: יש פצצות למרגמה 52 מ"מ. הגיעה גם פלוגת תגבורת

עיני השיריון: גייס סיוור לצד טנק בחזית המצרית

מתחילים לנוע. המח"ט מנהל כל טנק בקשר ומכניס אותו לעמדת-אש נוחה, כך שהטנק חבוי מהמצרים אבל אם ינוע עוד כמה מטרים קדימה יהיה מייד בעמדת-אש. השעה 12 בצהריים.

הטנקים המצריים נעצרו רגע. מתיחות — האם ימשיכו? כן. הם ממשיכים לנוע למרכז. הם 1200 מטר מאיתנו, בעמדת המח"ט שהפך להיות מפקד פלוגת טנקים ומנהל נוסף לכל החטיבה גם שמונה טנקים לידו כמ"פ. פתאום שוב יורה טנק שלנו מהאגף, המח"ט רותח: "מי ירה בלי אישור?" מילא, "כל התחנות אש! לי הדליק אותם!"

כל הטנקים נעים קדימה ועולים לעמדת-אש. הפעם אין טילים מולם, רק טנקים. בטווחים קצרים, המצרים המשיכו להתקדם עד מרחק של 800 מטר מאיתנו. יורים הטנקים שלנו ופוגעים ומדליקים בטנק אחד טנק. מ"פ אחד באגף עולה לעמדת-אש באגף שלו ורואה 6 טנקים מצריים, נעים קדימה כשהם חשופים אליו מן האגף. הוא יורה אליהם — כפי שהגדיר זאת אחר כך — "בשליפה מהירה מן המור" — 5 פגזים, 5 טנקים נדלקים! הטנקים שלנו חוסכים בירות. במהלך זה קבר מוועקים הגייס שלנו, כדי להעי 6 פגזים מגדוד אחד לשני! אבל זה מח"ט צוהל ברשת האלחוט:

"איזו יופי! איזו חנוכיה! מי שלא ראה יופי כזה לא ראה חנוכיה מימיו!"

הטנקים המצרים מתחילים לסתת. אנו פותחים בהפגזה על החי"ר שלהם המתחיל להתקרב עם טילים. המח"ט מגלה באמצע עות רוני את חוליות הטילים, ומנחית עליהם הפגזות. הארטילריה קצת צולעת, ועובר זמן רב מדי מהעברת בקשה לאש ועד שמקבלים אותה אנו רואים מולנו טנקים בוערים לעשרות. המח"ט סופר ומסכם את המדורות הבוערות: 42 טנקים מדגם טי-62, הושמדו עליידי יחידת שיריון שעיקר כוחה שרמנים מיושנים!

איזה קרב! איזה מארב עשה המח"ט! הוא קנה את עולמו אצלנו. אבל גם לנו נפגעים. כל פלוגה מדווחת על נפגעים. אין הרבה, אבל כמה טנקים נפגעו גם אצלנו. מפקד העוצבה מתקשר אל המח"ט ואומר לו להתכונן לגל שני של התקפות.

אנשי הסיוור חוזרים לאחור, להביא לי טנקים תחמושת ואספקה. בדרך מבחינים במכונית אזרחית על הכביש שתורעות תוצרה בוקעת ממנה. אנו עוצרים. יוצא משם אדם בשם יצחק קייט, עולה מארץ גבטינה. המתחיל לחלק לנו נייר טואלט וגרביים. נוסף לכך הוא מחלק גם כרטיסי ביקור שלו המודיעים כי הוא סולל חוצצ"ר רה בחתונות. נוסעים הלאה. רואים ג"ס עם פרצוף מוכר. איתן אלמוג מקול ישראל מבקש כי גיקח אותו קדימה. הוא עולה על הג"ס שלי ואני מובילו אל המח"ט. הוא מספר לנו כי אלברט נהרג ועימו רפי אוגור מקול ישראל. המח"ט מעלה את אלמוג אליה, מספר לו כי איתר לבוא בחצי שעה. אבל אלמוג מבסוט. בדרך הפגינו אותנו המצרים והוא הצליח להקליט את ההפגזה. יש חומר לשידורי-ישראל.

נושאי אלונקות הממתינים לבוא מכוניות פצועים כדי לשאתם פנימה לחדר הטיי פוליס. בגדים, מנות קרב ועתונים פזורים בכל מקום. אני עובר על הרישומים ומוצא כי אברהם פונה לרפידים וצבי ר. נלקח ישר לבית-חולים בעורף.

יוצאים הוחלכים לשק"ם. פוגש שם את תגור ברטוב, ומשוחח עימו על מה שראינו. הוא חזר מן הארץ אתמול ואומר כי כבר מתחילים להבין שם שמשוה לא בסדר בכל המלחמה הזאת. הוא אומר כי כבר יודעים שהעתונים והרדיו מרמים כל הזמן ואין להאמין להם. יוצאים מן השק"ם ונוסעים למפקדה. מדברים. אמנון השמשוני, סטור דנט בטכניון, ותיק בסלוגה, צועק כי נמאסו עליו כל המלחמות. הוא בן 27, ולפי חשבונו יצאי לו עוד שתי מלחמות עד שיגמור עם המילואים. רוצה לתת את כל השטחים קומפלט תמורת שלום בלי מלחמות. כולם מסכימים עמו.

יום ראשון, 14.10. קמנו ב-4.30 אחרי לילה שקט. המצרים תקפו כל הלילה וגם ביום בגיזרה המרכזית והדרומית, ואצלנו שקט יחסי. בעשר בבוקר מתחילה התקפה מצרית על מוצב התצפית. עשרה טנקים שלהם מתקרבים עד 600 מטר מגדרות המוצב. מפקד המוצב ומפקד הי טנקים שלו, מנהלים את ההגנה על המור צב בצורה נפלאה. למוצב רק 6 טנקים לכן נותנים למצרים להת

קרב מאוד. מתפתח קרב ומחסלים 6 מעשר רת הטנקים, והם בוערים בשטח. המרגמות שלנו יורות על החי"ר המתקדם עם הטנקים קים.

בינתיים מתחילים המצרים לתקוף לאור רך כל גיזרת החטיבה שלנו. שומעים בק"ש את הפקודות:

מח"ט: מולך על הרכס שורה של טנקים. דפוק את כולם. עשה זאת אחד אחד, בהצלחה.

המג"ד: בסדר, רואה אותם. מטפל איי שית בכולם.

המח"ט: לא למהר, לאט לאט ולפגוע.

א נו יושבים במוצב התצפית עם המח"ט. הוא ורוני רואים כל דבר בי גיזרה ומנהלים את הקרב באמצעות הקשר בצורה יעילה להפליא. רוני שיכנע את המח"ט לעבור לתצפית ולנהל את הקרב משם במקום מן הטנק שלו. משם הראות מוגבלת. זה עבד יפה.

כ-60 טנקים מדגם טי-62 עולים עלינו. המח"ט פוקד על כולם לא לירות בלי פקודת-אש שלו. הוא רוצה לקרב את הטנקים שלהם ככל האפשר. ככל שהטנקים קרובים יותר, עולה היתרון שלנו. המח"ט רואה 60 הטנקים מתקרבים למרכז הגיזרה. כאשר אנו יורים עליהם משלושת צדדים. שני הטנקים מהצדדים

לסיים כי השטח גלוי לאש המצרים. נותר עוד קצת לגמור, ומחליטים להמשיך ביום. שולחים את כל הרכב מחוץ לתחום המ"סוכן, נשארים עם החבלנים, הוחלכים ברגל ומסיימים את המיקוש.

היום חופשי כי עבדנו כל הלילה. החי"טנו לישון קצת ואחר כך לנסוע למחנה עורפי לבדיקת-רכב כללית ואולי גם ל"התקלה. אצלנו בשטח אין מקלחות ואין מים, פרט לשתייה.

ה שעה עשר ושרושים. הגענו למחנה חקונים וטיפולים ברכב. מיקי. המכונאי מרגיש כדג במים. כיום הוא נהג אנד, אבל קודם היה בעל מוסך. לפני המלחמה שירת במוסך זה ככוונן רכב והכל מכירים אותו. הוא ניגש לטיי פול בגיפיים כמו בעלי-בית, עושה במיתקן כבתוך שלו. תוך חצי שעה הגייס מסודר. בינתיים הוחלכים היתר להתרחץ, חופפים ראש היטב. טונות של חול יורדות מן הראש. סבון נתן לי חייל אחד שבא להתרחץ. שאלתי אותו מאיפה הסבון? אמר כי חילקו להם במפקדה. שי לחייל מן הדודות של הוועד-למען-החייל.

גומרים את הסידורים במוסך ונוסעים לבית-החולים הצבאי הקרוב לבקר את שני הפצועים שלנו, אברהם א. וצבי ר. צביקה היה מפקד כיתה גיפיים ובהם גוזה נפגע בעינו ובידו והוגדר כפצוע ביר. נוגי, לאברהם זון חוליות בחוטי-השדרה כאשר עף מההלם של הפגז. הם חטפו את הפגזים כאשר יצאו לחלץ צוות של זחל"ם שחטף טיל.

אני יורד לבונקר בית-החולים. עובר מוסדרון ובו ממתינים עשרות חיילים. אלו

התיעצות מפקדים: אנשי יחידת הסיוור רוכנים על מכה

הם עמדו לבדם מול ים הפלדה - והם יצאו חיים

3 חבירים

בדרך נס הטנק אינו נפגע. שוקי מצליח להתגבר על התקלה במיקלע. אלא שעתה המצרים מקיפים אותו.

פנים

אל פנים

הוא רואה את ידיהם אוהזות בטנק. כדי לעלות עליו בעודו נוסע. הם זורקים רימונים ומכוונים אותם לצריח, ב-

מאת רינו צרור

זהו סיפור אמיתי — שדמיון האדם מתקשה לתפוס. הסיפור סופר, בין קרב לקרב ובמהלך הקרב עצמו, עדיירם ועדיירי חבריהם, לרינו צרור, בשעה שרינו נחם בשורות יחידה זו לצידו של ידידו וחברו במערכת "העולם הזה", רמי הלפרין. הציודים בעמודים אלה צולמו עדיירי רמי ז"ל, בשעות האחרונות של חייו, בשעה שהקשיב לסיפור זה.

צוות שלם של נערים ללא רוח-חיים. שוקי אינו נבהל. קורה-רוח שלו אינו ניתן להפשרה. הוא מצליח להפעיל את הטנק,

התקפת המיגים וראיית הכוח המצרי הצר, לח, עמד כבר למול ראשוני הצולחים. והחל לנהל אתם קרב בעזרת נשקו האישי.

על ראשית הקרבות בחזית הדרום נלחשים הסיפורים מפה לאוזן בשקט, בתדהמה ובקריאות התפעלות. סוד גלוי הוא שלחמתם של החילות הסדירים, ב- נוסף למעט כוח-מילואים, שהחזיק בקו בר-לב, הוא שאיפשר לצה"ל להגיע לעמ' דותיו היום.

יום-הכיפורים. לחיילים היושבים ב- קווים מגיעה הידיעה. הכל חושבים שזהו תרגיל-כוונות נוסף. איש אינו משער ש- זוהי תחילתה של מלחמה.

שוקי אתרוג. חייל העומד לסיים את שירותו הסדיר, יושב בעמדת-תצפית ש-

שוקי אתרוג על הנוג'ש, כפי שצולם ע"י רמי ז"ל בתחילת הקרב על החווה

ניסיון להשחילם פנימה. עתה החל שוקי להיאבק על חייו. המיל- חמה הפכה למילחמת פנים-אל-פנים. טנק בודד מוקף בעשרות רבות של חיילים מצריים.

שוקי נשאר חשוף בצריח, אינו שולט בכל תנועות הטנק, משליך רימונים ויורה מהמיקלע בעת ובעונה אחת. המצרים קרובים-קרובים, מנסים לעלות על הטנק. זהו האויב הראשון שנקרה להם, והם רואים את אובדנו. איי אפשר לנצח, כשי- אתה עומד לבד עם טנק פגוע, מול מאות חיילים.

שוקי נשבע באותם רגעים, רגעים בהם ידע כי מותו קרב ובא, כי גופו יעלה ביוקר רב. שוקי החל לדרסם. המוני חיי-

ומתחיל לירות מן המיקלע שבצריח. קצב האש שלו מטורף ממש. הבריחה היחידה כדי להישאר בחיים היא מנוסה, ובמהירות הגדולה ביותר.

אולם שוקי עדיין אינו אומר נואש. הוא מתקדם לעבר הכוח המצרי עם טנק פגוע, שכל מערכות החשמל שלו אינן פועלות. שוקי נע לקראתם, חשוף בצריח, יורה כמטורף. חברו, היושב מתחתיו, מר- שיט לו את טרטי הכדורים.

מעצור במיקלע. הטנק ממשיך לדהור קדימה. שוקי מתחיל לזרוק רימונים, האחד אחר השני. עתה הוא מהווה מטרה לכל הכוח המצרי שצולח את התעלה והנמצא מולו.

עשרות טילי נ"ט נשלחים לעברו.

עד מהרה הבין שלא יוכל להם. לראשונה בחייו ראה את ה"מזודות", השולחות טילי נ"ט, חבריו, שעמדו לידו, החלו נופלים. בזה אחר זה. שוקי אינו מאבד את עשתונותיו. תוך כדי דיווח בקי- שר על המצב הוא מנסה לברוח מן המעוז לבונקר שמאחוריו.

אש האויב רודפת אותו. נראה כי כל הצבא המצרי דולק במהירות אחר חייל אחד בלבד. שוקי מגיע לבונקר.

ביודעו שאם יסתגר בבונקר הוא משול למת, קפץ שוקי לטנק שהיה בקירבת מקום. שוקי, המשרת בחרמ"ש, אינו יודע בדיוק כיצד מתניעים טנק ואין מפעילים את התותח.

הוא וחברו עולים לטנק, ומוצאים בו

ליד המעוזים. בעוד שעות מיספר יצטרך לרדת למעוז. ועד אז הוא מנצל את הזמן הפנוי לשיווף.

נערים ללא

רוח חיים

התקפת המיגים, באחת וחמישים בצהריים, הבהירה לו שמנוחתו הס- תיימה. ממקום-התצפית שלו, שעל קו- המים, החל לחזות בתנועה עצומה של כוח האויב, העומד לחצות את התעלה. מייד ירד מן העמדה. בזמן קצר זה של

שוקי, שלמה ויורם - בין הקרבות

רות על כל שיקול הגיוני, בו חושב אדם על חייו. שלמה, שמרבית חייליו נפגעו בקרב, אינו מוותר. הוא בורח מבית-החולים, מדדה על רגל אחת, אינו יכול להפעיל את רגלו הפגועה.

אין זו הפעם הראשונה שלמה נפגע בקרב ובאותה רגל, אולם הוא ימשיך. הוא קורא לשוקי ויורם, ואלה מארגנים נגמ"שים חדשים ולוחמים, ויוצאים שנית לקרבות.

משימתם היתה לחלץ את הנצורים ב־אחד המעוזים, אחד מאותם מעוזים שמהם הצליחו הם עצמם לברוח. הם אינם אומרים דבר. הם מכירים את שטח הקרבות ויודעים את המחכה להם. הם נכחו בהי־ערכות הכוח המצרי, וידעו להעריכו נכונה. הם היחידים היודעים מהי משמעותם של טילי הנג"ם וכמה מסוכנים הם. אולם הם אינם אומרים מאומה. מעט הפחד בליבם על הנכון להם אינו נראה כלפי חוץ.

..לא כל־כך הצלחנו"

הם יוצאים, ולאחר יממת לחימה חוזרים מעטים, מעטים מכפי שיצאו. הרוב הגדול נפגע ע"י האוייב. משימתם לא עלתה בידם. אי־אפשר היה להגיע לכוח הנצור. דמעות בעיניהם על שלא הצליחו להגיע לחבריהם הנצורים.

הם ישינים מעט, ומארגנים כלי־לחימה חדשים ואוספים כוח חדש להילחם בו.

לעשות על־מנת לעצור, אלא שמרבית חייליו, שנפגעו בינתיים, משאירים אותו כמעט בודד במערכה. הוא אינו יודע מהו הנשק שיוכל לטילי הנג"ם. ואלה נשלחים לעברו בכמויות עצומות, ללא חשך וללא הבחנה.

יורם מחליט על נסיגה. באותם רגעים שם ליבו לטנק הפגוע, המתקרב לעברו, והשייך לצה"ל. הוא מבין כי משהו זקוק לעזרה, והחליט להישאר דקות אחדות, עד שהטנק יגיע אליו.

עד מהרה הוא מבחין בשוקי, העומד חשוף לאש האוייב, וממסיר עליהם אש־תופת. הוא מתקרב לעברו בנסיגין לעזרה. ברגע זה נפגע אחד החיילים, והמיקלע נעצר. יורם אינו מוותר, הוא מניח את הנפגע בצד, וממשיך להתקרב לטנק של שוקי.

עתה לוחמים השניים כנגד ההמונים, המקיפים אותם. ללא אשליות הבינו ש־סכויים להמשיך במאבק ולנצח בו משולל כל הגיון. השניים גם ידעו שכעת מילחמתם היא מילחמת־קיום.

בכוחות משותפים, כשהאחד מחפה על השני, החלו השניים לסגת. אין הם שוכחים את הפצועים, המוטלים בצדי הדרך. הם מעמיסים אותם על הנגמ"ש. גם שוקי וחברו עוברים לנגמ"ש, אותו הם מכירים היטב, ויכולים לתפעלו בצורה היעילה ביותר.

הם מתחילים בנסיגה, בדרך מיקרה הם עוברים בדרתם, ליד נגמ"ש שני, הנאבק על חייו. נגמ"ש זה שהיה כבר פגוע פגוע בזוהר. היה מלא בנפגעים, כשרק אחד נותר להמסיר אש על האוייב המקיפו.

הם מתקרבים מעט, ומבחינים במפקדם שלמה, מפקד־הפלוגה.

הנגמ"ש של שלמה נפגע עוד ברגעים הראשונים של הקרב, כשמכל החיילים בו נשאר בחיים אך הוא והנהג.

שלמה נפגע ברגלו. הוא מרגיש את הי־רסיסים הרבים שננעצו בו, ואת הדם הרב הזורם מרגלו הפגועה. אולם הוא ממשיך בקרב, אינו נכנע, אינו אומר נואש.

עתה עם הצטרפות הנגמ"ש של יורם ושוקי, הם מקווים יותר. חמישה חיילים בשני נגמ"שים נאבקים על חייהם, כשהי־נגמ"שים מלאים בהרוגים ובפצועים.

לבית־החולים

וחזרה

כך הם מגיעים לעורף עיפיים, פצועים, המומים מעט לאחר כל מה שעבר עליהם. שוקי ויורם הלכו לנוח מעט. שלמה נשלח בדחיפות לבית־החולים, למרות סירובו החוזר ונשנה.

יום עבר, יום אחד בלבד, ודמותו של שלמה מופיעה בבסיס ממנו יוצאים הכוחות להילחם באוייב. הימים ימים ראשונים לקרבות. החששות מן הצפוי לצה"ל גובר

לים מצריים שהיו בקירבת הטנק, שניסו לירות בו מקרוב, או לזרוק לעברו רימור גזים, נדרסו על ידו. שוקי אינו מרחם. כימעט מטורף עלה עליהם עם הטנק, כשר הוא עוצם את עיניו. אין הוא יכול לראות את הווועה.

הוא חוזר להזדקף בצריח, ולהמסיר אש תופת על האוייב, מלווה בקללות ובזע־קו־אימים, שנועדו לעודד אותו עצמו.

חברו, שישב מתחתיו והגיש לו את הי־כדורים והרימונים, נדהם בשניות הראשו־נות. מייד התאושש, והחל אף הוא להזדקף מפעם לפעם ולשלוח חיציו באוייב.

המצרים אינם אומרים נואש. הם עדיין בהמון רב סובכים את הטנק, אינם משל־חים טילים משום חשש לחייהם. שוקי מג־צל זאת, ומתחיל בנסיגה אחורה, כשר הצריח מופנה לעברם, יורק אש.

רק עתה שם ליבו לכך שאינו יכול להפעיל את הקשר. הוא מתחיל לחשוב על חייו שלו ועל האפשרות 'המועטת' להינצל. המצרים, שהחלו לשים ליבם ל־ב־ריחתו, הקיפוהו.

הטנק, הנוסע לאחור, דרס את הנמצאים בצידו. שוקי מסתובב כמטורף מצד לצד, ומונע בעדם אפשרות פגיעה. כך המשיך עד שהגיע למעוז השני, שם נמצא חברו מפקדו, יורם.

יורם

מדגניה

יורם, איש דגניה א', קצין בשירות סדיר עדיין, בן 21, אף הוא נמצא בר־מעוז עם תחילת הלוחמה. מרבית חייליו נפגעו עוד בדקות הראשונות של הקרב, בנסיגונם לברוח מן הטילים באמצעות נגמ"שים. פרט לנגמ"ש אחד, נפגעו כל שלושת האחרים. שהיו מלאים חיילים, על־ידי טילי הנג"ם.

האבדות הרבות לא ריפו את רוחו של יורם. הגם שהבוקי־הטילים היוו הפתעה עבורו, לחם באוייב, שהחל מקיפו, באמצ־עות המיקלעים שהיו ברשותו, ועשרות רימונים אותם הטיל על האוייב.

גם יורם מבין שאם רוצה הוא בחיים, הוא חייב לסגת מעט. על־מנת לשוב ולהת־ארגן. אלא שלדעתו מוקדם עדיין לסגת. לא לפני שכל האפשרויות האחרות עדיין לא נוסו. הוא פוגע באוייב בעזרת כלי־הנשק הקלים שלרשותו, ועוצרם לרגעים מיספר.

באותם רגעים החלו המצרים להגיע לשפה המיוזרחת של התעלה בכמויות עצור־מות. מעולם לא ראה כל־כך הרבה חיילים במקום אחד. הוא עושה את כל הניתן

שוקי ויורם ממערב לתעלה, עם שבויים

סרטים

יוליה קארדינלה

בפרברי נאפולי מכינים בשבועות האחרונים גירסה חדשה של רומיאו ויוליה גם היא מתוקנת ומשופצת לצרכי השעה. עם קלאודיה קארדינלה בתפקיד הראשי. הספור מתרחש הפעם בתחילת המאה.

קלאודיה כיווליה
פרברי נאפולי

ולמען האמת, הושפע הסרט יותר מסיפור הפרברים מאשר משקספיר, כשיווליה נופת לת קורבן לפירחחי הרחוב של שכונות העוני הנאפוליטניות. חסידי הרומנים הנואשים ודאי ייהנו.

תדריר

תל-אביב

*** נשיא על הכוונת (אלנבי, ארצות-הברית) — סיפור דמויני מרחק על נסיון התנקשות שלא היה ולא נברא. בי גנרל דה-גול. למרות שהסוף ידוע (הרי דה-גול מת במיתחו), מצליח הבמאי זיגמן למתוח את הצופים ללא הרף, עד הרגע האחרון.

*** הכוונת עם הנעל השחור (גורדון, צרפת) — מהחלת-ריגול, שי בה שירותי ביון שונים מתבלבלים ביניי הם. בגלל הופעתו הבלתי-צפויה של מוסיקאי תמהוני. מברר.

*** הרראקון (אסתר, ארצות-הברית) — סרט "קאראטה" קצת יוצר משוכי לל מן הרגיל, בהשתתפות אמריקאית, עם קורטוב של עלילה ורמזים לגזענות, ריגול ואירגוני-פשע בינלאומיים.

ירושלים

*** המקצוענים (אורנע, ארצות-הברית) — מערבון מעולה, המשלב בהצלחה רבה את השלישיות והנופים המקסיקאיים, עם הערות פוליטיות מסוקחות על התערבות אמריקאית במדינות אחרות. עם לי מארווי, ברט לאנסקטר, רוברט רייאן וג'ק פאלאנס.

*** מוגעים (ירושלים, שוודיה) — מי שיש לו סבלנות לברגמן יכול לראות את אחד הנסיונות הפחות מעמיקים שלו, לעמוד על תיסכוליו של יהודי הכורע תחת מעמסת מסורת ושואת עמו, לבין שוודית נאה וברירה.

חיפה

*** הקרילק הלבן (אורה, צרפת) — לואי דהפינס ובורביל המנוח, בסדרה ארוכה של הצחקות להרגעת עצבים.

הנשיא אוהב

עכוזים

הבו נשים לסנאטור (בנייהר, דה, תל-אביב, איטליה) — לאנדו בוואנקה, מטורף-חמין האחוב ביותר על איטליה, רוכב שוב. הפעם בתחושת של פוליטיקאי, חניך הכנסייה, המתנזר מנשים, כדי שיוכל להפנות את כל מאמציו לתפקידיו הציבוריים.

מתנזר מנשים? כמובן שזה בלתי-אפשרי, כשהמדובר בבואנקה. ולכן, כבר בסצנה הראשונה מסתבר שמתחת לחזות מאופקת וקדושה, פועלת תת-הכרה שטנית. אך מופיע בסביבה עכוז נשי, מייד מופעלת יד ימין ומתבצעת צביטה חגונה. וזאת שעה שבואנקה מועמד להיות לא פחות ולא יותר מאשר נשיא הרפובליקה האיטלקית.

מובן שמצב כזה הוא בלתי-ניסבל. סחטנים צצים מייד באופק, ובואנקה נמלט למינזר, שם הוא מקווה להיגמל מן המינהג הנפסד. אלא שהמינזר מלא נזירות, ומה שקורה שם, בדמיון ובמציאות של הסנאטור האומלל, קל מאוד לשער, אם זוכרים את סרטיו הקודמים של "הגבר הארוטי".

בקיצור, קומדיה מינית שיגריתית למדי, המצטיינת בתכונה בולטת אחת: ארסיות אין-קץ בתיאור כל מה שקשור לכנסייה. לעומתה, נראית אפילו המאפייה כאי-גון תמים לעזרה סוציאלית. תחת יד הברזל של קרדינל קשוח (ליונל סטאנדר) הופכים לא רק יריבי הכנסייה, אלא גם סתם מפריעים אפשריים, לפחלצים, הלכה למעשה, ובסצנה מאקאברית במיוחד פוגש בוואנקה את כל אלה שליוו אותו בדרך, בדמות פסלי קדושים המעטרים את אחת הכנסיות בעיר הנצה. כל זאת, משום שהכנסייה אימנה את הסנאטור הנכבד להיות נשיא, זממה את כל המיניות הדרושות כדי להשיג לו קולות בפרלמנט, ושום שיגיון פרטי של האיש לא יעזור. בין אם ירצה ובין אם

שאנגרי-לא

הלך לאיבוד

האופק האבוד (סטודיו, תל-אביב, ארצות-הברית) — "האופק האבוד" של ג'יימס הילטון,

הוא התנ"ך של חוליה-האשליה. העמק האוטומי בחרי טיבט, בו שוכן "שאנגרי-לא", גן-העדן עלי אדמות, שם נש מרים ערכי האנושות הנשגבים ביותר בתוך חברה סגורה, הממתינה עד שהעולם יישטף בכל הזוועות, ויהיה מוכן ומזומן לקלוט את התורות הנאורות שמטפחים בנווה זה, שילחב דמיון המונים לפני 40 שנה, והיה לסרט רב מכר ב-1937, כאשר פרנק קאפרה ניסה להביא אל הבד, בכל חרציונות, את הפילוסופיה הילדותית במיקצת של הילטון. שנים חלפו, השקפות עולם השתנו, והאופק האבוד חוזר עתה לבד בצורת מחזמר רבי-מימדים, המבליט את כל הצדדים הפשטניים של הספר, ומורח אותו בדיאלוגים שדומים ועייפים, ובפזמונים שנשמעים כשאריות מכל מוני דברים אחרים וטובים יותר, שכתב בורט באכרד בעבר. אוסף עצום של שחקנים מכל המינים, כולל פיטר פינץ, מייקל יורק, סאלי קלרמן (בעלת-השפתיים הלוחטות מ"מאש"), אוליביה האסי (ז'ולייט של זפירלי), שארל בוואייה, ג'ון גילגוד וג'ורג' קנדי, נאבקים עם תפקידים מעוררי גיחוך בבומבסטיית החלולה שלהם. כך שאפילו מי שרוצה

במינזר: עכוז קדוש

לאו, יהיה אגרוף הברזל של הכנסייה במימסד החילוני, וכל עכוז שיצבוט יהפוך מייד לעכוז קדוש, בסיוע שירותיו האדיבים של הקרדינל.

קלרמן והאסי: 2 מן הנוכחות

לראות את הסרט כדי לשקוע באשליה מתוקות על מיפלט מזוועות העולם, אינו יכול להאמין אף לרגע בכל החצנה הזאת.

שחור

על לבן

אקדה שחור (אופיר, תל-אביב, ארצות-הברית) — מי שזר גל בהשקפה כי המיפלט הטוב ביותר מן החדשות, הוא חזיון-דמים בחיקף גדול, ימצא את מבוקשו בסרט זה, שאינו חוסך באלימות וגוויות. גיבור המעשה הוא בעל מועדון-לילה כושי (ג'ים בראון) הנלחם במאפייה כולה, כדי לנקום את מות אחיו.

אם בכמה מן השלבים הראשונים של הסיפור נדמה כאילו הבמאי הבריטי רוברט הארטפורד-דייויס מנסה לעמוד קצת יותר ברצינות על היחסים הבין-גזעיים באמריקה, הרי עד מהרה הוא נסחף בקצב הקדחתני של חללי מות, מדלג ממירדף-מכוניות להצלות בריונות, מסחיטת מידע בכוח לרצח בדם קר, ואין לו פנאי למחשבות רציניות, או אפילו לסבירות עלילתית. הדבר מגיע לשיא בסצנה האחרונה, כאשר בראון מתהלך בתוך ברד של כדורים הניתכים עליו מכל עבר, ואין זה כלל מפריע לו לחסל את כל כנופית המאפייה הלבנה, כשהנוק, מצידו, מסתכם בכמה כוויות קלות.

ג'ים בראון, כוכב הראגבי האמריקני שהפך לכוכב קולנוע, מתאים בהחלט מבחינה פזיית לתפקיד. והוא מתנפל על יריביו באותו מרץ שאיפיון פעם את פריצותו על מיגרש הספורט. ברוס גלובר מספק כרגיל את דמות הפושע

בראון וגלובר: שחור אוכל לבן

הסאדיסט, מארטין לאנדאו, מ/משימה בלתי אפשרית, מתבזבז בתפקיד סטיווחיסית של רבי-בלים סוג ב', וחולי-הנוסטאלגיה יכולים לפגוש בנבל ותיק מאוד בקולנוע, סטימן מקיאל, בתפקיד פעוט של "סנדק" המשחק גולף.

הובעה תמיכה כי אזרחים, ו- הוא בתוכם, זכו לאירוח של צה"ל בגדה המערבית של תע- לתסואן זמן קצר אחרי הפ- סקת-האש. "ירדתי לתעלה עם אוטו מלא סיגריות ומתנות ל- חיילים" הסביר מזרחי, "והמ- שכתי לצד המערבי כדי לחלק את השי גם לחיילים שם."

בימי חירום ניתן לראות נשים נהוגות באמבולנסים, ו- אלופים לשעבר המחזיקים ב- הגה של מכונית-אשפה. נדי- רה יותר התופעה של עתונאי המחזיק ברשיון נהיגה של או- טובוס ואף נהוג בו. כתב-החזק של ידיעות-אחרונות ועל ה- מישמר במדינות סקנדינביה, עלי כהן, יושב במרבית ימות השנה בקופנהגן שבדנמרק. מילחמת יום כיפור תפסה אותו כשהוא אורז את חפציו ומת- כונן לנסיעה ליפן. אך כמו ישר- ראלים רבים אחרים מיהר ל- ארץ. מכיוון שלא גויס, התנדב עלי לעבודה באגד. תוך יום אחד הומר רישיון נהיגה הדני ש- לו ברישיון נהיגה לאוטובוס ו- כבר למחרת היום החל בעבדו דתו כנהג בכבישי הארץ. הד- חווייה הגדולה ביותר שלו בתור נהג: "רק עכשיו אני מצליח לתפוס כמה אנשים אפשר לדי- חוס לתוך אוטובוס שיש בו מיספר מקומות מוגבל."

כוכבת הקולנוע האמרי- קנית סו ליין, (27), נישאה בשבוע שעבר בפעם השלישית. אלא שנשואיה אלה נערכו ה- פעם בבית הכלא של קנון סי- טי במדינת קולורדו. שם נישאה לאסיר גרי אראמס (33). אחרי טכס הנשואים הקי- צר שנערך בין כתי הכלא, הורה סו לחדרה במוטל ואילו בעלה הטרי חזר לתא הכלא שלו. שם הוא מרצה עונש של 20 שנות מאסר על רצח ושווד- בנק. מאז שנת 1964, סו הכי- רה אותו בכלא, כשביקרה שם אחד מידידיה. בטכס השתתפה גם בתה בת 20 החודשים של סו. שנולדה מנשואים קודמים,

סטפאני מק'לין היא כיום דוגמנית הצילום המפורסמת והמצליחה ביותר בבריטניה. למעשה היו לה כל החסרונות האפשריים שהיו חוסמים בפני כל דוגמנית אחרת את הדרך להצלחה. היא בעלת חזה נפול, מותניים רחבות וירכיים עבות, והיא אפילו אינה יודעת לעמוד בפני המצלמה. סטפאני, בתם של גרמניה מברלין וקצין בריטי, הייתה שפנפנה במועדון פלייבוי לפני שהרתה לאחד הצלמים שצילם אותה. רק אחרי הלידה החלה בקאריירה של דוגמנית-צילום, זכתה בהצלחה מפתיעה, אותה מסבירים כריאקציה לאופנת טוויגי.

ענד את דרגות הסגן שלו. אבל על ראשו חבש סקסט סרוג אדום. כובע שליווה אותו בכל המילחמות והנראה מרוחק כי כומתת צנחנים. באחד הימים פגש דידי בחזית את שרה-חיי- נוך יגאל אלון. "מה זה די- די?" תמה אלון, "אתה חובש כובע של צנחנים?" השיב לו דידי: "מה הפלא? אני הרי אזרח שצנח לצבא."

אילת צהלה השבוע שוב אחרי תקופת בצורת מתיירות שנמשכה מספר שבועות, החלו להגיע שוב תיירים לאילת. מס- פרם של התיירים שהגיעו ב- קבוצות וכיחידים, הסתכם כבר ב-150. לכבוד המאורע החליטו משרד התיירות וגורמי תיירות בעיר לזווג ערב בידור מיו- חד. כל תיירי אילת הוזמנו למלון גני שולמית שם הופיעו בפניהם האמנים שייקה אר- פיר, הפרברים, ציפורה אנוך, אדכס ביכס ורותי ארגמן, שהזמנו במקרה ל- עיר, אחרי שהופיעו בפני חיי- לי צה"ל בסביבה. לאלה מה-

בדרך כלל מעורר כל ביקור בארץ של הרוזנת כריס- טינה פארויצ'י, גל של סע- רה חברתית, רכילות ומסיבות. הפעם שהתה הרוזנת בישראל כמעט שבועיים מבלי שאיש ידע על כך. היא הגיעה לארץ בשבוע השני של המילחמה, כשהיא מלווה את בעלה, המנ- תח הפלאסטי הווארד בלין (37), הנחשב לאחד מאנשי חוג הסילון הבינלאומי, ומנתח פלאסטי לאנשי החברה הגבוהה בניו-יורק. שכל ניתוח אצלו עולה רבבות דולארים. בלין הגיע ישר לבית-החולים הדסה בירושלים, כדי לסייע שם ב- טיפול בנפגעי המילחמה. "זה היה משהו שונה מכל מה ש- הורגתי אליו," סיפר בלין. "עבדנו 12 שעות ביום. טיפל- תי ב-33 מקרי-חירום ואחר- כך הפסקתי לספור. החיילים היו אמיצים בצורה בלתי רגי- לה. מעולם לא שמעתי זעקה. היה שם בחור אחד שאיבד שתי רגליים ויד. טיפל בו רור- פא שאיבד רגל בתאונה אז- רחית ושהתקנה לו רגל תור-

דרורה חבקין היתה האשה הראשונה שהגיעה לבדר את חיילי צה"ל ברמת-הגולן. זה היה ביום השלישי של המילחמה, כאשר כוחות השיריון בפניהם הופיעה, נעו קדימה, לעבר הרמה הסורית. מאחר שדרורה לא יכלה לחזור, היא נשארה בלית ברירה עם הכוח המשוריין במשך תשעה ימים. היעדרה הדאיג במיוחד את חיילי אחת הטיירות, שאימצו אותה מזה שש שנים. כאשר איתרו אותה לבסוף, שלחו רכב מיוחד שייחלץ אותה מידי השיריונאים וביא אותה להופעה ביחידתם.

רפאל הלפרין תרם אף הוא חלקו למאמץ המיל- חמתי, אם כי בצורה מקורית ביו- תר, הלפרין, שערב המילחמה עורר התעניינות רבה כאשר גבר בקרב היאבקות בשיטת "תפוס כפי יכולתך" על הירדני אבו-עננה, החל סובב מתחילת המילחמה בקרב יחידות צה"ל השונות, כשהוא מסביר לחיילים את עקרונות הקאראטה ומלווה את הרצאותיו בהדגמות. היו ימים שהוא ערך כתריסר הופעות קאראטה ליום. באחד המוצבים חזה שבוי מצרי בהופעתו והעיר: "אם לא הייתי שבוי - הייתי מראה לו." בו במקום הוצע לשבוי להתמודד עם הלפרין. אבל כשראה השבוי שרפאל הלפרין מתכוון ברינות לקרב, חזר בו השבוי מהצעתו. "אני רוצה לחזור בריא הביתה," אמר השבוי.

ושהיתה השושבינה בחתונה, בה הופיעה סו בשימלת כלה צחורה כדת וכדין.

תיירים שבאו מהולנד. נכונה הפתעה נוספת. המלונאי ב- צלאל מזרחי, בעל מלון גני שולמית, הודיע כי כל תייר מהולנד יקבל במלוגו הנחה ב- שיעור של 50% כאות הערכה על יחסם האוהד של ההולנדים לישראל.

גיל קונפינו תינוק בן חמישה שבועות שנולד ביום השני למילחמה במישקל של 5,100 ק"ג, נבחר כ"תינוק הכבד ביותר של המילחמה" בתחרות שנערכה על-ידי גלי צה"ל, וזכה בפרס - תקליט של יהורם גאון, שהוגש לאמו על- ידי השדרן מני פאר. אביו של גיל, חייל בשירות מילואים, זכה בגלל המאורע החשוב, בחופשה מיוחדת כדי לחזות בבנו האלוף.

תבת. הבחור לא הפסיק להת- עניין כיצד פועלת הרגל. והיה שם עוד חייל אחד, טאנקיסט אני סבור, שהייתי צריך לש- קם שלוש מאצבעותיו. הוא סי- פר לי כי התענוג הגדול ביו- תר בחייו הוא לנגן בפסנתר."

המשורר והסטירקון יהונתן גפן הוא אחיינו של שרה-ביטחון משה דיין. לא תמיד היחסים בין השניים הם ידידותיים כל כך. רק שבועות מיספר לפני המילחמה נערכה סולחה ביניהם, כאשר הזמין דיין את גפן, יחד עם אחרי- מבני משפחתו, לקבלת-פנים שערך בביתו. אבל עכשיו נד- מה שדיין שוב כועס על גפן. הסיבה: גפן, המשרת בצנח- נים, פגש את דיין באחד מבני- קוריו האחרונים בתעלה, נישג אליו ושאל אותו: "הגיד לי, אולי אתה יודע, מי ניצח במילחמה?" דיין נרגז לא ה- שיב ופנה לו עורף.

הפומנאי יורי מנוסי גויס למילחמה ככתב צבאי בחזית הצפון. הוא לבש מדים,

שוכלנו — הם יודעים מה שהם עושים. ולנו, בתור עם סגולה, אסור בכלל להתווכח על זה. ולכן הכל צריך להמשיך כרגיל — לא להרהר, לא לערער — רק קדימה הסתער!

משה, משה

פעם, לפני עשר שנים בדיוק, בערך ב־אפריל—מאי 1973, הבטיח לנו שר־ביט־חוננו, מורנו ורבנו כי במשך עשר (10) שנים לא תהיה מלחמה.

והנה, ראו איזה פלא — אכן עברו עשר שנים תמימות ללא מלחמה, ושקט ושלווה ושלום באוהלינו למן תאריך ה־נבואה ועד עצם היום המר הזה.

וזה מה שמוכיח שוב שממשה עד משה לא קם כמשה. והמקטרגים בעת ההיא יס־תמו את הפה.

איך לעשות את האפשרי ולהתרחק ככל האפשר מן הבלתי־אפשרי

אי־אפשר לעשות שלום עם ערבי. זה ידוע. כל ילד בישראל יודע את זה.

אבל שלום צריך. גם זה ידוע. גם את זה ידע כל ילד בישראל. אז מה עושים? פשוט מאוד — אם אי־אפשר לעשות שלום עם הערבים אז נעשה שלום עם ג'יבוטי ועם איי־הפסחא ועם לוקסמבורג. מה יש? זה באמת יהיה שלום אמת, יציב, נצחי, צודק, בר־קיימא, ואפילו בר־מיצווה.

וכיתתו איתיהם לחרבות ומזמורותיהם לחגיתות. אמן.

הזיות מלחמה (ב')

מאת קובי נב, אישם ממערב לתעלה.

השיטה פועלת

אז זה הולך ככה — בהתחלה יש מלחמה ולאחריה יש גבול. כדי להגן על הגבול מקימים לידו ישובים וקוראים להם ישובי־ספר. אחר־כך יש מלחמה והאויב יורה על ישובי הספר. היישובים מתארגנים וקוראים לממשלה להרחיק מהם את האויב. הצבא כובש את מוצבי האויב ונוצר גבול חדש. כדי להגן על הגבול החדש מקימים יישובים חדשים וקוראים להם יישובי־ספר. אחר־כך יש מלחמה והאויב יורה על יישובי הספר. הילדים יורדים למיקלטים וההורים מתארגנים וקוראים לממשלה להרחיק את האויב היושב להם על האף. הצבא כובש את מוצבי האויב והגבול מורחק. כדי להגן על הגבול מקימים לידו יישובים. אחר־כך מלחמה. מיקלטים. להרחיק את הגבול. כיבוש. גבול חדש. יישובים חדשים. מיל־חמה חדשה.

הם יודעים מה שהם עושים

תמיד ידענו שהם יודעים מה שהם עושים.

כשהיינו ילדים ידענו שההורים יודעים מה שהם עושים. בבית־הספר ידענו שהמורים יודעים מה שהם עושים. בצבא ידענו שהמפקדים יודעים מה שהם עושים. בעבודה אנו יודעים שהמנהלים יודעים מה שהם עושים. אך מעל הכל ותמיד־תמיד ידענו, אנחנו יודעים וגם בעתיד נדע, שהמנהיגים שלנו, יהיו מי שיהיו, יודעים מה שהם עושים. המנהיגים, בכל עם, בכל תקופה ובכל מקום יודעים מה שהם עושים — קל וחומר אצלנו. שהרי אם אנחנו עם סגולה, אז המנהיגים שלנו חייבים להיות אלים, שכן אנו, הסגולים, בחרנו בהם. לא?

וגם המלחמה הזאת לא תשנה את דעתנו. הם יודעים מה שהם עושים וזהו זה. גם אם נפלנו, גם אם נפגענו, גם אם נלחמנו, גם אם

ולמשתמטים אל תהי תקווה!

מציאותם של רבים וטובים בינינו המסרבים לתרום למילוה החובה מרצון, בנימוק האווילי שעניין זה נתון לשיקול דעתו של כל אזרח ואזרח, מאלצת את ממשלת ישראל לנקוט שורת צעדים למען יידע הציבור מי לנו ומי לצרינו.

בתוקף סמכותי הרניי מכריז איפוא:

1. מי שלא תרם, או תרמה, למילוה חובה מרצון, יוטבע במיצחו, או במיצחה, „אות המשתמט" בשלושה גוונים עליונים:

- גוון אדום — למי שלא תרם אפילו שליש משכורתו ברוטו, ופסוקו „פוקד עוון על שלשים ועל."
- גוון ירוק — למי שלא תרם לפחות חצי משכורתו ברוטו, ופסוקו „גם לי גם לך לא יהי."
- גוון צהוב — לעצמאיים, ופסוקו „כי עצמאי ובשרי אתה הן לא תבוש."

2. מי שלא תרם, או תרמה למילוה הרצון מחובה או שסרב או סרבה לקבל בעיין יפה את ילדי רמת־גן שפקדו ביתו/ה בעניין תרומות, יאסר על ילדיו המכוערים לבוא בקהל הילדים שאינם תרמה מרצון או שהותרמה כהלכה, ותינתן לכל דורש הרשות להכניס להם מכות רצח, או למכרם למיסיון תמורת מזומנים שיועברו למילוה הנ"ל.

3. מי שלא יתרום מרצון, יחוייב בתרומת חובה.

יוסף־חיים שנורר

יו"ר הוועד למילוה רצון — חובה.

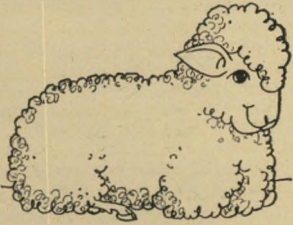

המלחמה האחרונה

(שם זמני)

הלוח הכפוף

● ד"ש חמה לאשתי יוסף ולשלושת בני אברהם יצחק יעקב ומנחם.
● החילת שאיבה את בתוליה ב' מז' כחול-לבן מס' 326-270, יכולה לקבלם במשטרת דימונה, תמורת סימנים.

● אנו קבוצת כבשים מרמתי-יוגורט פותחות במיצע איסוף צמר מחיילים. לפנות לטליה או לגדי, דג. דיר-בלק.
● לכל החברה בתל-מונד, ד"ש חמה — ממני ז'אקו. הצלחתי להשיג קלאש-ניקובים. עדיין מחפש טיל-כתף אנטי-באנקי.

בואו חסכון

צלי עגל מגזר

גשי אל הרפת הקרובה ופזרי דורה ואספסת: (השגיחי כי כל הגורים יוכלו להגיע אל הגורים) בחרי מבין הגורים, גור צעיר ורד-עצמות (ניתן להבחין ב' גורים הבשלים על-פי עורם המבריק), תפסי את הגור בזריות (זהירות הוא בועט) וקראי לשוחט. רצוי לשחוט את הגור קרוב ככל האפשר אל השורש. ועתה ניגש אל הבישול: טלי את ה' גור, מרטי את הנוצות ופשטי את עורו, הוציאי את האיברים הפנימיים. (מן ה' עלים ניתן להכין רגל קרושה), שטחי את פלחי הגור, תבלי באבקת גריל, פירסי לפרוסות דקות, הוסיפי בצל וטגני על אש קטנה במשך שתיים. הורדי, ולפניך צלי עגל לתפארת (ניתן להשתמש ברור-טב הצלי גם כמין גור). בתאבון. זיכרו: יותר מאשר רוצה הפרה להניק, רוצה הגור לינוק.

נזיר לדוגמה

כששמע ואן טרטר, נזיר בודהיסטי תכול-עיניים, על הקיצוב בדלק שהונהג בארץ, החליט לתרום את פחית הנפט היחידה שלו למדינת-ישראל.
בטקס קצר שנערך בשגרירות ישראל בקטמנדו, אמר מר טרטר כי עקב המצב המעורפל ידחה את הצתת-עצמו עד בוא השלום.
הטקס הסתיים בשירת „אשרי הגפ' רור'.

ככה

הם מדברים

— שמעת ?
— מה ?
— רובינשטיין מת !
— מה זאת אומרת מת ? איך יכול להיות שהוא מת ? הלא הוא היה זקן ...

✱

— שמעת ?
— מה ?
— הבן של משה נהרג !
— מה אתה אומר ? תשמע, הערבים האלה בני-זונות כולם !
— איזה ערבים ? הוא נהרג בתאונת דרכים.
— אז מה ? אז בגלל זה הם לא בני-זונות ?

אזרח לשעת חירום

עיניים — אינפרא וורודות. מאפשרות ראייה בלילה ללא ביזבז חשמל. רואות הכל וורוד.

חמציץ — דלינקוטין ועשיר בארומה. זול ובריא בניגוד לטבק המסריח והמרעיל.

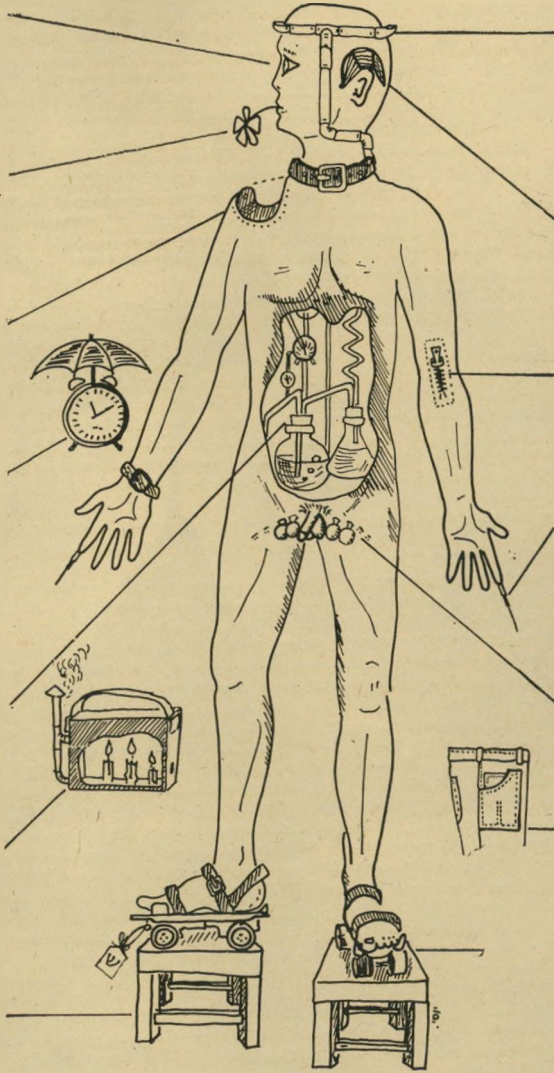
שקע רב-שימושי — מתוכנן במיוחד לתיפעול טילי-כתף מתוחכמים ומונע טפחות מזיקות על השכם.

שעון — שעון חורף רב שעות, להעלאת הפיריון וצימצום שעות המנוחה.

קיבה — בנויה במיוחד לעיכול אספסת ותילתן בלבד. בלתי-חדירה לבשר ואורז. מפנה באופן אוטומטי את עודפי הגזים להקלת משבר האנרגיה.

טרנזיסטור — פועל על בסיס נרות. חוסך חשמל ומאיר בלילה.

שרפרף — להעלאת המוראל ב-35 ס"מ. מתאים לכל מזג אוויר.

מרוז — קל ונייד. מיועד לאגירת מייגשמים בעיקבות עליית מחיר המיים.

תריס-אוזן — נטרק אוטומטית בעיתות קשות ומונע חדירת שמועות שווא הרסניות.

רוכסן — מחובר ישירות לווריד. נועד להקל על זרימת-דם וקבלת אינפוזיות.

אצבע-מסרגה — לסריגה מתמדת של כובעי גרב ותחתונים חמים לחיילינו בסופא.

אשכים נתיקים — מיועדים להגברת התפוקה ולשמירה על הגחלת תוך ביטחון מירבי. ניתן להשאירם בעורף בשעת קרב ולמנוע שיקשוק ביצים מיותר בעת הפגזה.

כיס דו-מפלסי — במפלס הקידמי שמור למילוה החובה, והמפלס האחורי מיועד למילוה מרצון.

סקטים — לתנועה מהירה בכבישים אחרי 7.00 בערב, תוך חיסכון מירבי בדלק. יושבתו רק יום אחד בשבוע.

דבר המערכת

עלילת דם!

לחלה אחזה בנו לשמע ההאשמות הזדוניות שהטיל ה„קומראד“ י. בן-אהרון באלוף אריאל (אריק) שרון. שעה שזה משרג שריריו בחזית בחירוק שיניים להגנת עמנו משואה חד-שה, ומחמת כבודם של מדי צבאנו לא יכול היה להשיב מלחמה שעה ולטהר עצמו מן הרפש שהוטח בפניו ע"י אותו רשע מורע טטנוס מחריב-מקד' שנו.

עלילת דם בזויה מזו לא יכול הדמ' יון לתאר: המשימין נמצא בארץ נכר, ועל המושמין לנצור לשונו מחמת ה' מדים שעושה הוא בשירות האומה. ויפה עשה אריאל השרון שהזים דב' ריו של אותו ז'ד בראיון ל„ג'דיורק מיימס“ ובו הסביר אריאל (אריק) כי המחדל רובץ על כתפי האלופים הנכ' בדים: גונן — שלא גונן כראוי, וברלב — שברי כי אינו בר-לבב.

ומובטחנו שקודם שהעניק הראיון לכתב-החוק, „השיל האלופ מדיו ולא לבי שם עד אשר כילה הכתב לרשום את מילותיו כולן. ושתיקתו הרועמת של שרון, כפי ש' הובעה בעיתון, תספח על פניו של אותו מזכ"ל קללתו של שמעי כרגא המ' נוח — „צא צא איש הדמים“ סלה..

23.4.1948

דפים מיומנו של מעריץ וותיק

כמוש'לה. היום אסע לנהלל ואנשק במו פי את האדמה עליה צמח וגדל ענק-הדור.

הערבים הכריזו מלחמת-השמד עלי-נו. איך-דבר ! מושון שלי ישבור להם כל עצם בגופם. לא ליתפס לפאניקה חבר'ה ! יש על מי לסמוך !!!

שמעתם את החדשות מהגדה המע-רבית ? איזה פאשלות היו במלחמה ה' זאת ! מזל שאריק הציל את המצב. אריק, איזה לוחם ! איזה מיוזג של מדינאי שנון וחקלאי שורשי. החיך נפלא שלו ובלוריתו השובבנית ממש גורמים לי נדו-די שינה. מצאתי תמונה צבעונית יפה של אריק בז'ורנאל של חוצלארץ. מחר אקנה אלבום חדש.

צריך לעשות את דיין לשרי-החקלאות. שיחזור להתעסק בעגבניות ולא יתערב בפוליטיקה !

הבוקר מצאתי תמונה נדירה של רב' אלוף משה דיין. ייבשתי אותה והדבקתי באלבום. יש לי כבר למעלה מאלפיים תמונות שלו מכל החיים וגם פוסטר צבעוני גדול, אבל תמונה כזאת עוד לא מצאתי : איך שקרני החמה מפוזות על תלתלי הזהובים ויוצרות משחק מופ' לא של אור וצל.. אח, איזה מצביא גדול.

היום הוא דיבר בטלוויזיה, מושה. רציתי לנשקו. איזה גבר ! אילו מילים כדורבנות. רק הוא מחייך וכולם רועדים. התגרשתי מאשתי.

מושיקו אמר בעיתון שהביטחון חשוב לקיומנו. אלוהים, כמה שהוא צודק ! התחלתי להתעניין בארכיאולוגיה. הובי משגע.

קמתי בבוקר ושימחה אפפתני : אשרי שזכיתי לחיות בדורו של מצביא גדול

